

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

DE BEVAARBARE WATERLOOPEN.

RECHTSTOESTAND DER AANPALENDE EIGENAARS.

Om den rechtstoestand der aan de bevaarbare waterloopen palende eigenaars vast te stellen, hoeft eerst en vooral te worden onderzocht welke rechtsregels deze waterloopen zelf beheerschen. Krachtens art. 538 BWB. maken de stroomen en de bevaarbare rivieren deel uit van het Openbaar Domein van den Staat; zij vormen de Groote Wegenis te water. Welke zijn de grenzen dezer waterwegen? In hunne lengte behooren de bevaarbare waterloopen slechts tot het openbaar domein vanaf het punt waarop zij bevaarbaar worden tot aan hunne monding; het openbaar domein begint, immers, slechts waar de openbare bestemming d.w.z. de bevaarbaarheid aanvangt. (Laurent. Dr. Civ. t. VI. nr 10; Rép. Prat. Dr. Belge. Eaux, nr 266; Luik, 26 Januari, 1862.B.J.63.280.) In breedte wordt het openbaar Staatsdomein afgebakend door de lijn bereikt door het water in zijne normale en periodische ontwikkeling zonder dat er overstrooming zou zijn gebeurd. Deze maatstaf, die dagteekent van het Romeinsche Recht, hangt af van de natuur en den aard zelf der waterloopen; de gemiddelde hoogte van het waterpeil als grens beschouwen is eene loutere fictie, die aan geene werkelijkheid beantwoordt. (Giron. Dict. Dr. Ad. Rivières Navigables, nr 3; Laurent. Dr. C.t.VI. nr 8; Brussel, 17 November, 1883.P.84. II.97; Hoei, 26 Juli, 1900.B.J.1901.170.) Nopens de grenzen van de stroomen en de rivieren kan er betwisting oprijzen tusschen den Staat en de aanpalende eigenaars. Het bepalen der lijn

periodisch door den vloed bereikt, is eene zuiver feitelijke kwestie, die krachtens art. 92 der Grondwet onder de bevoegdheid valt van de gewone Rechtbanken; het is, inderdaad, eene betwisting nopens het eigendomsrecht op bepaald goed, een geschil nopens een burgerlijk recht. Wordt het aldus bevonden dat de vloed de lijn door de Administratie vastgesteld niet bereikt, zal de strook grond, voorwerp der vordering, niet tot het Openbaar domein behooren. Doch, zoo de Bestuurlijke Macht oordeelt dat zij dit stuk grond noodig heeft om werken van algemeen nut uit te voeren, zooals bijv. het verbeteren van den stroom, zal zij het recht blijven behouden den aanpalenden eigenaar te onteigenen, mits naleven der voorwaarden van art. 11 der Grondwet en der pleegvormen der Wet van 27 Mei, 1870. (Cass. 22 December, 1898. B. J. 1899. 423; Vauthier. Dr. Admin. b. 337; Giron. loc. cit. bl. 339. kol. II).

Uit het feit dat de bevaarbare rivieren tot het Openbaar Staatsdomein behooren, kan men onmiddellijk het gevolg trekken dat op deze waterloopen noch erfdiensbaarheden, noch andere zakelijke rechten kunnen worden gevestigd en dat alle gebruiken en bezettingen aan burgers of vennootschappen toegestaan, aan hunne houders geen verworven recht geven en uiteraard herroepbaar zijn. Een burger mag maar, mits bestuurlijke toelating eene brug of eene loopbrug leggen op een stroom. Zonder deze voorafgaandelijke toelating mogen de aan-

palende eigenaars het water dezer rivieren niet afleiden om hunne goederen te besproeien, mogen deze er noch planten, noch gebouwen op ten of geene watermolens vestigen in de bedding van een stroom; zonder bijzondere machtiging mag zelfs geen venster worden geopend op een bevaarbaren waterloop. Daarenboven, zal de bestuurlijke macht steeds het recht blijven behouden de toegestane voordeelen in te trekken en te niet te doen. (Giron.Dict.Dr.Adm. loc.cit.nr 6; Rép.Prat.Dr.B.Eaux, nrs 247 en 283; Pandectes Belg. Eaux courantes navigables nrs 19-20 en 109. Luik, 11 Mei, 1876.P.76. II.287.) Art. 2 der Wet van 8 Mei, 1888, nopens de waterloopen heeft, trouwens, dit rechtsbeginsel in zake waterwegen uitdrukkelijk herhaald. Doch, telkenmaal de Staat een regelmatig op zulken waterloop toegekend voordeel herroept, zal hij den benadeelden burger schadevergoeding verschuldigd zijn. Dit is niets anders dan eene eenvoudige en logische toepassing van het rechtsprincipe dat in zake verloven en vergunningen op de wegenis in 't algemeen dient gehuldigd. (Rechtsk. Weekbl. 11.1. 37.) Indien het Hof van Verbreking blijft volharden in zijne sedert 1920 aangenomen stelling nopens de Staatsverantwoordelijkheid, moet het onvermijdelijk deze oplossing bekrachtigen. Er dient nochtans een voorbehoud gemaakt: het beginsel der herroepbaarheid der gebruiken op de bevaarbare rivieren toegekend geldt niet voor de toelatingen onder het Oud Regiem door de toenmalige bewindvoerders verleend. In de meeste onzer provincies had de Vorst, inderdaad, de bevoegdheid bepaalde rechten ten bestendigen titel te verleen op de waterloopen en was hij gemachtigd het recht op het gebruik der waters te vervreemden; hij mocht er onherroepelijke vergunningen op toestaan. Zoo werden vele watermolens ten bestendigen titel in de bedding van zekere rivieren gevestigd. Deze gebruiken en bezettingen, regelmatig onder Oud Regiem toegekend, dienen geëerbiedigd, daar het beginsel der herroepbaarheid van alle verloven en vergunningen op de waterwegen in ons moderne recht aanvaard, vroeger niet in voege was en geen terugwerkende kracht bezit. De Staat kan deze aldus niet herroepen. Wil hij tegen de eeuwenoude bezettingen in, werken van openbaar nut uitvoeren, blijft hem slechts een weg open, de eigenaars te onteigenen, mits betaling van eene degelijke schadeloosstelling. (Cass. 17 Mei,

1888.P.88.I.236; Cass. 5 Februari, 1874.B.J.74. 289.; Brussel, 11 November, 1890.P.91.11.305.; Rechtbank Luik, 15 Juli, 1903.B.J.05.235.; Pand. Belges. Loc.cit. nrs 117 tot 130; Répertoire Pr. Dr. B. Eaux, nrs 285 en 286).

Daar de rechtstoestand der niet-bevaarbare waterloopen zeer verschillend is van het regiem der bevaarbare stroomen en rivieren en dienvolgens, de rechten en verplichtingen der aanpalende eigenaars insgelijks ten zeerste verschillen, komt het er op aan te weten wie er over beslist dat een waterloop bevaarbaar is of niet en welke waarde aan zulke beslissing moet gehecht. Op grond van het Keizerlijk Dekreet van 22 Januari, 1808, in onze provincies wettelijk afgekondigd en in voege gebracht, eigent de Staat zich het recht toe hierover te beslissen. Het behoort aan de Administratie te oordeelen dat eene rivier, welke vroeger bevaarbaar was, onbevaarbaar is geworden; het behoort haar insgelijks te beslissen dat, gezien de diepte van de bedding en den omvang en de snelheid van den vloed, eene rivier geschrapt zal worden uit het Atlas der onbevaarbare waterloopen en tusschen de bevaarbare zal worden geklasseerd. (Vauthier.Dr.Admin. nr 280.bl.336; Giron.Dc.Dr.Ad.loc.cit. nr 2, bl. 338.) Dit geschiedt doorgaans door Koninklijk Besluit. Geldt het eene onbevaarbaarverklaring, dan kan de voorheen bevaarbare rivier, krachtens art. 644 BWB., voor de aanpalende eigenaars een nieuwe bron van rechten vormen. Geldt het integendeel eene bevaarbaarverklaring, dan zal er voor de aanpalende eigenaars een verlies van rechten worden teweeggebracht. In het eerste geval, trekken zij voordeel uit de bestuurlijke beslissing; in het tweede geval worden zij erdoor benadeeld en hier stelt zich de vraag of zij gebeurlijk recht hebben op schadevergoeding vanwege den Staat. Een onderscheid dient gemaakt. Indien de vroeger onbevaarbare rivier in feite door de werking der natuur bevaarbaar is geworden, doet de Staat niets anders als een reeds bestaanden toestand vaststellen en zijn de aanpalende eigenaars niet gerechtigd hem de minste schadeloosstelling te vragen uit hoofde van het verlies hunner aanpalingsrechten. Doch, het is gebeurd dat de Staat, met het oog op het uitvoeren van werken van algemeen nut, rivieren of deelen van waterloopen bevaarbaar heeft verklaard, wanneer zij het in werkelijkheid niet waren; zoo bijv. krachtens de wet van 7 Juli

1884, wordt de Zenne bevaarbaar beschouwd vanaf Vilvoorde tot aan hare monding in de Dijle. Wanneer de Staat zulks doet, is er eene wet noodig. Maar welke is dan de rechtswaarde eener gelijkaardige beslissing van den Staat? De Rechtbanken hebben de normaal genomen besluiten niet te beoordeelen of te kontroleeren; de burgers hebben hen de wettelijke of bestuurlijke maatregelen niet te doen vernietigen. Tegen de werkelijkheid in, zal de waterloop als bevaarbaar of niet bevaarbaar worden beschouwd. Doch, de aanpalende eigenaars, die ten gevolge van eene ongegronde bevaarbaarverklaring hunne aanpalingsrechten verliezen, zullen ontegensprekelijk gerechtigd zijn schadeloosstelling te vorderen uit hoofde der verdwijning dezer. Inderdaad, luidens art. 64 BWB. bezitten de aanpalende eigenaars rechten op de onbevaarbare waterlopen; deze mogen hen niet zonder vergoeding worden ontnomen. Daar verder deze aanpalingsrechten van burgerlijken aard zijn, kan hun verlies, krachtens art. 92 der Grondwet, het voorwerp uitmaken eener vordering tegen den Staat. Zonder deze beperking zou het trouwens te vreezen zijn dat de Staat maar al te licht ten nadeele der overbewoners, misbruik zou maken zijner bevoegdheid de waterlopen bevaarbaar te verklaren; zeggen dat de Staat naar believe eene rivier bevaarbaar mag beschouwen zonder om het even welke schadevergoeding verschuldigd te zijn, zou overeenkomen met het wettigen eener onteigening zonder schadeloosstelling. Daarenboven, ten gevolge van de bevaarbaarverklaring, zullen de aanpalende eigenaars gehouden zijn tot bepaalde verplichtingen en zullen hunne goederen belast worden met erfdienstbaarheden, waaraan zij voorheen niet waren onderworpen; dit moet hen ook worden vergoed. Wij besluiten aldus: Wil de Staat een waterloop bevaarbaar verklaren, dit is zijn recht; maar, wanneer hij hierdoor burgerlijke belangen schendt, hoeft hij aansprakelijk te staan en volledige schadeloosstelling te betalen. Dezelfde oplossing als hierboven dient gehuldigd wanneer de bevaarbaarheid het gevolg is van werken door den Staat uitgevoerd. (Wodon. Répert. Gén. des Eaux et Cours d'Eaux. V. Naturels publ. nrs 7-42-45; Rép.Pr.Dr.Bel.Eaux. nrs 256 en 260; Pand.B. loco cit. nrs 49 tot 54.)

De Staat heeft het beheer over de bevaarbare waterlopen en in zijne hoedanigheid van beheerder, heeft hij te zorgen voor hun onder-

houd. Met het oog op hunne bevaarbaarheid en hun behoud in behoorlijken toestand, is hij bevoegd politieverordeningen en politiereglementen uit te vaardigen. Zoo is het krachtens deze algemeene staatsreglementen verboden, in de bedding of op de oevers der bevaarbare waterlopen gebouwen te vestigen, in den stroom voorwerpen te smijten van aard den normalen loop van het water te hinderen of de scheepvaart te storen, de waters te bevuilen, de oevers te beschadigen, het verkeer op de dijken, trekpaden en op de rivier zelf te beletten of moeilijker te maken, enz. Deze algemeene bevoegdheid van den Staat neemt, nochtans, deze van de Gemeente niet weg. Zooals men den last van het onderhoud en het eigendomsrecht op den openbaren weg niet mag vereenzelvigen in denzelfden rechtspersoon, zooook mag men het recht tot het nemen van politiemaatregelen niet vereenzelvigen met het beheer der wegenis. Krachtens de Dekreten van 16-24 Oogst, 1790, blijft de Gemeente het recht behouden politiemaatregelen te treffen op alle openbare wegen, zonder onderscheid, dus waterwegen inbegrepen. Art. 3 der Wet van 27 September, 1842, heeft dit beginsel, trouwens, uitdrukkelijk herhaald. (Marcq. Respons. Puiss. Publ. bl. 140-141, bl. 101 en 102; Seresia. Droit de Police des Pouv. Comm. nr 50.) Alle inbreuken op de wettelijke voorschriften in zake Groote Wegenis te water, namelijk op het Koninklijk Besluit van 1 Mei, 1889, vallen onder de bevoegdheid van de Rechtbank van Politie.

Het onderhoud van bevaarbare waterlopen valt ten laste van den Staat, zegden wij; dienvolgens, is hij gelast met het treffen der noodige voorzorgen om de bevaarbaarheid en de veiligheid van het verkeer op den stroom te verzekeren. Valt er een ongeval voor, wordt er aan een burger schade veroorzaakt ten gevolge van een gemis aan onderhoud, zal de Staat voor de Rechtbanken kunnen worden gedaagd en verantwoordelijk worden gesteld. Tegen de oudere Rechtspraak in, welke de vorderingen uit hoofde van gemis aan onderhoud niet ontvankelijk verklaarde en de Staat enkel aansprakelijk beschouwde voor de fouten begaan door zijne aangestelden in het uitvoeren van wegeniswerken, is de huidige Rechtspraak eensgezind om den Staat verantwoordelijk te verklaren voor alle schade opgelopen door een burger ten gevolge van om het even welk gemis aan onderhoud. (I. Cass. 5 Jan. 1888. B. J. 88.

1129.; Cass. 22 Okt. 1908. B. J. 09.21; Cass. 31 Mei, 1900. B. J. 1900. 1059.; II. Cass. 27 Oktober, 1927. Pas. 27.1.311.; Rechtsk. Weekbl. 4-10-36).

In het uitoefenen zijner opdracht te zorgen voor de bevaarbaarheid en de veiligheid van het verkeer op de bevaarbare rivieren, kan de Staat zich genoodzaakt zien, werken te doen uitvoeren, zooals aanleggen van sluizen, bouwen van dijken, verhooging of verlaging van het waterpeil. Het kan voorvallen dat ten gevolge hiervan, onroerende goederen langsheen den stroom gelegen, waardevermindering of schade oploopen. Is de Staat gehouden te dezen titel schadeloosstelling te betalen? In principie niet, meenen wij. Inderdaad, de Staat is heer en meester over de bevaarbare waterlopen en als dusdanig is hij bevoegd al de noodig geoordeelde werken te doen uitvoeren. Anderzijds, bezitten de aanpalende eigenaars geen recht op deze rivieren; de aanpaling met deze is en blijft een zuiver feitelijke toestand die kan veranderen. Bij verlies der voordeelen aan deze bepaling verbonden, kan dan ook geene schadevergoeding worden toegekend. Er dient, nochtans, een belangrijk voorbehoud gemaakt: het principie der onverantwoordelijkheid van den Staat in deze aangelegenheid geldt slechts voor zooveel de in de bedding uitgevoerde werken, de aanpalende goederen in hun wezen zelf niet aantasten. Om klaar en duidelijk te zijn, volstaat het een voorbeeld te nemen, dat het onderscheid onmiddellijk onbetwist zal maken. Ten gevolge van werken van verlaging van het waterpeil kan het gebeuren dat, bij gebrek aan water of vermindering hiervan, eene weide waardeverlies ondergaat of een stuk bouwland minder vruchtbaar wordt. Hiervoor is de Staat niet verantwoordelijk omdat het goed in zichzelf niet wordt aangetast, maar enkel waarde verliest ten gevolge van eene verandering in den feitelijken toestand, waarin het zich bevindt. Integendeel, het gebeurt dat uit oorzaak van werken van verhooging of verlaging van het waterpeil, de vloed met meer geweld tegen bepaald goed komt aanspoelen, de oppervlakte ervan vermindert en het erg beschadigt; zoo is het meermaals voorgevallen dat door het geweldiger aanspoelen der waters of door hun wegtrekken zich instortingen hebben voorgedaan. In deze gevallen is de Staat onbetwistbaar verantwoordelijk omdat het onroerend goed zelf rechtstreeks wordt aangetast. (Brussel, 31 Mei, 1888. B. J. 88.

1202; Gent, 3 Juni, 1899. B. J. 99. 760.; Luik, 29 Apr. 1871. B. J. 71. 809; Pand. B. Eaux Courantes. nrs 188-189-194; Marcq. Responsabilité Puiss. nr 105 en 106).

Om het gebruik der bevaarbare waterlopen mogelijk te maken, zijn de aanpalende onroerende goederen onderworpen aan de wettelijke erfdienstbaarheden van trek- en jaagpad. In principie, wordt de erfdienstbaarheid van trekpad uitgeoefend, op een oever, de erfdienstbaarheid van jaagpad op den anderen oever. Het is de Administratie die aanduidt op welken kant van de rivier ieder zal worden gevestigd; bij gebreke aan bestuurlijke beslissing is het de gewoonte, die den rechtstoestand beheerscht. Krachtens de Koninklijke Ordonnancie van 1669, na de Omwenteling in België toepasselijk verklaard, zijn de aanpalende eigenaars gehouden een weg van 7,80 M. breedte vrij te laten op een oever van den waterloop; deze vrije strook is bestemd om te dienen tot het trekken der schepen, hetzij met de hand, hetzij met dieren of mekanische tuigen. Daarenboven, vestigt de wet nog eene erfdienstbaarheid van niet-bouwen op het aanpalend goed op eene diepte van 2,20 M. langsheen het trekpad zelf. (Vauthier. Dr. Adm. nr 273.; Wodon. Rép. Cours d'Eaux. V. Halage. bl. 66.) Aan den oever van den overkant zijn de eigenaars verplicht een pad, 3,25 M. breed te laten bestaan langsheen den stroom; dit pad mag enkel betreden worden door voetgangers en onder dit voorbehoud is het bestemd tot al de andere gebruiken als het trekken. Welke zijn deze gebruiken? Hierover is de Rechtsleer verdeeld. Zekere rechtschrijvers beweren dat het jaagpad mag worden aangewend voor al de gebruiken, die verband houden met de waterlopen; zoo zou iedereen er toegang op hebben om te wasschen, te baden, te visschen, achter het waterwild te schieten, enz. Deze extensieve stelling wordt verworpen door een deel der Rechtsleer en door de Rechtspraak. Het jaagpad, antwoordt men, is niet bestemd om te dienen tot alle gebruiken welke de bevaarbare waterlopen met zich meebrengen; het bestaat enkel ten behoeve van de scheepvaart. Zullen aldus enkel gewettigd zijn de gebruiken die verband houden met de noodwendigheden dezer, b.v. het overzetten, het ontschepen, enz. (Cass. 17 Febr. 1890. P. 90. 1. 96.; Marcotty. Des Servitudes légales d'Utilité Publique. B. J. 1895, 986 tot 1002; Giron. Dict. Dr. Ad. t. II. Halage, nrs 5 en 8; Beltjens. Code Civ. art. 650. nrs 8-

21-24.) Alhoewel de bodem der trek- en jaagpaden eigendom blijft der aanpalende eigenaars, mogen deze er noch planten, noch gebouwen op vestigen. Bovendien, krachtens art. 697 en 698 BWB. die voorzien, dat deze, wien eene erf-dienstbaarheid verschuldigd is, het recht bezit alle werken uit te voeren, die tot haar gebruik en haar behoud nuttig zijn, heeft de Administratie het recht den bodem van het trekpad op hare kosten te doen kasseien, er palen te doen plaatsen, te doen verlichten, enz. Deze twee erf-dienstbaarheden zijn verschuldigd zonder vergoeding voor de natuurlijk bevaarbare waterlopen; integendeel, wanneer een onbevaarbare waterloop bevaarbaar wordt verklaard of bevaarbaar wordt gemaakt i. a. w. wordt gekanaliseerd, zijn de aanpalende eigenaars verplicht een trekpad en een jaagpad vrij te maken, doch slechts mits vergoeding van wege den Staat.

Met de bevaarbare waterlopen dienen de kanalen gelijkgesteld. In principie, moeten al de wettelijke voorschriften op de waterwegen op hen worden toegepast. Het hoeft, nochtans, gezegd dat bepaalde kanalen aan deze algemeene rechtsregels ontkomen uit hoofde van hun oorsprong. Het behoort den Staat, de Provincie of de Gemeente, binnen de territoriale perken hunner bevoegdheid, het openen van een kanaal te beslissen en de werken zullen dan ook op hunne kosten worden uitgevoerd; maar de Staat mag insgelijks het aanleggen van vaarten toestaan aan private personen of maatschappijen, op voorwaarde dat ze aan het vrije verkeer zouden worden geopend; de vergunninghouders, die de werken op hunne eigen kosten uitvoeren, vinden in dat geval hunne vergoeding in het recht hen toegestaan gedurende een zeker aantal jaren scheepvaartgeld te eischen van wege degenen die het kanaal bevaren. Er weze bijgevoegd dat indien het ontworpen kanaal meer dan 10 Km. lengte bedraagt, het openen ervan enkel door een wet kan worden toegelaten. In het huidig recht brengt de vergunning een kanaal te graven niet met zich mede dat de vergunninghouder eigenaar is van de vaart; de kanalen maken, inderdaad, niet alleen deel van de Groote Wegenis te water, maar zelfs van het Openbaar Domein en dienvolgens, zijn ze niet vatbaar voor private toeëigening. In het Oudere Recht was zulks het geval niet; wanneer eene Gemeente van den Vorst de toelating kreeg eene vaart aan te leggen, bracht dit doorgaans met zich mede dat zij den vollen eigendom verwierf op het door

haar uitgevoerde werk. Zoo behoort het Kanaal van Leuven naar Mechelen aan de Stad Leuven krachtens een dekreet van Keizerin Maria-Theresia in dato van 29 Januari, 1750 : Zoo was de Stad Brussel eigenares van het Kanaal van Brussel naar Willebroeck krachtens dekreten van Keizer Karel in dato van 7 November, 1531; in 1895 deed zij hiervan afstand ten gunste van de «S. A. du Canal et des Installations de Bruxelles», waarvan zij samen met den Staat en de aanpalende Gemeenten, aandeelhoudster is geworden. Deze onder het Oud Regiem wettig toegekende voordeelen blijven bestaan in den hoofde hunner houders. Nochtans, beslist de Rechtspraak dat, indien de Gemeenten in kwestie eigenaressen zijn, op deze kanalen een zake-lijk recht sui generis is gevestigd, dat niet toelaat de bestemming ervan te veranderen of een deel onbevaarbaar te laten. (Cass. 31 Mei, 1900. B. J. 1900. 1059; Cass. 29 Juni 1876, P. 76. 1. 335; Marcq. Resp. Puiss. Publ. bl. 142-143.; Laurent. Dr. Civ. t. VI. nr 14). Men kan zich wel afvragen of dit eenigszins noodig is om eene verandering van bestemming onmogelijk te maken; is het feit dat deze kanalen net zooals de andere deel maken van de Groote Wegenis te water niet voldoende om het beschikkingsrecht der Gemeenten te beperken ? Verder is de vaart op deze kanalen onderworpen aan de algemeene politiereglementen op de scheepvaart. Doch, twee afwijkingen op het gewoon regiem der bevaarbare rivieren dienen aangestipt. Wanneer de politie door den Staat zelf wordt uitgeoefend op de gewone waterwegen, zijn het de Gemeenten eigenaressen, die krachtens eene afvaardiging van den Staat de politiebevoegdheid bezitten op deze kanalen; bovendien, hebben de Gemeente eigenaressen het recht politieverordeningen te treffen niet alleen binnen hun grondgebied maar op heel de lengte van het kanaal, waarop zij het beheer bezitten. (Cass. 22 Juli, 1892. P. 92. 1. 327; Cass. 24 Nov. 1884, P. 85. 1. 10; Vauthier. Dr. Adm. nr 281; Giron. D. D. Ad. t. III. bl. 343.) Heel het wettelijk stelsel is anders toepasselijk op de kanalen. Doch, wanneer de aanpalende eigenaars zonder vergoeding de erf-dienstbaarheden van trek- en jaagpad op de gewoon bevaarbare waterlopen moeten lijden, is de Administratie, integendeel, verplicht bij het trekken van een nieuwe vaart, niet alleen den bodem van het kanaal, maar ook de oppervlakte vereischt voor het trek- en jaagpad te onteigenen.

A. SMETS.

Advocaat te Leuven.

RECHTSPRAAK

158

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e kamer. — 18 Januari 1937.

Voorzitter : M. De Baer.

Rechters : MM. Van Mieghem en Hallemans.

Pleiters : Mrs H. Jacob en E. Claes.

VERKEER. — RIJWIELPAD. — AUTO FIETSER
KWETSENDE OP RIJWIELPAD. — FOUT. —
TEGENBEWIJS.

Het feit dat de voerder van een auto-voertuig een fietser op het rijwielpad heeft aangereden en gekwetst, moet aanzien worden als een fout in hoofde van den autovoerder, tenzij deze bewijst dat zijne daad het gevolg is van een overmacht en ze geenszins aan hem te wijten is. Te dien einde zou het niet volstaan te bewijzen, dat het afwijken van de rijbaan naar het fietspad veroorzaakt werd door het breken van een veer: de voerder en de eigenaar zouden moeten bewijzen, dat ze niet de minste schuld hadden aan het breken van de veer en aan het daarop volgende vastloopen van het stuur.

Cotuur t/ Bertes.

Aangezien de vraag strekt tot het zeggen voor recht dat verweerder aansprakelijk is tegenover aanlegger voor de gevolgen, spruitende uit het ongeval door dezen laatste opgelopen op 24 Januari 1935 en tot het veroordeelen van verweerder om aan aanlegger een som van 128.400 frank met gerechtelijke en vergoedende intresten te betalen ten titel van schadevergoeding;

Aangezien het blijkt uit de elementen van het geding en namelijk uit de stukken van een strafrechterlijk onderzoek, waarvan een kopij regelmatig wordt voorgebracht, dat eischer op 24 Januari 1935 per rijwiel reed op het fietspad van den St. Bernardschensteenweg te Hoboken, dat de aangestelde van verweerder een autotractor voerde en over den steenweg reed in dezelfde richting als aanlegger, dat op zeker oogenblik echter hij den straatweg verliet, op het fietspad kwam gereden en aldaar eischer aanreed;

Aangezien het feit dat de aangestelde van verweerder met zijn autotractor op het rijwielpad heeft gereden en aldaar aanlegger aangereden en gekwetst heeft, moet aanzien worden als een fout in hoofde van dezen aangestelde, tenzij hij het bewijs levert dat deze daad het gevolg is van het bestaan eener overmacht en dat ze geenszins aan hem zelf te wijten is;

Aangezien verweerder dit bewijs meent te vinden in de omstandigheid dat zijn aangestelde tengevolge van het breken van de hoofdveer van zijn ressort geen meester meer kon zijn over het stuur van zijn rijtuig, dat automatisch naar links moest afdraaien en op het rijwielpad terecht komen;

Aangezien dat, zelfs aannemende, dat dit feit bewezen zij, verweerder daarom niet aan de presumpctie van verantwoordelijkheid ontsnapt;

Aangezien inderdaad verweerder om hieraan te ontsnappen, zou dienen te bewijzen dat hij of zijn aangestelde niet de minste schuld hadden, zoowel aan het breken van den ressort als aan het daaropvolgende vastloopen van het stuur en namelijk alsook dat het niet waar is dat de voerder van het rijtuig te hevig geremd heeft, vermits de aanleiding tot het breken van den ressort de energieke remming is geweest;

Aangezien verweerder dit niet bewijst en ook niet aanbiedt dit te bewijzen;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, zegt voor recht dat verweerder aansprakelijk is tegenover aanlegger voor de gevolgen, spruitende uit het ongeval door aanlegger opgelopen op 24 Januari 1935.

159

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1 Juli 1936.

Voorzitter : M. De Bersaques.

Rechters : MM. Thienpont en Belpaire.

Pleiters : Mrs Fris en R. Van de Vorst.

AANSPRAKELIJKHEID. — STAAT. — MILITAIR
GOEDGEKEURD VOOR DEN LEGERDIENST NIET-
TEGENSTAANDE ZIEKELIJKE GEZONDHEIDS-
TOESTAND. — EISCH TOT SCHADEVERGOEDING
ONGEGROND.

Het feit dat iemand goedgekeurd wordt voor den militairen dienst, niettegenstaande zijn ziekelijke gezondheidstoestand, kan, dan alleen tegen den Staat als fout weerhouden worden, indien eischer het bewijs levert, dat hij zelf al gedaan heeft wat mogelijk was om den Staat een valsche diagnose te vermijden, nl., met vruchteloos al de door de wet op de militie voorziene middelen van verhaal te hebben aangewend tegen de administratieve beslissing, waarbij hij goed voor den dienst werd verklaard.

Van Leuven t/ Belgischen Staat.

Overwegend dat, volgens de bewoordingen van het exploit van rechtsingang, eischer van den Staat eene schadeloosstelling vordert omdat hij, gedurende zijn militairen dienst, van zijn paard is gevallen (in September 1933) zich hierdoor aan de knie bezerde en hij, tijdens een stalwacht (op 13 Februari 1934) een zware koude vatte;

Dat deze val en kou een gewrichtsarneuma met hartverzwakking voor gevolg hadden zoodat hij, na verschillende maanden in het krijgsgasthuis te

hebben verbleven en te zijn gereformeerd zonder pensioen, eene werkonbekwaamheid van 100% opliep;

Overwegend dat eischer aan den Staat geen enkele fout aanwrijft die den val of de koude zouden veroorzaakt hebben, dat, in zake geen vermoeden van fout tegen den Staat kan worden ingeroepen;

Overwegend dat, in zijn besluitschrift beteekend op 8 Juli 1936 eischer aanvoert;

1) Dat in de eerste dagen van zijn dienst hij reeds moest verzorgd worden voor het hart en de Staat een fout beging met hem niet onmiddellijk voor den dienst onbekwaam te verklaren;

Doch overwegende dat eischer geen de minste bijzonderheid doet kennen nopens de natuur, de verschijnselen, gevolgen en de ernstigheid der beweerdte hartziekte, zoodat het onmogelijk blijkt te oordeelen of er aanleiding bestaat desaangaande het advies van deskundigen in te winnen; dat het administratieve bundel overgelegd door den Staat, evenmin de daartoe onmisbare inlichtingen verstrekt;

2) Dat de Staat, dewelke beweert dat eischers gezondheidstoestand te wenschen liet reeds vóór hij zijn militaire dienst begon, een fout heeft bedreven met hem bekwaam voor den dienst te oordeelen;

Doch overwegende dat deze fout dan alléén tegen den Staat zou kunnen worden weerhouden, zoo eischer het bewijs levert dat hij zelf al gedaan heeft wat mogelijk was om den Staat een valsche diagnose te vermijden, namelijk met vruchteloos al de door de wet op de militie voorziene middelen van verhaal te hebben aangewend tegen de administratieve beslissing, waarbij hij goed voor den dienst werd verklaard; dat dit bewijs zelfs niet wordt aangeboden, dat overigens eischer zelf zijn stelsel te niet doet met uitdrukkelijk te betwisten ooit ziek te zijn geweest vooraleer hij in het leger werd ingelijfd;

Om deze redenen,

De rechtbank, alle andere of meerdere besluiten als niet gegrond, afwijzend, wijst aanlegger af van zijnen eisch, veroordeelt hem tot de kosten.

160

CORRECTIONNEELE RECHTBANK TE BRUGGE

2de Kamer - (zetelend in beroep)

28 Januari 1937.

Voorzitter: Mr Soenen.

Rechters: MM. Kervyn en Fraeys.

O.M.: Subst. Prok. Matthys.

Pleiter: Mter A. Samyn.

ONTUCHT. — BESLUIT VAN HET SCHEPENCOLLEGE GETROFFEN BUITEN DE GEVALLEN VOORZIEN DOOR HET GEMEENTELIJK POLITIE-REGLEMENT. — ONWETTELIJKHEID. — VERPLICHTING VOOR DE RECHTBANK TE ONDERZOEKEN OF DE BESLISSING VAN HET SCHEPENCOLLEGE REGELMATIG GETROFFEN WERD.

Wanneer een politiereglement bepaalt welke voorwaarden er vereischt worden opdat een huis als een «huis van ontucht» zou bestempeld worden, gaat het Schepencollege zijn macht te buiten wanneer het beslissingen treft tegenover huizen die niet de voorziene voorwaarden vervullen.

Krachtens art. 107 der Grondwet is de Rechtbank verplicht de toepassing te weigeren van een onwettelijke beslissing van het Schepencollege.

O.M. t/ D.

Beroep ingeslagen door verdachte tegen een vonnis uitgesproken door de Rechtbank van Enkele Politie van Brugge, in datum 17 September 1936, bij hetwelk de verdachte verwezen is geworden tot eene geldboete van 25 frank met 60 opcentiemen verhoogd en alzoo gebracht op 175 frank of eene vervangende gevangzitting van drie dagen en tot de gedingskosten begroot in het geheel op 4.85 fr., hoofdens:

zonder toelating der bevoegde overheid, een geheim huis van ontucht te hebben gehouden;

te Brugge, sedert min dan zes maanden (1936);

Gezien het afschrift van bovengenoemd vonnis;

Gezien de akte van beroep van de verdachte, beteekend den 9 October 1936 en 17 December 1936;

Gehoord ter zitting van 21 Januari l. l. het verslag gedaan door den heer rechter Kervyn;

Gelet op de mondelinge verklaringen van de getuige in de zaak voorgebracht;

Gehoord de verdachte in hare antwoorden en verdediging, mitsgaders het Openbaar Ministerie, in zijne besluiten;

Overwegende dat het beroep regelmatig is in den vorm en ingeslagen geworden is binnen het tijdstip door de wet bepaald;

Overwegende dat het vervolg en de veroordeeling vóór den eersten Rechter, zich steunen op een besluit van het schepencollege der stad Brugge, in dato 20 Maart 1936, hetwelk bevestigt dat het huis bewoond door de betichte een geheim huis van ontucht is;

Aangezien de Rechtbank te onderzoeken heeft of deze verordening regelmatig genomen is geweest, vooraleer toepassing ervan te maken (Art. 107 der Grondwet. — Zie verbrek. 6 Juli 1936, Revue de Dr. pén. et de Criminologie Nrs 8, 9, 10, blz. 1026);

Aangezien bovengemeld besluit genomen werd in uitvoering van art. 11 en 12 der gemeentelijke verordening, over de ontucht, van 21 Oogst 1920;

Aangezien art. 10 dezer verordening te kennen geeft wat zij als ontuchthuizen aanziet, te weten: «deze waar de publieke vrouwen bestendig verblijven»;

Aangezien de adj. politiecommissaris Beauprez, ter zitting van 21 Januari 1937, de verklaring afgelegd heeft dat er in het huis door de betichte bewoond, voor korten tijd, kamers te beschikking van mannen en vrouwen gesteld worden, maar dat er daar geene publieke vrouwen bestendig verblijven; verklaring door geen enkel bestanddeel van den bundel tegengesproken;

Aangezien daaruit vloeit dat bedoeld huis, geen huis van ontucht is in den zin der verordening op de ontucht, dat het schepencollege diensvolgens zijne macht te buiten gegaan is, en het besluit van 20 Maart 1936, geen uitwerksel kan hebben ;

Dat aldus het vonnis van den eersten Rechter dient hervormd te worden ;

Om deze redenen :

De Rechtbank, aanvaardt het beroep, en erop beslissende, doet te niet het vonnis waartegen beroep, en opnieuw wijzende, spreekt de betichte vrij zonder kosten ;

Belast het Openbaar Ministerie met de uitvoering van dit vonnis.

161

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE GENT (IN BEROEP)

2de Kamer. - 11 December 1936.

Voorzitter: Mr de Sloovere.
Rechters: MM. Reyhler en Belpaire.
Op. Min.: Mr Vanhoudt.

VERVOER. — AUTOBUS. — PRIVATE OF OPENBARE DIENST. — OPPERMACHTIGE BEOORDEELING VAN DEN RECHTER (WET VAN 21 MAART 1932).

De rechtbank oordeelt oppermachtig of een schijnbare private autobusdienst niet in feite een openbaar karakter bezit.

Van den Berghe t/ O.M.

Overwegende dat gedaagde in beroep beweert dat hij geen openbaren, maar wel een privaten autobusdienst inricht, vermits hij slechts bepaalde personen vervoert, deelmakende van eenen bond ;

Dat hij dit vervoer doet krachtens eene overeenkomst met gezegde personen, en mits een op voorhand bepaalden prijs ;

Overwegende dat de eerste rechter deze stelling heeft aangenomen en den gedaagde in beroep heeft vrijgesproken ;

Dat hij echter uit het oog heeft verloren, dat het feit, dat eene overeenkomst bestaat tusschen de vervoerde personen en den eigenaar van eenen autobus, aan den dienst het karakter van openbaarheid niet ontnemt wanneer het bewezen is, zooals in onderhavige zaak, dat het eigenlijk de eigenaar is van den autobus die het vervoer onderneemt voor eigen rekening en op eigen verantwoordelijkheid (Hof van Verbreking, 6 November 1933, B. J. 1934, kol. 37. — 10 Febr. 1936, Pas. 1936, I. 147).

Dat trouwens al de wetten, zelfs de strafwetten moeten uitgelegd worden naar de bedoeling van den wetgever (Hof van Verbreking 16 Juni 1936 ; Rechtsk. Wbl. 1936 ; kol. 285) ;

Dat de wet van 21 Maart 1932 op de autobusdiensten voor doel heeft dezer inrichting te regelen, en aan degenen, die een regelmatige toelating bekomen hebben, het voordeel ervan te verzekeren ;

Dat het dus in dezen geest is dat de wet moet worden uitgelegd en toegepast ; dat de Rechtbank oppermachtig oordeelt of een schijnbaar private dienst niet feitelijk openbaar is, en of een voorgebrachte overeenkomst tusschen een groep bepaalde personen en den eigenaar van een autobus, niet werd opgemaakt enkel om de wet te ontduiken ;

Overwegend dat, in onderhavig geval, hierover niet den minsten twijfel bestaat, en dergelijke overeenkomsten voor noodzakelijk gevolg hebben de wet van 21 Maart 1932 volkomen krachteloos te maken ;

Overwegende dat uit deze beschouwingen blijkt dat het feit ten laste van den gedaagde in beroep ten volle bewezen is ;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere of strijdige conclusies van de hand wijzende als ongegrond, ontvangt het beroep en erover beslissende, doet te niet het bestreden vonnis ; en opnieuw wijzende gezien artikels, 1, 2, en 7 van de Wet van 21 Maart 1932, enz. Veroordeelt den gedaagde in beroep tot eene geldboete van 50 fr. x 7 of 15 d. Verwijst hem in de kosten der 2 aanleggen.

162

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE LEUVEN

16 Januari 1936

Voorzitter: M. Maes.
Op. Min.: M. Terlinck.
Pleiters: Mrs Anciaux en Vertessen.

VERKEER. — VOORSTEEKEN OP EEN SPLITTING, AANSLUITING OF KRUISING OP HET OOGENBLIK DAT DE VOORGESTOKENE LINKS INDRAAIT.

De weggebruiker die, ondanks het verbod van art. 36 4° een ander weggebruiker voorsteekt op een splitsing, aansluiting of kruising, moet aanzien worden overeenkomstig art. 57 2° als zijn weg vervolgende.

Daarom ook is hij gerechtigd, ten minste in principe, en onverminderd een verdeling der burgerlijke verantwoordelijkheid, den voorrang in te roepen hem door dat art. 57 2° gegeven.

L'Aigle t/ Boxberger.

Aangezien de betichte Boxberger tevergeefs beweert den voorrang van doortocht op den betichte Bernheim gehad te hebben en geen fout te hebben begaan.

Aangezien het feit der betichting, dat zijn verantwoordelijkheid daarstelt bestaat in zijn handelwijze van naar den linkerkant den radialen weg over te kruisen en links af te draaien om een zijweg in te slaan, zonder zich te vergewissen dat hij den doorgang niet afsneed aan een weggebruiker, die achter hem aangereden kwam en op het punt stond hem voor te steken.

Aangezien de betichte Boxberger Jan Armand tevergeefs ten zijnen voordeele het arrest van het

verbrekingshof van 7 Juli 1936, inroept (Pas. 36. I. 342).

Aangezien inderdaad :

1°) het arrest van het Hof van Cassatie van 7 Juli 1936, betrekking heeft op een geheel ander geval ; dat het gaat over een ongeval gebeurd op een splitsing of aansluiting, alwaar de weggebruikers, ingevolge artikel 29 de rechterzijde moeten houden, dat in het huidige geval het ongeval gebeurd is op een kruising gelegen in open veld, waar de weggebruikers hun rechterzijde niet moeten houden.

2°) Aangezien het voornoemd arrest verder als beginsel vooropstelt dat de voorrang door artikel 57, paragraaf 2, aan den gebruiker van den hoofdweg toegekend, maar bestaat voor zoover deze laatste regelmatig en op normale wijze zijn weg vervolgt. Dat dit arrest namelijk als principie aanvaardt dat de weggebruiker, die bij het naderen van een plitsing of aansluiting zijn rechterzijde verlaat om een ander weggebruiker voor te steken, zijn normalen en regelmatigen weg niet meer vervolgt.

Aangezien dit beginsel niet kan aanvaard worden :

a) dat inderdaad de logische en spraakkundige zin van de uitdrukking : « degene die zijn weg vervolgt » klaar en algemeen schijnt, in dien zin dat zij toepasselijk is op ieder weggebruiker, die zijn oorspronkelijke richting vervolgt, ter uitsluiting van deze die stoppen of die den door hen gebruikten weg verlaten.

Dat het dus niet aan te nemen is, dat de weggebruiker, die zijn oorspronkelijke richting vervolgt, naar links zwenkt op den weg zelfs in tegenstrijd met een wettelijk voorschrift, zou kunnen aanzien worden als zij nweg niet meer voortzettende.

b) dat die nieuwe rechtspraak niet in overeenstemming te brengen is met de letter van het verkeersreglement ; dat, inderdaad, wanneer men den tekst van artikel 57 paragraaf 2 vergelijkt met den overeenkomstigen tekst in het reglement van 1925, het dadelijk moet opvallen, dat, indien vroeger sprake was van voertuigen, die uit tegenovergestelde richting komen, de huidige tekst in veel algemeener termen gegoten is, dat daaruit noodzakelijker wijze voortvloeit dat thans de voertuigen, die uit beide richtingen komen, den voorrang genieten, boven deze, die links indraaien (cfr Goldstein, nr 587).

c) dat die nieuwe rechtspraak evenmin met den geest van het reglement van 1934 strookt ; dat inderdaad de nieuwe voorschriften nopens het vervoer zooveel mogelijk trachten het belangrijkste en het drukste verkeer, dat op groote afstanden — dat altijd de groote hoofdwegen volgt, — te vergemakkelijken en te bespoedigen, om die wegen, die over het algemeen te smal zijn, de meeste diensten te doen bewijzen (cfr. Le Code 1934 du roulage door P. Weyenberg, Préambule, Revue Gén. Ass. et Resp. n° 1620, en de omstandige motiveering van het vonnis : Luik, 5-11-35 ; Ibid n° 2075).

Aangezien het vonnis van den eersten rechter voor wat de vrijspraak van den betichte Bernheim op strafgebied aangaat, kracht van gewijsde bekomen heeft.

Op burgerlijk gebied :

Aangezien de burgerlijke partij Boxberger Julien Marcel ter zitting verklaard heeft van haar vraag tegen den betichte Bernhem Jan Moise af te zien, van welke verklaring de rechtbank haar akte gegeven heeft.

Over de verdeelde verantwoordelijkheid :

Aangezien de eerste rechter niettegenstaande hij den betichte Bernheim vrij sprak van de betichting hem ten laste gelegd, van oordeel is geweest dat deze laatste een gedeelte der verantwoordelijkheid dient te dragen, wegens zijn overdreven snelheid.

Aangezien deze beslissing noch in rechte noch in feite steek houdt :

a) **in rechte** : dat de eerste rechter, die een oorzakelijk verband vaststelde tusschen een onvoorzichtigheid, door den betichte Bernheim begaan, met een aanrijding waarbij lichamelijke letsels werden veroorzaakt, de verplichting had — bij ontstentenis van een bevel der raadkamer, die de belanghebbende voor hem verzond wegens onvrijwillige slagen, zich onbevoegd te verklaren.

b) **in feite** : aangezien het niet bewezen is dat de betichte Bernheim met een overdreven snelheid reed, noch dat hij een ander fout zou begaan hebben, dan die voor dewelke hij door den eersten rechter vrij gesproken geweest is.

Dat diensvolgens de geheele verantwoordelijkheid in hoofde van den betichte Boxberger Jan Amand berust.

Aangezien diensvolgens de sommen aan de burgerlijke partijen de verzekeringsmaatschappij « L'Aigle » en de vennootschap in gezamenlijken naam Bernheim toegekend, geen billijke vergoeding der geleden schade uitmaken.

Aangezien de eerste rechter te recht den gedaagden Boxberger Julien Marcel burgerlijk en solidairlijk verantwoordelijk verklaard heeft, voor de kosten ondergaan door den betichte Boxberger Jan Amand, zijn minderjarigen zoon, en aangestelde, en dat hij als dusdanig burgerlijk en solidairlijk verantwoordelijk blijft voor de kosten van het tegenwoordig proces te ondergaan door gezegden betichte, zijn minderjarigen zoon en aangestelde. Gezien het bevel der raadkamer, in dato van 14 Juli 1936, welke de twee gedaagden Boxberger voor de bevoegde rechtbank van enkele politie verzendt.

Om deze beweegredenen en bij toepassing der artikels : 2-11-12-24-14-31-32-34-35-36-37-41 der wet van 15 Juni 1935 ; 1384 van het burgerlijk wetboek ; 418-420-85-40-38-44 van het strafwetboek ; 162-176 van het wetboek van crimineele rechtsvordering ; 23-24 en 26 der wet van 17 April 1868, door den voorzitter aangeduid.

De rechtbank houdt het vonnis van den eersten rechter op strafgebied goed : 1°) voor wat de toegepaste straf tegen den betichte Boxberger Jan Amand aangaat, en 2°) voorwat de beslissing tegen-

over den gedaagden Boxberger Julien Marcel aan- gaat en verwijst den betichte tot de kosten gedaan door de openbare partij beloopende in het geheel tot de som van 116,60 fr. daarin begrepen de kosten van het eerste geding.

Hervormt het vonnis van den eersten rechter voorwat aangaat het uitstel dat hij aan den betichte Boxberger Jan Amand niet verleend had ;

Aangezien het behoorde aan dezen betichte, die geen voorgaande veroordeeling voor misdaad of wanbedrijf ondergaan heeft, het artikel 9 der wet van 31 Mei 1888 toe te passen, de omstandigheden der zaak van aard zijnde om te doen verhopende dat het voordeel der opschorsing zijn verbetering zal teweeg brengen, en doende hetgeen de eerste rechter had moeten doen, zegt dat voor hem de uitvoering van het huidige vonnis zal opgeschorst blijven in de voorwaarden voorzien door artikel 9 der voornoemde wet, gedurende een tijdstip van een jaar, te beginnen van heden, uitgenomen voor de kosten.

Verklaart den gedagden Boxberger Julien Marcel, burgerlijk en solidairlijk verantwoordelijk voor al de kosten van het proces, te ondergaan door den betichte Boxberger Jan Amand, zijn minderjarige zoon en aangestelde.

168

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2de Kamer. — 9 Maart 1934.

Voorzitter : M. Somers.

Rechters : MM. De Neef en Van den Bergh.

Referendaris : Mr J. V. Janssens.

Pleiters : Mrs J. Vroman en L. Kiebooms.

**INBEZITNEMING VOOR VOLTOOIING. — AAN-
VAARDING. — ZICHTBARE GEBREKEN. — SCHA-
DELOOSSTELLING WEGENS LAATTIJDIGE AFLE-
VERING. — GEEN VERHOOGING VAN AANNE-
MINGSPRIJS.**

*Het in bezit nemen van een huis door den eigenaar alvorens de aannemer de werken heeft kunnen vol-
tooien en zonder hem in vertoef te stellen de onder-
neming te voleindigen, moet worden uitgelegd als
opneming en aanvaarding.*

*In dit geval zijn alleen nog de bezwaren voortspruitende
uit verborgen gebreken ontvankelijk. — Alle zicht-
bare gebreken zijn gedekt door de stilzwijgende opne-
ming. — Schadeloosstelling wegens laattijdige afle-
vering zonder in vertoefstelling niet verschuldigd. —
De aannemingsprijs mag onder geen voorwendsel
verhoogd worden, zelfs niet met belastingen of zegel-
waarden.*

E. Egan t/ Cl. Mennes.

Aangezien eischeres aan verweerder het bouwen van een burgershuis opdroeg ;

Aangezien de vordering strekt voor zooveel als noodig tot de ontbinding der mondelinge aanne- ming, en voorts tot de toewijzing eener schadeloos- stelling van frank 12.819, 30 en behulpelijk tot de toewijzing bij voorraad eener schadevergoeding van frank 5.000 met aanstelling van een deskundige om de eindafrekening tusschen partijen op te maken.

Aangezien het vaststaande is dat eischeres in December 1932 het huis betrok, alvorens verweer- der de werken volgens mondelinge onderneming had kunnen voltooien.

Dat onder meer de deskundige vast gesteld heeft dat de afsluitingsmuur nog opgericht moest wor- den en verscheidene onderdeelen (zooals betonbalk, verlaat aan regenbak, overhangbanden aan schouw enz.,) nog bij gewerkt moesten worden.

Aangezien eischeres bezit nam van het huis zonder eenig voorbehoud te maken of zonder ver- weerder uit te noodigen of in vertoef te stellen de onderneming te voleindigen.

Dat verweerder zelfs beweert belet te zijn geweest de werken te voltooien.

Aangezien eischeres hare vordering slechts in- stelde toen zij het huis vijf maanden bewoonde en als verweer tegen verweerdere aanmaning op 12 April 1933 gedaan om bepaling van het slot zijner rekening te bekomen.

Aangezien de inbezitneming van den bouw door eischeres uitgelegd moet worden als opneming en aanvaarding door haar van het werk, zoodat zij enkel nog ontvankelijk is bezwaren voortspruitende uit verborgen gebreken in te dienen (Delvaux, Droit et obligations des entrepreneurs, nr 149) ;

Aangezien tusschen de gebreken en tekortkomin- gen door den deskundige vastgesteld slechts een enkel als verborgen gebrek aanzien kon worden; hetzij de lek in de onderaarsche rioleering.

Aangezien in overeenstemming met de schat- ting van den deskundige eene som van 350 fr., de schade door de rioleering berokkend zal herstellen;

Aangezien al de andere vastgestelde gebreken en tekortkomingen als zichtbare gebreken moeten aanschouwd worden en gedekt zijn door de stil- zwijgende opneming.

Aangezien eischeres niet verrechtvaardigt ver- weerder in vertoef gesteld te hebben vóór de stil- zwijgende opneming, gevolg van de inbezitneming van het huis.

Dat ingevolge geen schadeloosstelling wegens laattijdige aflevering toegewezen moet worden.

Aangezien geen blijvende minderwaarde voor den bouw volgt uit het lastens verweerder weerhouden gebrek aan de rioleering ;

Aangezien de aannemingsprijs onder geen voor- wendsel mag verhoogd worden, zelfs niet met belas- tingen of zegelwaarden.

Om deze redenen.

De Rechtbank,

.....vervolg zonder belang.

164

VREDEGERECHT TE ST TRUIDEN

9 Februari 1937.

Vrederechter: P. Collée.
 Pleiters: Mrs Swennen en Demal.

HUWELIJK. — WEDERZIJDSCHE RECHTEN EN PLICHTEN DER ECHTGENOOTEN. — ART. 214b.

Wanneer de man eischt dat zijn echtgenoot, waarvan hij gescheiden leeft, hem zou komen vervoegen en er op het wederzijdsch gedrag der echtgenooten niets ongunstigs aan te merken valt, is de vraag van de vrouw tot het in ontvangst nemen van de inkomsten van haar echtgenoot niet ontvankelijk.

Meulemans t/ Noe.

Aangezien de vraag strekt in overeenkomst met de bepalingen van artikel 214b van het Burgerlijk Wetboek, aanlegster te machtigen om bij uitsluiting van haren echtgenoot, te ontvangen de inkomsten van zijne zoo roerende als onroerende goederen, en bepaaldelijk zijne dagloonen en opbrengsten van zijnen arbeid, deze laatste in dienst zijnde van het beheer van telegraaf en telefoon in hoedanigheid van electricier.

Aangezien het vast staat dat de echtgenooten Noé tot einde December laatstleden te Montenaeken verbleven en dat thans verweerder geoordeeld heeft te gaan verblijven te Wals-Hauthem; dat hij aanbiedt van aldaar zijne vrouw te ontvangen en haar alles te geven wat zij noodig heeft, zooals hij zegt altijd gedaan te hebben, en dat hij eischt dat zijne vrouw hem volge en bij hem kome inwonen;

Aangezien deze eisch (art. 214 a B. W.) wettig is en bekrachtigd door voornoemde rechtsbeslissing;

Overwegende dat verweerder ons verklaard heeft dat in geval zijne vrouw hem wil volgen, hij voor hun huisgezin een afzonderlijk tehuis zal bezorgen en niet bij zijn vader verblijven «autant de mariages, autant de ménages» zegt immers een Fransch spreekwoord zoo kort en zoo welsprekend;

De zaak nu gansch subjectief ten opzichte der partijen inziende;

Overwegende dat aanlegster en verweerder beiden van wege de kerkelijke overheid zeer prijzende getuigenschappen aangaande hunnen levenswandel bijgebracht hebben;

Zeggen dat er geen reden bestaan om ons niet neer te leggen bij het in dit opzicht zoo gezaghebbend advies, daar wij zeker zijn dat deze geestelijke raadsmanen partijen attent zullen gemaakt hebben op de rechten en verplichtingen der kristene echtelieden, zoo duidelijk bepaald en omschreven door den Heiligen Apostel Paulus in zijn Epistel 5 «ad Ephedios»;

Voor deze redenen:

Wij, Vrederechter, tegensprakelijk en in eersten trap rechtsprekend, alle verdere of tegenstrijdige besluitselen van de hand wijzend,

Verleenen akte aan verweerder dat hij den eisch schat op meer dan 1000 frank voor aanleg en bevoegdheid, dat hij aanbiedt en eischt dat

zijne echtgenoot en kind met hem komen wonen te Wals-Hauthem en hen daar alles te geven wat ze noodig hebben;

Verklaren dit aanbod voldoende.

Wijzen aanlegster van haren eisch af en veroordeelen haar tot de kosten, tot heden bepaald op 16,30 frank.

BIBLIOGRAPHIE

CORNIL GEORGES. — Une vision allemande de l'état à travers l'histoire et la philosophie. — Brussel (éd. Hayez), 1936.

Dit mooie boek van den Nestor der Belgische romanisten draagt als ondertitel: «Culture et civilisation selon Paul von Sokolowski». Evenals G. Cornil is P. von Sokolowski een beoefenaar geweest van het Romeinsche recht (in 1912 verscheen zijn System des römischen Rechts als bewerking van Dernburg's Pandekten). Hij heeft zich echter steeds daarenboven bezig gehouden met rechtsphilosophie. In 1906 verscheen zijn gekend «Philosophie im Privatrecht», omvangrijk werk dat in de daarop volgende jaren door G. Cornil in de Revue de droit international et de législation comparée uitvoerig werd besproken. Zich dit herinnerende dediceerde P. von Sokolowski zijn jongste boek: Politik und Rechtsphilosophie (Halle-Saale 1932) aan G. Cornil en betitelde hem als «Vermittler französischen und deutschen Geisteslebens», als een geleerde dus die het Fransche en Duitsche denken nader bij elkander brengt. Deze, volgens G. Cornil overdeven, lofbetuiging, is voor den Brusselschen professor aanleiding geweest om, na het afsterven van P. von Sokolowski in 1934, een ontleding van dezès jongste werk te maken. De reden evenwel, die hem vooral tot die ontleding aanspoorde, ligt in het feit, dat de nieuwe Duitsche theoriën over staat en politieke organisatie de aandacht van het gansche denkende Europa in spanning brengen, en het dus gewenscht is die theoriën ook voor de Fransche denkers toegankelijk te stellen. Prof. G. Cornil heeft het verkozen zich bij een enkele Duitsche bron te documenteeren, omdat deze, welgekozen, beter geschikt bleek om een harmonische en synthetische weergave der nieuwere Duitsche geestesrichting op 't gebied der Staatsphilosophie toe te laten. Des te meer wijl deze bron, P. von Sokolowski, de noodige waarborgen geeft van onpartijdigheid en wetenschappelijkheid.

Het Leitmotiv, dat het gansche werk van Sokolowski beheerscht, is het onderscheid tusschen kultuur en beschaving (Kultur und Zivilisation). Sedert Guizot's Histoire de la civilisation en Europe (1828), en Bernheim's Lehrbuch der historischen Methode (1903) zijn beide begrippen herhaaldelijk door historici, sociologen en juristen ontleed en uitgediept geworden. In Duitschland schijnt voor het oogenblik de opvatting te zegevieren, welke, steunende op von Humboldt, Kant en Rudolf Eucken, het begrip kultuur als een hooger trap opvat van de menselijke vervolmaking, terwijl civilisatie daarvan een lagere trap voorstelt. Door P. von Sokolowski worden de twee begrippen gedynamiseerd: civilisatie is voor hem de activiteit die ernaar streeft de fysisch-psychische entiteiten, die we menselijke individuen en volksgemeenschappen noemen, in hun strijd tegen de uitwendige natuurkrachten te doen zegevieren, terwijl kultuur de activiteit beteekent, welke er naar streeft diezelfde en-

titeiten tegen hun innerlijke slechte neigingen, gebreken en zwakheden te vrijwaren om hen tot den rang van hoogerwaardige wezens op te voeren. Deze beide activiteiten vallen den Staat ten deel. Hij moet ze harmonisch samenordenen om de onderdanen en de gemeenschappen, die aan zijn bescherming zijn toevertrouwd, naar buiten zoo sterk en veerkrachtig mogelijk te maken, en naar binnen zoo edel en karaktergroot als eenigszins bereikbaar.

Hoe hebben de gezagdragers nu van de vele staatkundige formaties, die door de eeuwen heen mekaar in Europa hebben opgevolgd, zich van die taak gekwetend? Hoe de denkers en wijsgeeren in den loop der geschiedenis over de beide den Staat toekomende activiteiten gedacht?

Welke meening heerschte er omtrent den beschavingsarbeid en de cultuurstaak van den Staat bij de oud-grieksche staatsphilosophen, bij de eerste christene denkers en vooral bij Augustinus (in zijn «de civitate Dei»), bij Thomas van Aquino en de christene wijsgeeren der Middeleeuwen, bij de politisch georiënteerde geesten der Renaissance en vooral bij Machiavelli, bij de leiders der hervorming, bij Hugo Grotius, bij de aanhangers van de school van het Natuurrecht, Spinoza, Hobbes, Pufendorff, bij de vaandeldragers der Aufklärung, bij Montesquieu en Rousseau, bij Kant, Fichte en Hegel, bij de juristen der Duitse historische school Thibaut en von Savigny? Zijn de cultuur- en beschavingsactiviteiten van den Staat niet de cohesiefactoren die de volksgemeenschap in den staatsvorm binden, en zijn ten slotte deze staten, die én een solied organisatorisch kader verwezenlijken én een zeer intense geestelijke ontwikkeling der onderdanen nastreven niet een synthese van de ideeën beschaving en cultuur? Was de Romeinsche staatsordening niet wat eenzijdig beschavend ingesteld (organiseerend) en de Grieksche polis niet wat eenzijdig cultuurgericht? Zijn er ook heden geen Staten of volken die aldus te eenzijdig zich uitbeelden (Amerikanisme-beschaving, Israelitische diaspora-kultuur), of die onverschillig zijn én voor cultuur én voor beschaving (Russische volken)? Is ook het Duitse volk niet vele eeuwen lang organisatorisch versplinterd gebleven en te eenzijdig cultuurbevorderend, terwijl toch de elementen voorhanden zijn om een sterkgeorganiseerden Duitschen staat op te bouwen, die een hechte synthese zou realiseren van cultuur en beschaving, en een stevige bescherming van de thans door het bolsjewisme bedreigde suprematie in de wereld van het oude Europa?

Ziedaar de verscheidene problemen, wier oplossing Sokolowski in zijn uitgebreide studie heeft nagevorsch.

Deze studie heeft Prof. Cornil in haar grondlijnen en in haar meest interessante aspecten voor de Fransche denkers toegankelijk gesteld door het werk van den Duitschen jurist in zekere mate te herscheppen.

Geen gemakkelijke taak, voorwaar! «Pour rendre plus accessible à la mentalité française la philosophie de l'Etat, conque par un esprit allemand, il m'a fallu tenter de repenser l'œuvre, en empruntant à Sokolowski sa mentalité propre, pour projeter ensuite un aperçu succinct du système sur le plan d'une mentalité différente». Zeggen we onmiddellijk, dat Prof. Cornil daarin volkomen geslaagd is, en 't doel, dat hij zich had gesteld, op glanzende wijze heeft verwezenlijkt. Niemand beter dan hij, de fijnzinnige denker, de schrandere jurist, de bedreven rechtshistoricus en romanist, kon het vaak zwaar op de hand geredigeerde boek van den Duitschen geleerde bevattelijk maken voor de

Fransche of Franschopgevoede intellectueelen, wier denkwijze vaak zoo dichtgesloten staat tegenover de Duitsche. In een vloeiende en vlotte taal, in een door (Fransche) klaarheid en helderheid uitmuntend betoog, heeft de Brusselsche hoogleeraar den rijken gedachtenschat van den Duitschen jurist hersmolten tot een waarlijk nieuw boek, omgesmeed tot een oorspronkelijk kunstwerk, dat, juist wijl geenszins ook maar de geringste eigenaardigheden of de subtielste schakeeringen van het Duitsche denken voorbij werden gegaan, tegelijkertijd de trouwste afspiegeling is van het voorbeeld.

Dit wil niet zeggen dat Prof. Cornil in alles akkoord kan gaan met Sokolowski. Op verscheidene punten is hij met dezen laatste in meningsverschil; doch dit uit hij niet in het betoog, dat het Duitse werk herschept. Zulks zou alleen maar aan de duidelijkheid der uiteenzetting kunnen schaden. Zijn desakkoord manifesteert hij op beknopte en scherpzinnige wijze in de inleiding, die hij aan het eigenlijke betoog vooraf doet gaan. Onder meer wijst hij daar gevat op een groote feil in Sokolowski's gedachtengang. Waar deze de activiteiten der beschaving te eenzijdig voorstelt als zijnde een gedurige strijd van den mensch met zijne omgeving en met de natuur, komt hij noodlottig tot de conclusie, dat de Staat eerst en vooral het volk, waarvan hij de organisatorische vorm is, physisch zoo sterk mogelijk heeft te maken. Niet alleenlijk sterk tegenover de zuiver materiele natuurelementen (grond, lucht, zee, dieren, enz.), doch ook tegenover de menselijke natuurelementen, tegenover de enkelingen en volksgroepen, die niet onder zijn gezag staan. «Pour avoir confondu la civilisation avec un combat ou une lutte, Sokolowski a glissé sur une pente fatale au bas de laquelle il a rencontré, sans déplaisir, le racisme, le nationalisme et l'impérialisme. A ses yeux, l'avenir appartient aux grandes puissances; et s'il subsiste de petits Etats, ceux-ci ne peuvent ambitionner de meilleur sort que d'être des satellites sans gloire d'une grande puissance».

Tegen deze sluitrede van Sokolowski, «conclusion faussée par une formulation inadéquate de l'une des prémisses du raisonnement», komt Prof. Cornil in verzet. Dit verzet is echter zeer hoffelijk, veeleer rectifieerend dan verwijtend. Waar Sokolowski een toenaadering aanprijst tusschen de twee gewichtigste Staten van Europa, Frankrijk en Duitschland, van wier samengaan of rivaliteit de rust of de onrust afhangt van ons oude vasteland, daar wordt hij door Prof. Cornil van harte bijgetreden. Waar Sokolowski evenwel droomt van een herstel van Karlemanjes rijk door een nauwe Fransch-Duitsche samenwerking, rijk waarin de kleinere staten zouden opgezogen worden, daar wordt hij door Prof. Cornil, die een vreedestichtende rol toekent aan deze kleinere staten, vriendelijk terechtgezezen.

«Vermittler französischen und deutschen Geisteslebens»? Zeker, Prof. Cornil is dat. Maar daarbij vergeet hij niet dat hij burger is van een klein land, dat satelliet wil wezen noch van zijn grooten Oosterbuur, noch van zijn dito Zuiderbuur. Niet zonder beteekenis is het, dat Prof. Cornil de voorrede van zijn mooi boek gedateerd heeft op den vierden dag van de maand Augustus.

J. G. A. WILMS.

DEKKERS RENE. — La fiction juridique : Etude de droit romain et de droit comparé. — Brussel-Parijs 1935.

De *fictiones juris* zijn in de verscheidene rechtssystemen min of meer talrijk. De rechtsgeleerde en de rechtshistoricus ontmoeten haar op bijna elke bladzijde van de rechtswerken, die ze consulteren of van de wetboeken, die ze openslaan. De *fictiones juris* zijn hun een vertrouwd phenomeen, waarvan zij de betekenis en de werking aanvoelen. Maar zeldzaam zullen zij wezen, diegenen die het wezen en het mechanisme der juridische fictio ook *kennen*, niet slechts intuïtief, maar ook door overweging en wetenschappelijke bezinning.

Het is de groote verdienste van den heer René Dekkers (Agregaat van het hooger onderwijs en docent aan de Universiteit te Brussel), het begrip en de werkwijze van de juridische fictio onder het mes te hebben genomen en met een zeer scherpzinnige precisie te hebben ontleed. Het lezen van zijn werk is een aanhoudende geestesgymnastiek, die evenwel nooit vermoet, doch steeds aangenaam en aantrekkelijk blijft, dank zij de helderheid van zijn betoog en de gevatheid zijner redeneering.

De werkmethode van den heer Dekkers, ten overstaan van het feit dat nog nooit van de juridische fictio een bepaling werd gegeven, die den bijval mocht krijgen van de meerderheid of zelfs van een groot deel maar der theoretici van het recht, kan niet anders dan analytisch wezen. Vandaar, dat hij het Romeinsche recht, dat ons, in zijn geschiedkundige ontwikkeling van meer dan tien eeuwen, een eenige gelegenheid biedt om technische rechtsbegrippen naar hun wezen en werking gade te slaan, in eerste instantie tot observatieveld heeft genomen. Daarnaast echter maakt hij ook Ausflüge in onze moderne rechtssystemen, vooral in de Deutsche, Franche, Nederlandsche en Zwitserse. Het materiaal, dat hij daarbij verzamelt voor zijn studiedoel is waarlijk ontzagwekkend, des te meer omdat hij steeds met fijne kieskeurigheid werd uitgelezen.

Schrijver begint zijn verhandeling met het opgeven in een inleiding van enkele romeinschrechtelijke voorbeelden, waarin *juris fictiones* voorkomen. Uit die voorbeelden kan hij de fictio *juris* voorloopig omschrijven als zijnde een verstandelijk rechtstechnisch proces, waarbij twee van elkander verscheiden dingen op een bewuste wijze gelijkgesteld worden. Een te Rome vertoevend vreemdeling, *peregrinus*, niet onder de toepassing van het *jus proprium Romanorum* vallend, zal b.v. voor zekere zijner daden behandeld worden *alsof* hij Romeinsch burger ware. Om de toepassing van het *jus proprium* op den *peregrinus* te bekomen, zal de praetor hem met den *civis*, voor die bepaalde daden althans, gelijkstellen (*si civis romanus esset: conditionnalis irrealis!*).

In het eerste deel van zijn werk zal schrijver dan, aan de hand van de ontleding van velerlei Romeinsche of hedendaagsche rechtsinstituten, het begrip van de *juris fictio* trachten toe te lichten. Allereerst maakt hij duidelijk, dat de *juris fictio* niet een gewoon abstraheren daarstelt; de slaaf Stichus is een «*res quae cerni tangue possit*», het begrip «slaaf» is een «*res quae intellegitur*». Beide «*res*» zijn echter realiteiten; waar daarentegen in bepaalde verhoudingen *peregrinus* = *civis* gezet wordt, daar is wel elk lid dier aequatie een realiteit, maar de aequatie in haar geheel is een leugen.

Verder maakt schrijver duidelijk welk het onderscheid is tusschen een *juris praesumptio* en een *juris*

fictio. Het wettelijk vermoeden consacreert een waarschijnlijkheid, die in bepaalde gevallen onjuist kan en mag bevonden worden, terwijl de *juris fictio* een onwaarheid als waarheid vastlegt, zonder dat hierbij verdere bevinding wordt geduld. In sommige omstandigheden evenwel is de scheiding tusschen de beide begrippen niet duidelijk te trekken.

Het mechanisme der *juris fictio* wordt vervolgens onder het glas genomen. Uit de waarneming van de werkwijze der *juris fictio* komt schrijver tot het besluit dat zij is een verstandelijke gelijkstelling, die op onwaarheid berust (een *peregrinus* is geen *civis*, op geen enkel oogenblik), doch die voor de rechtsbehoeften noodzakelijk is (de *peregrinus* zou door den rechter voor bepaalde daden niet kunnen veroordeeld worden, indien men hem voor die daden niet met den *civis* gelijkstelde). Anderzijds is die gelijkstelling beperkt tot een bepaald terrein (in casu tot 't terrein van die daden, voor dewelke de *peregrinus* moet kunnen vervolgbaar gesteld worden). Zoo komt men tot een meer omstandige definitie der *juris fictio*, die bepaald kan worden als volgt: «*un procédé technique qui consiste à placer par la pensée un fait, une chose ou une personne dans une catégorie juridique sciemment impropre, pour la faire bénéficier par voie de conséquence, de telle solution pratique, propre à cette catégorie.*»

In het tweede deel zijner verhandeling onderzoekt schrijver de taak van de *juris fictio*, als onderdeel van de techniek van den opbouw eens rechtssystems. Bij zulken opbouw stelt men vast, dat elke rechtsvorming de bestaande instituten zoo lang mogelijk behoudt en hen door allerlei middelen en deformaties tracht bruikbaar te maken voor de nieuwe en wisselende noodzakelijkheden van het oogenblik. De *juris fictio* is een dergelijk technisch middel, naast andere, waaronder Ihering onderscheidt de «*Umweg*», de «*Zwang-handlung*» en het «*Scheingeschäft*». Zeer uitvoerig onderzoekt schrijver de techniek en de waarde van de verscheidene romeinschrechtelijke *juris fictiones*, waaronder veruit het grootste aantal door den praetor ingevoerd is; hetgeen licht te begrijpen valt, daar immers de praetor, die geen wetgevende macht bezit, tot de vorming van nieuw recht, in zoo omvangrijke en belangrijke mate, alleen heeft kunnen bijdragen, mits aanwending van technische hulpmiddeltjes, als de *fictiones juris* er zijn. Ook in de hedendaagsche rechtssystemen worden verscheidene *juris fictiones* naar hun werkwijze, hun waarde en hun wenschelijkheid besproken. In het B.W. vallen als verouderd op de *fictiones* van de «onroerende goederen door bestemming» (B.W. 520 vlg.), de successorale representatie (B.W. 739) en de als intredend aanschouwde voorwaarde, wanneer dit intreden door den belanghebbende onmogelijk werd gemaakt (B.W. 1178). Andere *fictiones*, door de rechtspraak of door de doctrine ingevoerd, worden eveneens aan den tand getast.

Het besluit, tot hetwelk schrijver komt, is het volgende: de meest belangwekkende karaktertrek van de *fictio juris* is niet het feit, dat zij een juridisch technische verstandelijke gelijkstelling van twee dingen is, die op onwaarheid berust, maar wel 't feit, dat deze gelijkstelling op een bepaald oogenblik van de geschiedkundige ontwikkeling van een gegeven rechtssysteem, een noodzakelijkheid is. Inderdaad, wel doet zich de behoefte aan den nieuwen rechtsregel gevoelen, maar men staat voor den last, dezen nieuwen rechtsregel als een zelfstandig concept, voldoende los van de overgeleverde opvattingen, gestalte te geven. «*La*

nature même de notre esprit rend la fiction nécessaire. Nous sommes rarement capables d'analyser les situations nouvelles aussitôt qu'elles se présentent, d'en apercevoir tous les aspects, de les exprimer clairement de prime-abord, en un mot, de dégager dès l'apparition de phénomènes nouveaux dans les rapports humains l'idée juridique propre à les cataloguer. Souvent aussi, c'est le courage qui nous manque. L'étude de l'histoire du droit est une perpétuelle leçon de modestie! »

Ten slotte, niet alleen noodzakelijk, ook nuttig is de juris fictio in de rechtsvorming. Zij is een brug tusschen den ouden en den nieuwen rechtsregel. « Elle assure la continuité dans l'évolution... Ne vaut-il pas mieux donner la vie à une règle utile, si même nous ne pouvons l'exprimer qu'en abusant des qualifications courantes, plutôt que d'en différer l'introduction jusqu'à ce qu'elle soit entièrement dégagée? » Anderzijds: « Le danger de la fiction, c'est qu'on ne se rend pas toujours compte qu'elle n'est qu'une forme du droit, et qu'on la prend parfois pour une réalité! » Er is nog een tweede nut, dat de juris fictio oplevert. Het feit, dat zij aanwezig is, wijst de plekken aan van het rechtssysteem, waar dit vernieuwing behoeft. De fic-

tio juris beteekent immers het binnendringen in het rechtssysteem van een nieuwen norm in een voorloopig nog ouden vorm. Deze zal eerlang moeten vallen om plaats te maken voor een definitieve gestaltung van géne. « Aucune fiction ne peut subsister, puisqu'elle fausse le jeu des institutions. Son rôle est purement historique. Aussi le juriste doit-il la manier avec une extrême réserve; prévoir toujours une explication préférable à celle que fournit l'adaption déformée; rechercher en tout cas sous celle-ci, quelles sont les idées reçues que la poussée éternelle de la vie fait lentement chanceler. La fiction est pour lui un symptôme en même temps qu'un expédient. »

Ik heb er niet aan kunnen weerstaan, deze enkele volzinnen aan te halen uit het diepzinnige en gedachtenzware werk van den jongen Brusselschen geleerde, overtuigd als ik ben, dat, bij het lezen ervan, niet slechts de theoretici van het recht: de rechtsphilosophen en de rechtshistorici, maar ook de rechtspractici op gelijk welk terrein « met 't recht doende », den lust in zich zullen voelen ontwaken om het geheele boek door te arbeiden. En wèl zal het hun bekomen.

J. G. A. WILMS.

WETGEVING

Begrooting van het Ministerie van Justitie voor het dienstjaar 1937

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE (1) UITGEBRACHT DOOR DEN HEER DE WINDE

Mevrouwen, Mijne Heeren,

In zijn verslag vóór den Senaat, over het ontwerp van begrooting van Justitie, voor het diensjaar 1937, heeft de heer Hanquet het gebied van het rechtswezen overzien. De besprekingen, in den Senaat, hebben dit overzicht nog verruimd, zoodat het uw verslaggever blijkbaar toegelaten is de aandacht van de Kamer meer in het bijzonder op een belangrijk punt te vestigen, te weten: de werking van het Gerecht.

Dit onderzoek lijkt misschien wat voorbarig, daar de uitslagen van de maatregelen door middel van verschillende besluiten genomen, op grond van de bijzondere machten welke aan de Regeering verleend werden, nog niet genoeg bekend zijn om zich met kennis van zaken een oordeel er over te kunnen vormen. Wij zijn, evenwel, van meening dat er genoeg tijd verstreken is om reeds eenige belangwekkende vaststellingen te doen en er de noodige gevolgtrekkingen uit af te leiden. Bovendien, daar het krediet dat, tot in 1933, op de begrooting van het ministerie van Justitie uitgetrokken werd voor de uitgave van de gerechtelijke statistiek van België, afgeschaft werd, zullen de gegevens welke noodig zijn om dit vraagstuk grondig en volledig te onderzoeken, morgen zoowel als heden ontbreken.

Welnu, wij betreuren deze besparing van zoowat twintig duizend frank welke wellicht de oorzaak zijn zal dat, voortaan, andere veel belangrijker besparingen zullen gedaan worden. Laten wij ze vooral betreuren uit een wetenschappelijk oogpunt. De gerechtelijke statistiek van België welke te danken was aan den taaien arbeid van een ambtenaar van Justitie, tevens universiteitsprofessor, werd door iedereen, zoo binnen als buiten het land, als het beste wetenschappelijk werk op dit gebied beschouwd. Zij maakte de geleerden uit andere landen afgunstig, zoowel wegens de

uiterste nauwgezetheid waarmede zij aangelegd werd, als wegens de veelvuldige gegevens welke er een uiterst belangrijk demografisch stuk van maakten.

Wij drukken den wensch uit dat, indien de Minister van Financiën dit gering krediet niet opnieuw op de begrooting kan uittrekken, de Minister van Justitie dan toch, om deze publicatie opnieuw te laten verschijnen, elders, geldelijken steun zou mogen ontvangen, bijvoorbeeld van de Universitaire Stichting of uit het Fonds voor Wetenschappelijk onderzoek, welke aldus hun overvloedige geldmiddelen zouden gebruiken op een wijze welke volkomen strookt met hun zending.

* * *

De Koninklijke besluiten waarbij de wetten op de rechterlijke bevoegdheid gewijzigd werden, hebben allerlei uitslagen gehad, waarvan sommige aanleiding gaven tot gegronde bezwaren en welke, althans, volstaan om zeker voorbehoud te rechtvaardigen, wat de instandhouding van sommige bepalingen er van betreft.

Laten wij ons, voor het oogenblik, er mede vergeen de gevolgen er van af te meten uit het oogpunt van de werking van het Gerecht.

Ofschoon de besluiten n^{rs} 62 en 65 van 13 Januari 1935 slechts op 15 Februari er na van kracht werden, is de vergelijking van de statistieken van 1935 met deze van 1934 zich reeds kenschetsend genoeg.

Burgerlijke en handelszaken bij de hoven en rechtbanken aangebracht.

	Jaar	
	1934	1935
Vredegerechten :	—	—
1 ^o op dagvaarding	49,012	101,761
2 ^o op vrijwillige verschijning ...	93,076	77,392
Rechtbanken van 1 ^o aanleg (burgerlijke zaken)	26,235	23,278
Rechtbanken van koophandel en van eersten aanleg zetelend in handelszaken	65,987	40,381
Hoven van beroep :		

1° burgerlijke zaken	2,127	2,253
2° handelszaken	1,134	1,181
	217,571	244,246

Om deze cijfers te begrijpen, moet men zich herinneren, dat de besluiten van 13 Januari 1935, enerzijds, de burgerlijke bevoegdheid van de vrederechters op 5,000 frank brachten en hun de kennisneming toekenden van de handelszaken waarvan het bedrag niet meer dan 1,000 frank bedraagt en dat zij, anderzijds, de kosten van den rechtsingang voor burgerlijke en handelszaken waarvan het bedrag 1,000 frank niet te boven gaat, aanmerkelijk verlaagd hebben.

Deze verlaging van kosten welke, weliswaar, te niet gedaan werd door het Koninklijk Besluit n° 291 van 31 Maart 1936, had, in 1935, voor onmiddellijk gevolg, dat het aantal vrijwillige verschijningen voor de vredegechten tot 15,764 slonk en dit van de verschijningen op dagvaardiging tot 52,749 klom. Deze cijfers zijn het beste bewijs er voor dat overdreven gerechtskosten de rechtsbedeeling zelf in gevaar brengen kan.

Tweede vaststelling: de geschillen welke vóór de besluiten van 13 Januari 1935, bij de rechtbanken van eersten aanleg en van koophandel aanhangig gemaakt werden zijn, sedertdien, ten beloope van 30 t.h., naar de vredegerichten afgedreven. Indien deze vermindering niet volkomen in verhouding is tot de verhooging van het aantal zaken aanhangig bij de vredegerichten, moet zulks, zonder twijfel, hierdoor uitgelegd worden, dat, in 1935, bij de rechtbanken van eersten aanleg nog, gedurende anderhalve maand, krachtens de vroegere bevoegdheid, beroepen van vredegerecht aanhangig waren in zaken welke, vóór 1 Februari 1935 ingeleid, doch slechts na dezen datum gevonnist werden.

Dezelfde uitleg geldt, maar *a fortiori*, voor de hoven van beroep waarbij, in 1935, zelfs een ietwat hooger aantal zaken dan in 1934 aanhangig gemaakt werden. Al de burgerlijke en handelszaken welke vóór 15 Februari bij deze rechtsmachten aanhangig gemaakt en sedertdien in aanleg gevonnist werden op de grondslagen van de vroegere bevoegdheid, konden nog aan het Hof van beroep onderworpen worden.

Vermeldenswaard is het cijfer van de zaken welke bij de rechtbank van eersten aanleg te Brussel aanhangig gemaakt werden onder het regime van de nieuwe bevoegdheid:

Van 15 September 1935 tot 14 September 1936... 6,304

Van 15 September 1933 tot 14 September 1934... 8,753
(vorige regime).

hetzij een vermindering van 2,449 in een jaar of nagenoeg 28 t.h.

Men moet deze vermindering onthouden, met het oog op het onderzoek van het vraagstuk van de herinrichting van onze rechtbanken van eersten aanleg, des te meer daar uit de voor het jaar 1935 bekende gegevens blijkt, dat de rechtbank van eersten aanleg, te Brussel, in één jaar (1935) meer dan het derde van de zaken vonnist (6,931), welke aanhangig zijn bij al de rechtbanken van eersten aanleg van het Rijk (20,638).

Wat de handelszaken betreft, werden bij de Rechtbank van koophandel van Brussel, in 1931, 26,631 zaken aanhangig gemaakt op 61,328 voor gansch het Rijk. Op 1 Januari 1937, 't is te zeggen slechts na vier maanden volle bedrijvigheid, volgens de nieuwe regeling van de bevoegdheid, was het aantal te Brussel ingediende zaken op 5,800 gevallen, hetzij voor gansch het jaar (15 September 1936 — 14 September 1937) op ongeveer 16,000.

Deze verschuiving van de burgerlijke en handelszaken van de burgerlijke rechtbanken en de rechtbanken van koophandel naar de vredegerichten, geeft aanleiding tot de volgende bedenkingen:

1° Zal het personeel van de vredegerichten niet moeten versterkt worden, wat leiden zou tot een verhooging van uitgaven, daar de handelsrechters hun ambt kosteloos waarnemen en het personeel van de griffie van de rechtbank van koophandel niet mag verplaatst worden?

2° Is het een voordeel de kennisneming van de handelszaken, zelfs van deze welke de waarde van 1,000 frank niet te boven gaan, over al de vredegerichten van het arrondissement te verdeelen? Zulks valt te betwijfelen. De eenheid van de handelsrechtspraak in zaken welke niet voor beroep vatbaar zijn, dreigt in gevaar te worden gebracht, wat te betreuren ware. Het ware evenmin wenschelijk hetzij de belangrijkheid van de balies der vredegerichten te vergroten, hetzij de advocaten uit de hoofdplaats van het arrondissement te verplichten zich herhaaldelijk te verplaatsen voor zaken van gering belang. Deze uitbreiding tot handelszaken van de bevoegdheid van den vrede-rechter lijkt ons niet gelukkig. Naar onze meening, zou het volstaan hebben de regeling van de verlaging der gerechtskosten toe te passen op de zaken ter waarde van minder dan 1,000 frank, zonder er de kennisneming van te onttrekken aan de handelsrechtbanken.

Burgerlijke en correctionele rechtbanken van eersten aanleg.

Sedert den wapenstilstand, heeft deze graad van rechtsmacht ongetwijfeld de meest grondige wijzigingen ondergaan wat zijn inrichting betreft.

Na den oorlog, had de aanzienlijke taak waarvoor deze rechtbanken zouden komen te staan, een inrichtingsmaatregel noodzakelijk gemaakt, welke, volgens den tekst van de wet zelf, louter van voorbijgaanden aard moet zijn, namelijk de invoering van den eenigen rechter, zoodat er meer terechtzittingen konden gehouden worden en den onvermijdelijken achterstand kon opgeruimd worden. Deze hervorming vereischte evenwel de vermeerdering van het aantal substituten van den procureur des Konings, daar de tusschenkomst van dezen laatste onmisbaar is in al de zaken welke aan de beoordeeling van slechts een magistraat onderworpen worden. Daarentegen, in de kamers met drie rechters werd de aanwezigheid van den procureur des Konings overbodig geacht. Dit voorloopig regime dat, in 1919, ingevoerd werd, bestaat voor het oogenblik nog, maar het onderging wijzigingen, naar gelang zijn gebreken aan het licht kwamen. Zulks lag voor de hand, daar uiterst kieske zaken toevertrouwd werden aan een enkel rechter die niet steeds de vereischte ervaring had, welke noodig was wegens de moeilijkheid van de oplossing welke daaraan moest gegeven worden. Voor andere zaken welke meer de openbare orde aanbelangen, maar verzonden werden naar kamers met drie rechters, is het advies niet meer noodig dat de wet aan den vertegenwoordiger van de openbare orde aan de rechtbank vraagt te geven over dergelijke geschillen.

Anderzijds, hebben de wijzigingen door het besluit van 12 Januari 1935 aan de bevoegdheid van de rechtbank van eersten aanleg aangebracht, door deze in laatsten aanleg uit te breiden tot al de zaken waarvan de waarde 12.500 frank niet te boven gaat, de bezwaren van de invoering van den alleensprekenden

rechter niet weinig in het licht gesteld. In de statistieken wordt geen gewag gemaakt van het aantal dezer zaken maar, zonder zich te vergissen, mag men zeggen, dat zij de groote meerderheid zijn.

Deze uitbreiding van de bevoegdheid van de rechters van eersten aanleg zal ongetwijfeld een middel zijn om de Hoven van beroep te ontlasten, maar het is van belang, dat de waarborg welken de rechtzoekende vond in de vrijheid om in beroep te komen van het vonnis waardoor hij in het ongelijk gesteld werd, in zekere mate opnieuw te vinden weze in de samenstelling van de rechtbank van eersten aanleg, welke zijn geschil voorgoed en vaak zonder appel berechten zal.

Dientengevolge, zouden al de zaken welke niet voor beroep vatbaar zijn niet moeten voorgelegd worden aan de beoordeeling van een kamer samengesteld uit drie rechters en het openbaar ministerie welke, in beroep, steeds zijn advies geven mag en vaak zijn advies geven moet, niet aanwezig behooren te zijn bij de zaak welke uitsluitend voor de rechtbank van eersten aanleg behandeld wordt.

Zou zulks niet, met nog meer reden, het geval moeten zijn, wanneer men bedenkt dat de rechtzoekende wiens geschil ten bedrage van minder dan 5,000 frank van meer dan 1,000 frank steeds in beroep kan komen van de uitspraak van den alleensprekende rechter, welke de vrederechter is, en zijn zaak opnieuw zal mogen bepleiten, hetzij vóór een kamer met drie rechters, hetzij vóór den Voorzitter van de rechtbank, zooals te Brussel, ter zijde gestaan door den procureur des Konings ?

Waarom moeten dezelfde waarborgen geweigerd worden aan deze wiens geschil meer dan 5,000 frank bedraagt, zonder echter 12,500 frank te boven te gaan ?

Moet men er bijvoegen dat, in feite, de vrederechters wier beslissingen ten bedrage van meer dan 1,000 frank mogen gebracht worden voor den rechter rechtdoende in beroep, over 't algemeen magistraten van rijperen leeftijd zijn met veel ervaring, waaraan de wet, trouwens, een merkkelijk hogere wedde toekent dan aan de rechters bij de rechtbank van eersten aanleg ?

Het lijdt geen twijfel dat de magistraten zelf den terugkeer wenschen naar de rechterlijke inrichting van vóór den oorlog en vaak hebben wij hen de afschaffing hooren betreuren van de beraadslagingen welke, ongetwijfeld, het hoofdbestanddeel zijn van de taak van de rechters en een waarborg tegen steeds mogelijke dwalingen.

Naar onze meening, moet de uitbreiding van de bevoegdheid van de vrederechters, welke gepaard gaat met een vermindering van de zaken welke onderworpen zijn aan de rechtbanken van eersten aanleg, te baat genomen worden om terug te keeren naar de burgerlijke kamers met drie rechters, bijgestaan door een substituut van den Procureur des Konings.

Uit de statische gegevens door het Ministerie van Justitie voor het jaar 1935 verstrekt, blijkt dat, in den loop van dat jaar, op 18,828 zaken welke in de rechtbanken van eersten aanleg met een vonnis afgedaan werden, er reeds 10,284 zijn welke verleend werden door de kamers met drie rechters en slechts 8,544 door alleensprekende rechters.

Anderzijds is het opmerkelijk dat, terwijl in het arrondissement Brussel 4,922 vonnissen gewezen werden door alleensprekende rechters, tegen 1,469 door kamers met drie rechters, in al de overige arrondissementen van het Rijk, daarentegen 8,815 vonnissen uitgingen van de kamers met drie rechters en

slechts 3,622 van alleensprekende rechters. Men mag, bijgevolg, zeggen dat het vraagstuk van den alleensprekenden rechter meer bepaald een vraagstuk is, dat in het arrondissement Brussel gesteld wordt waar, in 1930, 6,920 zaken aanhangig gemaakt werden, zonder echter uit het oog te verliezen dat het ook de arrondissementen aanbelangt van Antwerpen, Luik en Charleroi, waar de aantal zaken die in 1930 aanhangig gemaakt werden, respectievelijk 2,490, 1,704 en 1,436 bedroeg.

Het *Journal des Tribunaux* (n^o van 11 October 1936) heeft aangetoond op welke wijze men, te Brussel, de kamers met 3 rechters opnieuw zou kunnen invoeren met het verminderd personeel, door het rendement van elk van beide kamers te verbeteren.

Ziehier :

« De Kamers 2 tot 14 van de rechtbank van eersten aanleg te Brussel hebben een personeel van 17 zittende magistraten die samen 28 terechtzittingen houden. Door een 18^e rechter uit een anderen dienst over te nemen, zou men zes kamers met drie rechters kunnen vormen, alle voorgezeten door een ondervoorzitter en die, door drie dagen in de week te zetelen, 18 terechtzittingen zouden houden met drie volle uren voor de pleidooien.

Bovendien, zou elke ondervoorzitter of, bij zij ontstentenis, de oudste rechter van de kamer zetelen als alleensprekend rechter en bijgestaan door het openbaar ministerie, een vierde terechtzitting houden, welke rechtspreken zou in al de zaken welke slechts tot een korte uiteenzetting zou aanleiding geven : vonnissen bij verstek, voorlezing van conclusiën, incidenten over de proceduur, aanvraag van uitstel en tijdsbepaling, kwijtscheldingen, regeling van de rol der drie overige terechtzittingen van de kamer, allerlei formaliteiten, enz. Om zijn vierde terechtzitting aan te vullen, zou de ondervoorzitter op de rol van zijn kamer de zaken kunnen inschrijven, welke geen aanleiding geven tot lange pleidooien.

Deze inrichting zou, voor zes burgerlijke kamers, neerkomen op 24 terechtzittingen waarop, ongetwijfeld, zooveel werk zou verzet worden als op de 28 terechtzittingen van thans. Wat de kwaliteit betreft, zou deze onbetwistbaar grooter zijn, daar de vonnissen door drie rechters gewezen rijpelijk overwogen zouden worden en onderzocht door drie personen in plaats van een, en de zaken thans aan de alleensprekende rechters onderworpen, slechts aan ervaren magistraten toevertrouwd zouden worden. »

Wat het *Journal des Tribunaux* voor de rechtbank van Brussel voorstelt, geldt, *a fortiori*, voor de rechtbanken uit de provincie, waar de kamers met alleensprekenden rechter in verhouding minder talrijk zijn dan te Brussel.

Trouwens, wat den plaatselijken aard van het vraagstuk bevestigt, is het aantal vonnissen gewezen onder het regime dat vóór den oorlog bestond en sedert de invoering van den alleensprekenden rechter.

	1912-1913	1935
Arrondissement Brussel	2,412	6,931
Overige arrondissementen	6,318	12,437

Het aantal burgerlijke zaken dat, over gansch het Rijk, in de verhouding 121 tegen 100 toegenomen is, bedraagt thans het drievoudige te Brussel en iet of wat minder dan het dubbele in de overige arrondissementen.

Om deze toeneming van werkzaamheid nauwkeurig te kunnen beoordeelen, zou men het aantal magistra-

ten in 1912-1913 en in 1935 nevens elkaar moeten kunnen plaatsnemen.

Maar om dit op volkomen afdoende wijze te kunnen, zou men het aantal magistraten zetelend in burgerlijke zaken moeten kennen, wat echter niet te vinden is in de statistieken.

Wij zijn dus genoodzaakt ook met de strafzaken rekening te houden. Wat deze betreft, blijkt uit de statistieken dat de correctionele kamers, in 1913, over gansch het Rijk 45,939 zaken gevonnist hebben en 41,573 in 1930 (laatst bekendgemaakte statistieken).

De correctionele zaken schijnen dus geen aanleiding te zijn tot verhooging van het aantal magistraten, des te minder daar al de correctionele zaken vatbaar zijn voor beroep, zoodat de instelling van den alleensprekenden rechter zou kunnen behouden blijven in de mate waarin zij thans werkt. Uit de zooeven aangehaalde cijfers blijkt dat, dank zij de instandhouding van den alleensprekenden rechter in de correctionele kamers, deze een merkkelijk geringer aantal magistraten zouden vereischen dan vóór den oorlog, zoodat men het aantal burgerlijke kamers met drie rechters zou kunnen vermeerderen, zonder het aantal rechters van eersten aanleg veel te verhoogen.

Wij moeten thans nog nagaan hoeveel rechters van eersten aanleg vóór den oorlog in functie waren en thans.

Uit de begrotingen van het ministerie van Justitie voor 1914 en 1937, kan men opmaken dat er in de rechtbanken van eersten aanleg, met uitzondering van de onderzoeksrechters en de kinderrechters, doch met inbegrip van de voorzitters, ondervoorzitters en rechters, 186 magistraten waren in 1914, en 193 in 1937.

Hierna de tabellen :

1914							
				Onder-			
				Voorzitters voorzitters Rechters			
1 ^e klasse	...	...	5	24	65		
2 ^e klasse	...	...	15	14	55		
3 ^e klasse	...	...	6	—	2		
			26	38	122		
					Totaal	186	
1937							
1 ^e klasse	...	...	6	27	74		
2 ^e klasse	...	...	14	12	42		
3 ^e klasse	...	...	6	—	12		
			26	39	128		
					Totaal	193	

Tegenover deze toeneming van de burgerlijke zaken voor de magistraten van eersten aanleg welke, hooger, op het dubbel van vóór den oorlog becijferd werd, staat dat het personeel van deze rechtbanken slechts met 7 eenheden verhoogd werd.

Kan men een meer afdoende bewijs leveren, eenerzijds, van de wellicht overdreven eischen tot inkrimping welke aan de begroting van Justitie opgelegd werden en, anderzijds, van de bewonderenswaardige toewijding van gansch ons rechterlijk korps ? Inderdaad, wij kunnen dezelfde vaststellingen doen voor de leden van het Hof van Cassatie en van de hoven van beroep.

Indien men echter, om naar de rechterlijke inrichting van vóór den oorlog terug te keeren, zelfs het aantal magistraten verhoogen moest, blijkt uit deze statistieken dat het geenszins noodig zijn zou dit te doen in

de mate waarin hun werkzaamheid toegenomen is. Op verre na niet. Trouwens, de bijkomende uitgave ware niet alleen te billijken wegens de toeneming van de rechterlijke bedrijvigheid, maar ook wegens de aanzienlijke verhooging van de opbrengst welke de gerechtskosten waarover verder zal gehandeld worden aan den Staat hebben opgeleverd, niet alleen tengevolge van de toeneming van het aantal gevonniste burgerlijke zaken, maar ook tengevolge der verhooging van de geheven rechten.

Het Hof van Verbreking en de Hoven van Beroep.

De wet heeft de armatuur dezer hooge rechtsmachten, gelukkig, ongemoeid gelaten. Zij zetten hun werking voort met dezelfde inrichting als vroeger, maar met een toegenomen bedrijvigheid zooals uit de hiernavolgende cijfers blijkt :

Hof van Verbreking :

Het bestond uit 17 leden, in 1913, en uit 19, in 1936.

In 1914, verleende het 59 arresten in burgerlijke zaken en 597 in strafzaken, hetzij samen 656.

In 1930 (laatst bekendgemaakte cijfers) 132 arresten in burgerlijke zaken en 704 in straf- en fiskalezaken, hetzij samen 836.

In 1935, bedroeg het totaalcijfer 896.

Het is waarschijnlijk dat, tengevolge van de uitbreiding van de bevoegdheid in laatsten aanleg van de rechtbanken van eersten aanleg, het aantal voorzieningen in verbreking toenemen zal.

Hoven van beroep :

De 3 hoven van beroep telden, in 1914, 102 leden. De grendelwet bracht dit aantal op 85 (begroting van 1937).

Zij verleenden, in 1913, in burgerlijke zaken... 1,323 arresten

Zij verleenden, in 1913, in strafzaken 4,282 »

Totaal ... 5,605 arresten

In 1930, verleenden zij, in burgerlijke zaken ... 2,331 arresten

In 1930, verleenden zij, in strafzaken 3,443 »

Totaal ... 5,774 arresten

Met 17 eenheden minder, verleenden de hoven 169 arresten meer, zonder te gewagen van de fiskale zaken welke hun sedert den oorlog toevertrouwd worden en waarvoor, in 1930, 233 arresten werden verleend, waarvan de toeneming — wat niet verwonderen moet — zulke vormen aanneemt dat het Hof van beroep, te Brussel, in 1935, 841 fiskale arresten verleend heeft.

Ziehier de tabel van de zaken welke door de 3 hoven van beroep gevonnist werden, in 1913 en in 1930 :

			Brussel	Gent	Luik
			—	—	—
Burgerlijke zaken	...	1913	825	167	331
Burgerlijke zaken	...	1930	1,497	321	513
Fiskale zaken	...	1930	157	35	43
Strafzaken	...	1913	1,824	1,165	1,293
Strafzaken	...	1930	1,672	535	1,236

De toeneming van het aantal arresten verleend door de hoven van Luik en Brussel is aanzienlijk, in weerwil van de inkrimping van het aantal magistraten.

Het is dan ook niet te verwonderen dat de achterstand van de nog te vonnissen zaken vrij groot is en dat, zonder verwijl, het aantal raadsheeren bij het Hof van Brussel en bij dit van Luik moet verhoogd worden, waar de Vlaamsche zaken geen beurt krijgen bij gebrek aan een voldoende aantal raadsheeren. De aanzienlijke vertraging welke sommige zaken ondergaan is, tegelijkertijd, nadeelig voor de rechtzoekenden en voor de Schatkist. Wij zeggen «sommige zaken» en wij zullen deze aanwijzen welke niet begunstigd worden door het lot.

Inderdaad, sedert den wapenstilstand, hebben de huis-houdelijke reglementen vóór al de rechtsmachten het gebruik ingevoerd, dat vroeger slechts in de provincie bestond, te weten: op een bepaalden datum de terechtzitting te bepalen, waarop een zaak kan opgeroepen worden om gepleit te worden. Ten einde, zooveel mogelijk, te voorkomen dat de terechtzittingen niet gansch in beslag genomen worden, moeten de kamervoorzitters voor eenzelfde terechtzitting, een grooter aantal zaken oproepen dan in werkelijkheid kan gepleit worden. Bij elke terechtzitting moet een zeker aantal zaken uitgesteld worden. Welnu, de rollen zijn zoo overladen, dat deze uitstellen, te Brussel, met tusschenpoozen van 3 tot 4 maanden geschieden, zoodat er voor een zaak, in den loop van de 10 maanden welke het rechterlijk jaar duurt, zich slechts drie gelegenheden voordoen om gepleit te worden.

Het toeval dat een zaak van een vorige terechtzitting moet voortgezet worden, — een gebillijkte verhindering van een der advocaten, — kan gemakkelijk met een jaar en meer de beslissing vertragen, welke het Hof te nemen heeft. Welke veranderingen kunnen zich intusschen niet voordoen in den toestand van een schuldenaar, — hoeveel getuigen zijn er niet overleden of verdwenen, indien een onderzoek gelast wordt, — wat al wijzigingen in den staat van opneming van onroerende goederen, bijaldien er een deskundig onderzoek plaats heeft! Om doeltreffend te zijn, moet het gerecht vlug kunnen optreden.

Het is verkeerd dat de inrichting van het gerecht, wegens zijn traagheid, bij hem die zijn bemiddeling inroept den indruk verwekken moet, dat hij geen recht verkrijgen kan. In het belang van de openbare rust, moet de wet niet alleen rechtvaardig zijn, maar moet zij ook geëerbiedigd en onverwijd nageleefd worden.

Rechtbanken van koophandel en werkrechtshraden.

Zonder het vraagstuk van de instandhouding dezer rechtsmachten te willen behandelen, moet men toch toegeven dat hun inrichting dient verbeterd te worden.

Het denkbeeld dat bij derzelven oprichting voorzat, is het verlangen van, in deze rechtsmachten, het gevoelen en de ervaring te doen binnendringen van dezen die in dezelfde omgeving verkeerden als de hoorigen van deze rechtsmachten. Evenzeer was het de bedoeling de arresten van de crimineele rechtsmacht menschienvender te maken, door er de jury aan toe te voegen.

Hieruit volgt echter niet dat men, zoowel wat de rechterlijke inrichting als wat de kennis van het recht betreft, waarop de beslissingen moeten berusten, mag afwijken van de regels die ten grondslag liggen van al de rechtsmachten.

Zij moeten bezielde zijn met den geest van den rechtsgeleerde, zoowel bij de leiding der debatten als bij de oplossing der geschillen. Wij zijn dan ook de meening

toegedaan dat men den refendaris bij de rechtbank van koophandel en den rechtskundigen bijzitter van den werkrechtshraad niet langer in den ondergeschikten toestand laten mag, waarin zij steeds nog verkeerden.

Eveneens zou er een einde moeten gemaakt worden aan den haast waarmede de geschillen in den werkrechtshraad berecht worden, alwaar, in vaak belangrijke zaken, de beslissingen veelal genomen worden, vooraleer de advocaten de stukken en conclusiën hebben kunnen ruilen, alsmede aan de traagheid welke voortvloeit uit de huidige inrichting van sommige rechtbanken van koophandel.

Uit hooger vermelde cijfers blijkt dat, in 1935, 40,381 zaken aanhangig gemaakt werden bij de rechtbanken van koophandel. In 1930 telde men er 54,005. Bijna de helft dezer 54,005 — om juist te zijn 26,631 — werden aanhangig gemaakt bij de rechtbank van koophandel te Brussel. 25,815 werden berecht; maar wanneer men rekening houdt met de uitgestelde zaken, bleven er bij het einde van het jaar nog 8,752 te berechten. De huidige handelsbevoegdheid van de vrederechters zal vrijwel geen verandering brengen in dezen toestand, daar de zaken ten bedrage van 1,000 frank en minder zich niet opeenhoopen in de kamers van de rechtbanken van koophandel, waarnaar de zaken verwezen worden om gepleit te worden, maar veeleer de inleidende terechtzittingen belemmeren. Men moet er dan ook naar streven de rollen van de bijzondere kamers vlugger af te werken, hetzij door deze vaker dan eenmaal in de week te doen zetelen, hetzij door aan de advocaten toe te laten er zelf, zooals vroeger, de zaken in te leiden op een door hen gekozen bepaalde terechtzitting, in plaats van deze van ambtswege veertien dagen vooraf vast te stellen, wanneer zooveel andere rechtsmachten de pleiters kunnen weerhouden in hetzelfde Paleis of er buiten op de vrederechters.

De aanwerving der magistraten.

In de Commissie werd de vraag opgeworpen of het rechtsexamen dat bij Koninklijk Besluit voorgeschreven werd wettig is. Hierop heeft de Minister bevestigend geantwoord, door te verwijzen naar de besprekingen welke, in verband hiermede, plaats hadden in de Kamer (Handelingen, blz. 34 en vgd.) en in den Senaat (Handelingen, blz. 66 en 73 en vgd.) Wij zijn, evenwel, van meening dat een Koninklijk Besluit de wet niet aanvullen mag, welke het slechts toe te passen heeft en dat, vermits de wet op de rechterlijke inrichting geen ander diploma dan het universiteitsdiploma vereischt, de uitvoerende macht niet eischen mag dat er, buiten dit diploma, nog een examen en een rechterlijk diploma noodig zijn. Wij meenen, daarentegen, dat deze onwettigheid niet mag bekrachtigd worden, daar er geen verhaal is voor de aspirant-magistraten en de benoeming van dezen die in het bijzonder examen mochten geslaagd zijn, wettelijk zijn zou. *Quod abundat non viciat.*

Wij begrijpen dat de Minister de waarde van de kandidaten op een andere wijze kennen wil dan op grond van de talrijke aanbevelingen welke tot hem gericht worden. Het examen zal echter de aanbevelingen niet verhinderen, indien de minister voortgaat er op te antwoorden «dat hij er rekening mede houden zal»; evenmin zal het examen de maatstaf zijn voor de bekwaamheid welke het rechterlijk ambt vereischt. Naar onze meening, zou het gezamenlijk uitgebracht advies, na gemeenschappelijk overleg van de

rechterlijke overheidspersonen die tot dusver slechts afzonderlijk geraadpleegd worden, veel doeltreffender uitslagen opleveren dan om het even welk examen. Men kan trouwens van de advocaten die niet voorgoed het denkbeeld hebben laten varen om vroeg of laat naar de magistratuur over te gaan, niet verlangen dat zij zich op geregelde tijden voor een examen aanbieden, zooals men zich periodisch tegen sommige ziekten laat inenten.

De gerechtskosten.

Op het oogenblik dat de openbare meening aan den Minister van Financiën vraagt om het zijne bij te dragen tot de economische heropbeuring door middel van fiskale ontlastingen, ten einde de stijging van de levensduurte tegen te gaan en tevens den afzet in het binnen- en het buitenland in de hand te werken, is een Koninklijk besluit N° 291, op 31 Maart 1936, de fiskale lasten van de rechtsonderhoorigen nog komen verzwaren. Het is verkeerd te gelooven dat deze lasten, te voegen bij deze welke reeds op het handelsverkeer drukken, geen weerslag hebben op den bloei er van. Zij verzwaren de algemeene kosten even goed als de overige en verlammen den handel zoowel als het krediet.

Wat de handelszaken betreft, worden de registratierechten thans geïnd op de gerechtelijke akten, klaarblijkelijk twee keer geïnd, sedert de wet het zegelrecht, de overdrachtsbelasting, de weeldetaxe, enz., op de handelsverrichtingen invoerde. Het besluit van 31 Maart 1936 heeft het geval niet weinig verergerd.

Verre van ons de bedoeling om den Minister van Justitie hiervan een verwijt te maken, vermits hij, naar het schijnt, niet geraadpleegd werd door zijn collega van Financiën die zich, ongetwijfeld, er geen rekenschap van gaf, dat hij «alle akten der rechters met inbegrip van de akten der ambtenaren van het openbaar ministerie» aan zijn nieuwe taxatie onderwierp.

Een voorbeeld moge volstaan. Op de burgerlijke arresten door het Hof van Cassatie verleend, was een vast registratierecht van 30 frank gesteld. Op grond van het Koninklijk besluit, wordt dit recht vervangen door drie rechten elk van 400 frank: vooreerst, een voor het arrest, de twee overige op den staat van kosten van den aanlegger en den verweerder door den eerste-voorzitter van het Hof te begrooten en te onderteekenen. De uitspraak van het arrest vergde aldus registratierechten ten bedrage van 1,200 frank, ofschoon de registratie van de voorziening en het ter rolle brengen 620 frank kosten ten bate van den Staat, zonder rekening te houden met de zegelrechten en met de kosten van de beteekening door deurwaarder. En dit, nadat de uitbreiding van de bevoegdheid van de rechtbanken van eersten-aanleg en van koophandel geen ander verhaal openlaat dat de voorziening in verbreking voor de zaken waarvan het bedrag 12,500 frank niet te boven gaat. Gelukkig dat het Hof, door het bedrag van de kosten in het arrest zelf in te schrijven, de pleiters aan 800 frank extra-kosten heeft doen ontsnappen.

Het «Journal des Tribunaux» (18 October 1936) heeft de aandacht gevestigd op de gerechtskosten voortvloeiend uit het besluit dat een registratierecht legt op «alle akten der rechters» en aangetoond dat een beroep van een vredegerechtvonnis, tengevolge van dit besluit, aanleiding geven kan tot een bijkomende uitgave van 375 frank.

Sedert dit besluit, bedraagt het minimum van de rechten welke de Staat alleen legt op de inleiding

en het berechten van een zaak:

voor het vredegerecht, 58 frank voor de zaken van meer dan duizend frank;
voor de rechtbank van koophandel, 101 frank;
in eersten aanleg, 111 frank;
in beroep, 216 frank;
in verbreking, 1,020 frank zonder de zegelkosten.

Op alle veroordeeling tot geldsommen wordt een proportioneel recht geheven van 2 t.h., dat in de plaats komt van de vaste rechten van 25, 50, 100 of 400 frank, volgens den graad van de rechtsmacht.

Voeg er al de tenuitvoerleggingsprocedures bij (enkwesten, deskundige onderzoeken, beslagen, enz.) waarvan elk stuk moet voorzien zijn van fiskale zegels en het voorwerp is van nieuwe vaste registratierechten, dan kan men zich een denkbeeld vormen van de onrechtstreeksche belastingen welke door den Staat op de rechtsbedeeling geïnd worden. Het ware in hooge mate wenschelijk een bijzonder rechterlijk zegel in te voeren, zoodat men het jaarlijksch bedrag er van beter kennen zou.

Naast die zware lasten van den Staat, schijnen de kosten van deurwaarder en zelfs van pleitbezorger hun belang in te moeten.

De bezwaren uitgebracht tegen de proportionele honoraria der pleitbezorgers, vinden eer hun reden in het vaak buitensporig hoog bedrag van het eereloon dat door den pleitbezorger geïnd wordt, gelet op het werk dat werkelijk door hem geleverd wordt. Zulks geldt vooral voor gewone zaken welke slechts een dagvaarding vereischen, bij deurwaarder beteekend, en de onderteekening van de conclusie voor den aanlegger en, indien de pleitbezorger een verweerder vertegenwoordigt, alleen de onderteekening welke aan dezes conclusie dient gegeven. Welnu, het gebeurt dat voor dit nietig werk dat, voor het meerendeel der zaken vereischt is, de pleitbezorger het hoogste honorarium int.

Anderzijds, beklagen de advocaten, althans in de groote rechtbanken, zich terecht over den geringen dienst welken de pleitbezorgers hun bewijzen, vooral wat de uitwisseling der conclusiën en stukken betreft; de advocaten moeten er zich, feitelijk, zelf mede belasten en, wat de ten uitvoerlegging van de vonnissen betreft, al ware het maar om van de verliezende partij de regeling van de kosten en van de toegekende sommen te bekomen. Men mag zeggen dat, in feite, althans in de groote rechtbanken, de pleitbezorgers niet meer dezelfde rol als vroeger vervullen en dat de advocaten, in veel gevallen, hun bemiddeling in eersten aanleg zouden kunnen missen, zooals zulks het geval is voor de rechtbanken van koophandel.

Gesticht tot bescherming van de Maatschappij, te Doornik.

Het onderzoek van de werking van het burgerlijk gerecht vraagt een aanvulling, te weten: de werking van het strafrecht. Het ware wenschelijk dat de Commissie voor de Justitie er een bijzonder onderzoek aan wijde. Maar, op dit gebied, moet men, meer nog dan voor de burgerlijke zaken, betreuren dat de statistieken welke het archief van het Departement van Justitie verkrijgen, niet meer bekendgemaakt worden. Zij zijn, overigens, niet alleen nuttig in strafrechtelijk opzicht, maar evenzeer uit sociaal oogpunt. Daar de Commissie voor de Justitie deze taak wilde ondernemen, heeft zij zich in de eerste plaats en «de visu» rekenschap willen geven van de wijze waarop de rechterlijke beslissingen ter zake van bescherming der

maatschappij, ten uitvoer gelegd worden. Daartoe, heeft zij zich, op 30 Januari 1937, naar het Gesticht tot bescherming van de Maatschappij, te Doornik, begeven, waarin zich al de mannelijke overtreders bevinden, op wie de wet van 9 April 1930 toegepast wordt. Hieronder zal men eenige schaarsche gegevens vinden over de toepassing dezer wet.

In dit gesticht, worden al de abnormalen ondergebracht, welke de wet op de bescherming van de maatschappij in drie categorieën indeelt: geesteszwakken, zwakzinnigen en krankzinnigen; een louter theoretische en wetenschappelijke indeeling welke, in de praktijk, moeilijk te volgen is «daar het etiket kan veranderen en de keuze bij de indeeling vooral geschieden moet met het oog op de behandeling welke het best voor elk geval geschikt is».

De algemeene indruk, welken men van dit bezoek meedraagt, en die, bij nader overweging, paradoxaal lijken mag, is dat het wegens de wijze van behandeling van de geïnterneerden eer een strafgesticht dan een krankzinnigengesticht is, wat tot eer strekt van dezen die het besturen.

De onderscheidene werken die, gemeenschappelijk, worden uitgevoerd door de overgrootste meerderheid der geïnterneerden, met een volmaakte orde en met een tucht welke vrij lijkt te zijn van allen dwang, is, ongetwijfeld, het doelmatigst middel voor de zedelijke en zelfs de beroepsheropleiding van dezen die, tengevolge van hun verkeerde opvoeding, eer ongelukkig dan schuldig geweest zijn. 592 op 827 geïnterneerden verrichten arbeid. De overigen die eer weerspanning zijn, zijn echte krankzinnigen of zwakzinnigen, die vrijwel onhandelbaar zijn. Laten wij, overigens, niet vergeten dat het gesticht, te Doornik, verder veroordeelden opneemt die gedurende hun opsluiting geestesstoornissen vertoonen. Onder hen bevinden er zich 48 die ter dood of tot levenslange opsluiting veroordeeld werden, 17 die tot 20 jaar en 26 tot meer dan 10 jaar veroordeeld werden. Het ligt voor de hand dat dezen, evenals de zedenmisdadigers, op bijzondere wijze behandeld en bewaakt worden en vaak in cellen opgesloten zijn.

Zijn er onder de geïnterneerden op grond van de bescherming der maatschappij geen te vinden, in wie het gerecht en de wetenschap zich vergist hebben? Men zou op die vraag niet ontkennend durven antwoorden. Wanneer men echter de geïnterneerden ziet, hoort of ondervraagt, zou men eer geneigd zijn zich in bevestigenden zin te willen uitspreken, ten ware men volhield dat de ziektebehandeling der inrichting buitengewoon vlugge en doeltreffende uitslagen oplevert.

De statistiek welke op 1 Januari 1937 opgemaakt werd door de psychiatrische afdeling van Vorst, geeft voor de geïnterneerden welke tot deze afdeling behooren de volgende treffende inlichtingen:

STATISTIEK OP 1 JANUARI 1937.

Jaren	Geïnterneerden		Opnieuw	
	Beklaagden	Veroordeelden	In vrijheid gesteld	geïnterneerd
	(art. 23)	op proef	voorgoed	neer
1931 . .	95	14	15	1
1932 . .	98	11	57	18
1933 . .	83	5	69	13
1934 . .	69	27	76	28

1935 . .	71	3	82	16	26
1936 . .	73	8	109	33	33
Totalen : 489		68	408	58	119
557					

Het ware natuurlijk van allergrootst belang, den duur van het verblijf te kennen van dezen die in vrijheid gesteld werden op proef, alsmede de antecedenten van dezen die opnieuw geïnterneerd werden. Men mag echter, zonder zich te vergissen, zeggen dat, tengevolge van de behandeling in de inrichting, de stoffelijke en zedelijke zorgen welke de geïnterneerden die als zwakzinnigen beschouwd worden genieten, er het verblijf niet weinig aantrekkelijker wordt gemaakt dan in de gevangenis en dat het dan ook niet te verwonderen is, dat veroordeelden geestesstoornissen veinzen, ten einde er geïnterneerd te mogen worden.

Dit gesticht is eer een kuurinrichting dan een krankzinnigengesticht of een gevangenis; en de vraag mag gesteld worden of de behandeling van sommige geïnterneerden niet te zacht is.

Bevolking van het gesticht tot bescherming der Maatschappij, te Doornik, op 30-1-1937 . .	827
Zieken in behandeling, sedert het openen van het Gesticht, op 1-1-1931	1590
In vrijheid gestelde zieken, sedert 1-1-1931 . .	645
Van dezen, werden opnieuw opgesloten	97
Ontvluchte opgesloten, sedert 1-1-1931	4
Zelfmoorden (alle drie waanzinnigen)	3
Behoeftige geïnterneerden wier onderhoudskosten ten laste vallen van den Staat, op 30-1-1937 .	810
Niet-behoeftige geïnterneerden (onderhoudskosten ten laste van hun familie of afgenomen van hun inkomsten), op 30-1-1937	17

Misdrijven :

Opgesloten wegens dooding	94
» » poging van dooding	62
» » slagen, enz. (bijna steeds zware gewelddaden)	76
» » doodsb bedreigingen	33
» » brandstichtingen	22
» » verkrachting van hun eigen dochter	27
» » verkrachting van vreemde meisjes	41
» » aanranding van de eerbaarheid (bijna steeds op meisjes met gewelddaden)	118
» » schennis der goede zeden (het geldt meestal ongeeneesbare naaktdoelers bij herhaling)	84
» » zwendelarij ('t geldt meestal herhaalde en menigvuldige oplichterijen, vooral bij zwakzinnigen)	62
» » diefstal (over 't algemeen, gepleegd door krankzinnigen en zwakzinnigen; in het gesticht vindt men geen «gewiekste inbrekers» noch zoogezegde «gangsters»)	196
» » «toxicomanie»	2
» » schending van grafsteden	1
» » spionage, verraad	4
» » onderscheidene	3

P. S. — Voor de eerste maal gestrafte herhalingsmisdadigers, is de statistiek nog niet gereed. Zij zijn echter weinig in getal en men vindt ze bijna allen onder de categorie der krankzinnigen.

De begrootingsuitgaven.

Wij hebben hooger uiteengezet dat de wet van 20 Juli 1926 zoogenaamd « tot uitstel van sommige rechterlijke benoemingen », welke alleen voor het departement van Justitie gold, het rechterlijk personeel van dit ministerie op buitensporige wijze verminderde, hetgeen ingang tegen een goede rechtsbedeeling. Men zou zich kunnen afvragen of de verzwaring van zijn begrooting de bijzondere behandeling welke dit departement te beurt viel, rechtvaardigde.

Zulks blijkt niet het geval te zijn.

De begrooting voor 1914 bedroeg 31.378.400 frank.

Deze voor het dienstjaar 1937 bedraagt 279.073.254 frank.

De uitgaven bedragen minder dan negenmaal deze van vóór den oorlog. Het is een van de begrotingen welke het minst toegenomen zijn. Zulks ware nog meer het geval geweest, indien de stijging van het indexcijfer het bedrag der uitgaven, sedert een jaar, niet had doen toenemen.

Deze toename vloeit vooral voort uit de verhooging van de wedden en de prijzen der eetwaren. Deze laatste welke voor de gevangenen bestemd zijn, zijn met 20 t.h. toegenomen. Het krediet dat voor het dienstjaar 1936 uitgetrokken werd, bleek reeds onvoldoende, zoodat tengevolge van een beslissing van den ministerraad dd. 31 Juli 1936, een kredietoverschrijding bewilligd werd. Op grond van de inlichtingen welke verstrekt werden, is er een nieuw krediet van een miljoen nodig, zoodat het krediet van 1936 op 10.350.000 frank gebracht wordt. Hieruit volgt, dat het krediet van 10 miljoen frank dat op de begrooting voor 1937 uitgetrokken werd, blijkbaar niet volstaan zal.

Onder diverse uitgaven (Hoofdstuk VII), valt een belangrijke kredietverhoging met een miljoen frank aan te stippen voor de maatregelen van openbare veiligheid, daar uit de gebeurtenissen in het afgelopen jaar de noodzakelijkheid gebleken is de diensten van de in- en uitwendige veiligheid van den Staat en deszelfs actiemiddelen te versterken. De uitgaven van den controledienst der opsporingen en van de inlichtingsbrigade zullen verduubeld worden.

Daarentegen, kon een andere post van diverse uitgaven met 1.500.000 frank verlaagd worden, wegens kosten van terugzending naar hun land van herkomst van ongewenscht geachte personen en wegens kosten voor het terugvoeren van arbeiders naar hun vaderland. Daar de werkloosheid sedert een jaar aanmerkelijk afnam, zal er voor de repatriëring van de vreemde werklozen en arbeiders nog slechts een uitgave van 525.000 frank nodig blijken.

Wat het personeel ahangende van het Ministerie van Justitie betreft, valt, evenwel, een vrij merkbare vermeerdering aan te stippen. Het aantal ambtenaren en bedienden, tusschen 1 Januari 1935 en 1 December 1936 overleden of gepensionneerd, bedroeg 265 en dit van de nieuwe benoemingen 389, 60 ter beschikking gestelde en gepensionneerde ambtenaren niet medegerekend, op de begrooting gebracht voor een bedrag van 1.120.000 frank.

Ziehier, hoe, tusschen de onderscheidene diensten, de vertrekken en de aankomsten verdeeld worden :

	Aantal ambtenaren en bedienden overleden of gepensionneerd van 1-1-35 tot 1-10-36	Aantal ambtenaren en bedienden aangeworven gedurende hetzelfde tijdperk
1) Hoofdbestuur	14	33
2) Gevangenen	57	54
3) Rijksweldadigheids- en Rijkss-krankzinnigengestichten	20	96
4) Gerechtelijke politie	20	36
5) Rijksoopvoedingsgestichten	5	5
6) Rechterlijke orde		
(magistratuur)	63	54
Idem (griffies en parketten)	86	111
	265	389

De Commissie stelt u voor de Begrooting aan te nemen.

Het verslag werd eenparig door de aanwezige leden goedgekeurd.

De Verslaggever,
E. DEWINDE.

De Voorzitter,
H. MARCK.

BIJLAGEN.

Vragen gesteld naar aanleiding van het onderzoek der begrooting.

Antwoorden van het Departement van Justitie.

Plaatsing der Regeeringskinderen.

VRAAG.

Hoe wordt de gewetensvrijheid verzekerd van de regeeringskinderen die door de kinderrechtters geplaatst worden ?

ANTWOORD.

Het Departement streeft er naar, op volstreekte wijze de voorschriften na te leven van artikel 47 der wet van 15 Mei 1912 op de vrijheid van geweten der regeeringskinderen. De aandacht van den inspectiedienst wordt voornamelijk op dit vraagstuk gevestigd en telkenmale dat een klacht binnenkomt, wordt deze grondig onderzocht. Trouwens, deze klachten zijn buitengewoon zeldzaam : de laatste is verscheidene jaren oud.

De formules voor de uitbesteding der minderjarigen bevatten een vraag betreffende de vrijheid van geweten.

De rechterlijke overheid moet er op vermelden of de ouders of voogden wenschen dat de minderjarigen al dan niet den godsdienst beoefenen.

In 1933, heeft het Departement aan de Rijksgestichten en aan de private gestichten nogmaals rondzendbrieven gericht, waarin de nadruk gelegd wordt op de noodzakelijkheid de godsdienstige of wijsgeerige overtuiging volstrekt te eerbiedigen.

Verder weze aangestipt dat de bedienaars der zoo genoemde « gereformeerde » eerediensten, — protes-

tanten en israëlieten, — hun geloofsgenooten in de Rijksscholen, op kosten van 's Rijks kas, mogen bezoeken.

Statuut der vreemdelingen.

VRAAG.

Is de Regeering zinnens eerlang het statuut der vreemdelingen uit te werken, ter voldoening aan de Conventie van Genève op de politieke uitgewekenen?

ANTWOORD.

De vraag is niet duidelijk genoeg. Te Genève, werden verscheidene schikkingen gesloten met betrekking, eenerzijds, tot de Russische, Armeensche en heimatlose uitgewekenen en, anderzijds, tot de uitgewekenen uit Duitschland.

1° De schikkingen betreffende de Russen en daarmee gelijkgestelden hebben geleid tot het sluiten van een algemeen accoord overgenomen in de « Conventie van Genève van 28 October 1933 ».

Deze Conventie bevat bepalingen, ten aanzien van de uitgewekenen op wie zij toepasselijk is, afwijkingen van de in België geldende wetten voorzien zijn.

Zij moet dus door het Parlement bekrachtigd worden.

Het Departement van Justitie (Dienst voor de Wetgeving — Inboorlingschap) heeft een wetsontwerp uitgewerkt gedurende het jaar 1935.

België meende de parlementaire bekrachtiging dezer Conventie niet eerder te moeten voorstellen, daar Frankrijk zich eveneens onthield. Welnu, de Conventie van 1933 werd onlangs door de Fransche Kamer goedgekeurd. Indien dit land de te Genève aangenomen regeling bijtreedt (onder de naties in het Westen, verleende het een toevluchtsoord aan het grootst aantal Russische, Armeensche en heimatlose uitgewekenen), is er geen bezwaar meer dat België, op zijn beurt, de beginselen aanvaarde, welke in de Conventie vastgelegd zijn;

2° Alleen de schikking welke op 4 Juli 1936 te Genève gesloten werd, heeft betrekking op de uitgewekenen uit Duitschland. De Belgische afgevaardigde was bekleed met volmacht « ad referendum ». Zijn handtekening werd op 7 October 1936 bekrachtigd. Krachtens artikel 10, alinea 2, der schikking, treedt zij in werking voor België op den 30sten dag na den datum van de ratificatie, hetzij op 7 November 1936.

Daar voor deze schikking geen parlementaire bekrachtiging vereischt is, werden in de departementen van Justitie en van Buitenlandsche Zaken maatregelen genomen om ze zonder verwijl ten uitvoer te leggen.

Overtreding van de wet op de spelen.

VRAAG.

Daar, op de begroting voor 1937, rekening gehouden wordt met een bedrag van 60 miljoen voortkomende van de taxe op de spelen, hetzij een vermeerdering van 50 t.h. tegenover 1936, gelieve de Minister uit te leggen hoe het komt dat, vermits de agenten van Financiën de overtredingen van de wet op de spelen kennen uit de winst welke zij voor den Staat opleveren, de Paraketten niet op de hoogte van deze overtredingen zijn en, indien zulks wel het geval is, waarom de overtreders niet aangeklaagd worden.

ANTWOORD.

Het feit dat op de begroting een vermeerdering van de opbrengst van de belasting op de spelen voor-

zien wordt, beteekent niet dat de desbetreffende strafbepalingen, te weten, deze onder het eerste artikel der wet van 24 October 1902, overtreden werden.

Zoolang men zich er mede vergenoegt op de inzetten de sommen af te nemen, welke aan den fiscus toekomen krachtens de fiskale wet, is er geen overtreding.

Wat de agenten van den fiscus betreft, zoo zegt het arrest van verbreking van 24 November 1924 (Pasicr. 1925, I, bl. 36), deze zijn gelast de taxes te innen en niet na te gaan of de exploitatie geoorloofd is. Zoodra een speelzaal geopend wordt, heeft het bestuur der belastingen dus slechts de taxe te innen op den voet vastgesteld door de fiskale wet (zie o. m. art. 7 der wet van 4 Juli 1930 en art. 7 der wet van 23 Maart 1932) en van de opening van de zaal aan het parket kennis te geven, hetwelk, op zijn beurt, belast is met de eventuele toepassing van de strafwet.

De regeling van de spelen in België was het voorwerp van wetsontwerpen. Deze welke door de Regeering voorgesteld werd, in het ontwerp dat op 4 April 1933 (Stuk n° 110) ingediend en zooals zij door haar op 18 Februari 1936 (Stuk n° 112, amendement II) kwam neer op de wettelijke bekrachtiging ten bate van acht gemeenten in dit amendement II genoemd, van sommige afwijkingen van het verbod de spelen in bedrijf te nemen.

Dit ontwerp verviel tengevolge van de ontbinding van de Kamers, in April 1936.

Aan de Regeering werd ter overweging gegeven of er geen aanleiding bestaat het opnieuw in te dienen.

De arbeid in de strafinrichtingen.

VRAAG.

Hoe wordt de prijs bepaald, waartegen het Departement de voorwerpen verkoopt welke in de strafinrichtingen vervaardigd worden? Aan wie worden zij verkocht? Aan handelaars of aan particulieren?

Zou de Commissie het lastenkohier mogen inzien dat de voorwaarden bevat, waaronder industrieelen het personeel dezer inrichtingen bezigen? Ingeval zulks niet mogelijk is, welke zijn deze voorwaarden?

ANTWOORD.

De prijs waartegen het Departement de voorwerpen verkoopt, welke vervaardigd worden in de werkplaatsen der strafinrichtingen, wordt opgemaakt zooals in de nijverheid: hij bevat den prijs van de grondstoffen, de werkkrachten, de drijfkracht, de algemeene kosten (wedden, afschrijvingen, enz.), vervoer.

Deze voorwerpen zijn bestemd voor de openbare besturen, de weldadigheidswerken en instellingen van algemeen nut.

Nochtans worden sommige producten van het vakonderwijs door het magazijn van den Centralen arbeidsdienst verkocht.

20 t.h. van de opgesloten verrichten huiselijke bezigheden.

Wat de beschikbare en niet geschoolde arbeidskrachten betreft, worden deze verhuurd aan particuliere ondernemers die zulks aanvragen en de vereischte financiële en zedelijke waarborgen bieden.

Er bestaat geen lastenkohier dat de voorwaarden bevat, waaronder de ondernemers gebruik maken van opgesloten arbeidskrachten. Zij worden eenvoudig bij briefe geregeld en hebben o. m. betrekking op de volgende punten:

de tucht, de vrijwaring van de belangen van 's Rijks kas, het storten van een borgsom.

De weddenverhoogingen van de griffiers der rechtbanken.

VRAAG.

Hoe is het verschil te verantwoorden tusschen de wedden van de griffiers der Rechtbanken, naar gelang zij vóór of na het jaar 1925 benoemd werden?

ANTWOORD.

Bij de behandeling van de wet van 30 Juni 1928, deden de griffiers opmerken dat zij, vóór de wet van 6 Maart 1925, dezelfde weddeverhoogingen ontvingen als deze welke aan de magistraten verleend werden, zoodat zij zich op een zoogenaamd verworven recht beriepen.

Het ontwerp der Regeering hetwelk de verschillende regelingen bekrachtigde, welke tusschen de weddeverhoogingen aan de magistraten en deze aan de griffiers verleend bestond, werd door de Middenafdeeling van de Kamer geamendeerd, en artikel 22 van de bijzondere bepalingen der wet bepaalde: «in afwijking van artikel 3 hebben de griffiers, in deze hoedanigheid benoemd vóór 6 Maart 1925, recht op de periodieke verhoogingen die bij deze wet aan de magistraten worden toegekend».

De uitzondering welke op een zoogenaamd verworven recht berust moet daarom niet de regel worden. De toepassing van artikel 22 wordt van jaar tot jaar zeldzamer en zal weldra ophouden.

Terbeschikkingstelling van de ambtenaren van het Departement van Justitie.

VRAAG.

Inlichtingen over het groot aantal ter beschikking gestelde ambtenaren en oorzaken van dezen toestand, vooral wat de griffiers der vredegerichten, de krijgsauditeurs, de geneesheeren en de bewakers der gevangenis betreft (bl. 70 der begrooting).

ANTWOORD.

Het aantal ter beschikking gestelde ambtenaren kan men onderverdeelen als volgt:

33 ter beschikking gesteld wegens gezondheidsredenen; 13 ter beschikking gesteld wegens leeftijds grens (65 jaar);

6 ter beschikking gesteld wegens afschaffing van sommige krijgsauditoriaten (wet van 18 Augustus 1927);

3 ter beschikking gesteld wegens afschaffing van de schoutsgerechten (K. B. van 4 April 1927);

5 ter beschikking gesteld wegens afschaffing van beëindiging.

Overtredingen van de alcoholwet.

VRAAG.

De Commissie zou gaarne vernemen hoeveel veroordeelingen, gedurende de drie afgelopen jaren, uitgesproken werden wegens overtreding van de wet op het schenken van alcohol.

ANTWOORD.

Aantal veroordeelingen uitgesproken op grond van de wet op het schenken van alcohol (wet van 29 Augustus 1919, art. 1, 2, 12 en 14):

Jaar 1933	768
Jaar 1934	958
Jaar 1935	672

Toepassing van de taalwet in gerechtszaken.

VRAAG.

Welke zijn, tot dusver, de gevolgen van de toepassing van de taalwet in gerechtszaken? Kan aan de Commissie voor de Justitie geen statistiek overgemaakt worden van de beslissingen welke in het Nederlandsch en van deze welke in het Fransch gewezen werden?

ANTWOORD.

Hieronder de gegevens voor het Hof van Cassatie, het Krijgshof en de Krijgsraden.

Hof van Cassatie:

Gedurende het rechterlijk jaar 1935-1936 werden 956 arresten verleend.

820 dezer arresten werden verleend in zaken welke nog niet onder de wet van 15 Juni 1935 vielen. Zij werden alle in het Fransch gesteld. 136 arresten werden verleend in zaken welke onder de wet van 15 Juni 1935 vallen, zij werden alle in het Fransch en het Nederlandsch gesteld, overeenkomstig artikel 28 der wet.

Wanneer al de zaken welke bij het Hof van Cassatie aanhangig zijn onder de wet van 15 Juni 1935 zullen vallen, zullen de arresten in het Fransch en het Nederlandsch gesteld worden.

Krijgsgerecht:

	Beslissingen	
	in het Fransch	in het Nederlandsch
Krijgshof	62	51
Krijgsraad van Brabant en Henegouwen	224	94
Krijgsraad van Antwerpen en Limburg	86	231
Krijgsraad van Luik, Luxemburg en Namen	263	27
Krijgsraad van beide Vlaanderen	37	84
Totaal	672	487

Strafzaken

Jaar 1913.

Correctionele rechtbanken:

Arrondissement Brussel. — Afgehandelde zaken: bij vonnis ten gronde: 5.031; bij vonnis van onbevoegdheid of door schrapping: 170.

Overige arrondissementen. — Afgehandelde zaken: bij vonnis ten gronde: 40.908; bij vonnis van onbevoegdheid of door schrapping: 65.

Jaar 1935.

Arrondissement Brussel. — Afgehandelde zaken: bij vonnis ten gronde: 6.021; bij vonnis van onbevoegdheid of door schrapping: 4.

Ten gronde gewezen zaken : door drie rechters : 771 ; door den alleensprekenden rechter : 5.250.

Overige arrondissementen. — Afgehandelde zaken : bij vonnis ten gronde : 34.207 ; bij vonnis van onbevoegdheid of door schrapping : 113.

Ten gronde gewezen zaken : door drie rechters : 15.332 ; door den alleensprekenden rechter : 18.875.

Jaar 1913.

Hoven van beroep :

Brussel. — Afgehandelde zaken : bij arrest : 1.824 ; van de rol geschrapt, afgevoerd door samenvoeging, enz. : 20.

Gent. — Afgehandelde zaken : bij arrest : 1.165.

Luik. — Afgehandelde zaken : bij arrest : 1.239.

Jaar 1935.

Brussel. — Afgehandelde zaken : bij arrest : 2.144 ; van de rol geschrapt, afgevoerd door samenvoeging, enz. : 6.

Gent. — Afgehandelde zaken : bij arrest : 846.

Luik. — Afgehandelde zaken : bij arrest : 2.013.

Hof van verbreking :

Jaar 1913.

Arresten van verbreking : 104 ; verwerping : 432.

Jaar 1935.

Arresten van verbreking : 111 ; verwerping : 785.

Arresten ten gronde gewezen in strafzaken, burgerwacht, militie, kies- en fiskale zaken en arresten uitspraak doende op voorzieningen in het belang van de wet in strafzaken.

Statistiek der Burgerlijke Zaken.

Rechterlijk jaar 1912-1913.

Vredegerichten :

Arrondissement Brussel. — Totaalcijfer der afgehandelde zaken : bij minnelijke schikking of zonder bekend gevolg : 16.418 ; bij vonnis : 11.219.

Overige arrondissementen. — Totaalcijfer der afgehandelde zaken : bij minnelijke schikking of zonder bekend gevolg : 107.234 ; bij vonnis : 26.370.

Jaar 1935.

Arrondissement Brussel. — Totaalcijfer der afgehandelde zaken : bij minnelijke schikking of zonder bekend gevolg : 13.346 ; bij vonnis : 33.065.

Overige arrondissementen. — Totaalcijfer der afgehandelde zaken : bij minnelijke schikking of zonder bekend gevolg : 70.747 ; bij vonnis : 59.964.

Jaar 1912-1913.

Rechtbanken van Eersten aanleg :

Arrondissement Brussel. — Afgehandelde zaken : bij vonnis : 2.412 ; bij bevel, schikking, afstand, samenvoeging of schrapping : 1.300

Overige arrondissementen. — Afgehandelde zaken : bij vonnis : 6.318 ; bij bevel, schikking, afstand, samenvoeging of schrapping : 1.300.

Jaar 1935.

Arrondissement Brussel. — Afgehandelde zaken : bij vonnis : 6.931 ; bij bevel, schikking, afstand, samenvoeging of schrapping : 2.543.

Gewezen zaken : door drie rechters : 1.469 ; door den alleensprekenden rechter : 4.922.

Overige arrondissementen. — Afgehandelde zaken : bij vonnis : 12.437 ; bij bevel, schikking, afstand, samenvoeging of schrapping : 4.204.

Gewezen zaken : door drie rechters : 8.815 ; door den alleensprekenden rechter : 3.622.

Jaar 1912-1913.

Hoven van beroep (Burgerlijke en handelszaken) :

Brussel. — Afgehandelde zaken : bij arrest ten gronde : 825 ; bij schikking, afstand of om andere redenen : 277.

Gent. — Afgehandelde zaken : bij arrest ten gronde : 167 ; bij schikking, afstand of om andere redenen : 34.

Luik. — Afgehandelde zaken : bij arrest ten gronde : 331 ; bij schikking, afstand of om andere redenen : 54.

Jaar 1935.

Brussel. — Afgehandelde zaken : bij arrest ten gronde : 1.768 ; bij schikking, afstand of om andere redenen : 816.

Gent. — Afgehandelde zaken : bij arrest ten gronde : 524 ; bij schikking, afstand of om andere redenen : 100.

Luik. — Afgehandelde zaken : bij arrest ten gronde : 619 ; bij schikking, afstand of om andere redenen : 184.

Jaar 1912-1913.

Hof van Verbreking :

Afgehandelde zaken : bij arrest ten gronde ; 57 ; bij arrest besluitende tot het verval of den afstand : 2.

Jaar 1935.

Afgehandelde zaken : bij arrest ten gronde : 125 ; bij arrest besluitende tot het verval of den afstand : 8.

TIJDSCHRIFTEN

TIJDSCHRIFTEN.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr 3477. — 17 Januari 1937. — L'arrêté royal N° 303 du 30 mars 1936. — Jurisprudence. — Décision signalée. — La chronique judiciaire. — Faillites.

Nr 3478. — 24 Januari 1937. — A propos des référés. — Jurisprudence. — Décision signalée. — Fédération des avocats belges. — Chronique judiciaire.

DEUTSCHES RECHT. — Heft 1/2. — 15 Januari 1937. — Das Recht im Reich, Dr. Frank. — Vier Jahre nationalsozialistische Rechtsgestaltung, Raeko. — Die Neuordnung des deutschen Studententums, Scheel. — Völkerfrieden und Vertragstreue, Prof. Bruns. — Deutschland und der Friede auf dem Balkan, J. Janeff. — Drei Jahre Erbgesundheitsgerichte, Dr. Kopp. — Wahlweise Tatbestandsfeststellung, Dr. Nühe. — Rechtspolitik in der Praxis. — Kritische Umschau. — Blick in die Zeit. — Neues Recht im Gesetz. — Schrifttum.

ECONOMISCHE TIJDINGEN. — Nr 3. — 10 Februari 1937. — De Turnhoutsche Papiernijverheid. — Uit het staatsblad. — Actuele vraagstukken. — Economisch Leven. — Landbouw en nijverheid. — Handelsberichten. — Beursrubriek. — Boekenbeschouw.

DE GEMEENTE. — Nr. 12. — 1936. — Een ontwerp van den Heer Minister van Openbare gezondheid. — Raadplegingen. — Wetgeving. — Rechtsleer. — Rechtspraak. — Practisch overzicht in zake openbaren onderstand. — Boekennieuws. — Inhoudstafel voor 1936.

Nr. 1. — 1937. — Jongste documentatie omtrent de toepassing der organieke wetten omtrent het gemeentelijk leven — Raadplegingen. — Wetgeving. — Rechtsleer. — Rechtspraak. — Practisch overzicht in zake openbaren onderstand. —

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaft betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

EEN KWESTIE VAN BEVOEGDHEID.

De draagwijdte van art. 214j. B. W.

De wet van 20 Juli 1932 die een gansch alfabet nieuwe onderafdeelingen heeft toegevoegd aan art. 214 van het Burgerlijk Wetboek, is nog steeds een doolhof waarin de juristen zoo uiterst gemakkelijk verloren lopen. Niet-tegenstaande de rechtspraak nu reeds enkele jaren de gelegenheid heeft gehad stelling te nemen betreffende de voornaamste vraagpunten die de praktijk heeft opgeworpen, zijn er toch nog steeds talrijke betwistingen waarover geen eenheid van inzicht is tot stand gekomen. Het is op een dezer betwistingen dat we heden de aandacht zouden willen vestigen. Dergelijke vragen hebben een uiterst groot belang voor de praktijk en toch geven zij slechts zelden aanleiding tot theoretische beslissingen, omdat het steeds gaat over zeer hoogdringende familieaangelegenheden in dewelke de advokaten een onmiddellijke praktische oplossing verkiezen boven alle juridische discussie.

De vraag die zich stelt is de volgende : Wanneer de vrouw de echtelijke woning verlaat en het kind gesproken uit den echt medeneemt, zonder dat er tusschen de echtgenooten eenige procedure van echtscheiding of scheiding van lijf en goederen aanhangig is, kan dan de verlaten echtgenoot in kortgeding dagvaarden voor den Heer Voorzitter der Rechtbank ten einde te hooren beslissen over de bewaking van het kind ?

Vóór het in voege komen der wet van 20 Juli

1932 bestond er aangaande deze vraag reeds betwisting. Sommige voorzitters waren van oordeel dat het wel mogelijk was aan den vader, die van rechtswege de vaderlijke macht uitoefent, en aan wien het kind ontnomen was geworden, in kortgeding te dagvaarden en gezien de hoogdringendheid, te vragen dat hij terug in de gelegenheid zou gesteld worden tot het uitoefenen der vaderlijke macht. Wanneer het echter de moeder was aan dewelke het kind ontnomen was geworden, verklaarden de voorzitters zich soms onbevoegd, omdat de moeder niet van rechtswege aanspraak kan maken op het uitoefenen van de vaderlijke macht en de bewaking van het kind haar enkel kan toevertrouwd worden tijdens een procedure van echtscheiding of scheiding van lijf en goederen, en dan nog slechts wanneer het hooger belang van het kind zulks vereischt. Zonder deze bijzondere proceduren kon een vrouw als aanlegster in kortgeding in vele gevallen geen recht bekomen op grond van de bedenking dat de voorzitter niet gerechtigd was tusschenbeide te komen in de verhoudingen van een huwelijk dat, wettelijk gesproken, vereenigd was en waarin de vader van rechtswege de vaderlijke macht en dus ook de bewaking van het kind uitoefent.

Het in voege komen der wet van 20 Juli 1932 heeft deze vroegere betwisting door een nieuwe vervangen. Het tegenwoordig artikel 214j. bepaalt dat, wanneer een van de echtgenooten

grootelijks zijn plichten verzuimt, de voorzitter van de Rechtbank der laatste echtelijke woonplaats steeds gerechtigd is de door het belang van den anderen echtgenoot *en van de kinderen* vereischte spoedeischede voorloopige maatregelen te nemen.

Het staat dus thans buiten allen twijfel, dat de voorzitter van de Rechtbank de macht heeft, dan wanneer er volstrekt geen proceduur van echtscheiding of scheiding van lijf en goederen tusschen de echtgenooten aanhangig is, bij bevel te beslissen dat voorloopig het of de kinderen aan een van beide echtgenooten zullen worden toevertrouwd naar gelang het belang van de kinderen zulks vereischt. Het staat ook vast dat de beslissing die aldus door den Voorzitter genomen wordt geschiedt ingevolge de willige rechtsmacht van dezen magistraat en dat deze beslissing dan ook niet vatbaar is voor eenig verhaal.

De kwestie die zich thans stelt is te weten of buiten deze bijzondere proceduur, voorzien door art. 214j., de partijen ook gerechtigd zijn de gewone proceduur van kortgeding te verkiezen en op deze wijze te vragen aan den Voorzitter over de bewaking van de kinderen te beslissen.

Van den eenen kant wordt beweerd dat zoolang er geen echtscheiding wordt gevraagd, de Voorzitter zetelende in kortgeding zich volstrekt onbevoegd moet verklaren om maatregelen te bevelen tusschen echtgenooten, daar dergelijke maatregelen thans uitsluitend kunnen genomen worden ingevolge art. 214j. Deze meening steunt op het feit dat het niet aanneemelijk zou zijn dat wanneer de wetgever een speciale proceduur heeft voorzien waarbij deze aangelegenheid geregeld wordt, hij toch de bedoeling zou gehad hebben daarnaast nog een andere wijze van procedeeren toe te laten. De voorstanders van deze stelling beweren dan ook dat, al heeft de wetgever het art. 11 der wet op de bevoegdheid niet afgeschaft en al is het dus, volgens den tekst nog steeds mogelijk voor alle hoegenaamde zaken van burgerlijken aard, die hoogdringend zijn, zich tot den magistraat zetelende in kortgeding te wenden, er toch dient aangenomen dat het oude art. 11 tegenstrijdig is met de bepalingen van het nieuw art. 214j. en dat bijgevolg alle bevoegdheid van den voorzitter in kortgeding in deze zaken dient uitgesloten.

Van den anderen kant wordt echter beweerd

dat het volstrekt onmogelijk is dat men zou kunnen aannemen dat de tekst, die uitdrukkelijk in de wet vermeld is, niet zou mogen toegepast worden enkel en alleen om de reden dat er, naast de proceduur voorzien door dezen tekst, nog een andere in het leven is geroepen waarbij gelijkaardige gevallen kunnen geregeld worden. Dit zou immers niet het eenig voorbeeld zijn waarbij de partijen de gelegenheid hebben de betwisting die hen verdeelt langs onderscheiden wegen ter oplossing te brengen. Er wordt bijgevoegd dat wanneer de voorzitter in een dusdanig geval uitsluitend bevoegd zou zijn, ingevolge zijn willige rechtsmacht (214j.) er nooit beroep zou mogelijk zijn tegen zijn beslissingen en er dientengevolge aan den belanghebbende een graad jurisdictie zou ontnomen worden, een oplossing die volstrekt geen steun vindt in de voorbereidende werkzaamheden der wet van 20 Juli 1932. In de parlementaire besprekingen heeft men er intengendeel ten stelligste op gedrukt dat de beslissingen van den voorzitter ingevolge art. 214j. slechts een volstrekt voorloopig karakter hadden en er dient dus hieruit afgeleid dat de wetgever wel degelijk de bedoeling heeft gehad het normaal verhaal dat vroeger reeds voorzien was te handhaven.

De kwestie is van het uiterste gewicht. Inderdaad, wanneer men de onbevoegdheid aanneemt van den voorzitter in kortgeding en dan ook tevens de onbevoegdheid van de rechtbank ten gronde, hangt alle beslissing betreffende de uitoefening van de vaderlijke macht tijdens het huwelijk — en tevens ook elke beslissing betreffende het toekennen van onderstandsgeld aan een gehuwde vrouw, — in de toekomst uitsluitend af van de willige rechtsmacht van den voorzitter. Het karakter zelf van deze rechtsmacht brengt mede dat ze uiterst snel dient te gaan, dat de normale instructiemaatregelen, voorzien door het wetboek van burgerlijke rechtspleging, zooals b.v. getuigenverhooren, niet kunnen gehouden worden en dat dan ook de beslissing van den voorzitter zeer dikwijls noodzakelijkerwijze zal moeten berusten op onvolledige gegevens. De gevolgen hiervan hebben geen erg bezwaar van het oogenblik dat de beslissing van den voorzitter slechts een zeer tijdelijk en voorloopig karakter draagt in afwachting dat de gewone rechtsmacht, hetzij in kortgeding bij hoogdringendheid, hetzij ten gronde na alle noodige onderzoeksmaatregelen,

over de vraag kan beslissen. Maar van het oogenblik dat men aanneemt dat door de beslissing van den voorzitter als willige rechter alle verhaal volledig is uitgeput en enkel en alleen zou mogelijk zijn een nieuwe verschijning voor denzelfden magistraat, wanneer mocht bewezen worden dat de vroeger bestaande toestand gewijzigd is, dient ieder te erkennen dat zulks zou leiden op een uiterst gevaarlijk pad.

Is dit nu de bedoeling geweest van den wetgever bij het stemmen der wet van 20 Juli 1932? Alhoewel de voorbereidende werken veel spel openlaten voor tegenstrijdige toelichting, ligt het toch voor de hand dat de algemeene bedoeling bij de bespreking van deze wet geweest is door den tekst van art. 214j. de voorzitters der rechtbanken toe te laten een onmiddellijke, maar slechts volstrekt voorloopige beslissing te nemen. De middelen die reeds aan elk van beide echtgenooten aan de hand waren gedaan door de vroeger bestaande wetsartikelen blijven volledig gehandhaafd, doch er wordt hierbij nog een nieuw middel bezorgd, dat nog sneller en nog eenvoudiger dan het kortgeding een onmiddellijke en voorloopige beslissing toelaat. Het is ook de bedoeling van den wetgever geweest de mogelijkheid van betwisting, die vroeger bestond wat betreft de bevoegdheid tot tusschenkomst van den voorzitter in kortgeding voor het nemen van maatregelen, dan wanneer er geen echtscheiding of scheiding van lijf en goederen aanhangig is, volledig uit te schakelen. De voorzitter zal dus ingevolge art. 214j. in elk geval uitspraak kunnen doen.

Nochtans is volgens den tekst zelf van het nieuw art. 214j. deze bevoegdheid zelf aan een voorwaarde onderworpen, namelijk dat een van de echtgenooten grootelijks te kort zou komen aan de plichten die hem opgelegd zijn tegenover zijn gezin. Dit is zelfs de essentieele voorwaarde wil de tusschenkomst van den voorzitter mogelijk zijn, en noodzakelijkerwijze zal er steeds in het cabinet van den magistraat, die over dergelijke gevallen heeft te beslissen, een debat moeten plaats hebben betreffende de al of niet aanwezigheid van deze essentieele voorwaarde. Meestal zullen er wel feitelijke elementen voorhanden zijn, die desaangaande den voorzitter zullen kunnen inlichten, doch het is geenszins uitgesloten dat deze feitelijke elementen niet aanwezig zijn en dat, in tegen-

woordigheid van volstrekt tegenstrijdige verklaringen van beide echtgenooten, de voorzitter, bij gebrek aan eenig bewijsmateriaal, voor zeer delicate en moeilijk op te lossen vraagstukken zal komen te staan.

Juist deze toestand maakt het dubbel noodzakelijk dat naast het verhaal vóór den voorzitter als willige rechter ook de rechtsmacht in betwiste zaken zou kunnen aangesproken worden.

Welk is nu in streng recht desaangaande de onbetwistbare toestand? Art. 11 der wet op de bevoegdheid bestaat nog steeds en de wetgever van 1932 heeft er niet aan gedacht dit artikel af te schaffen. Het blijkt dan ook volstrekt zeker dat elk belanghebbende op dit artikel kan steunen en gerechtigd is een procedure in te leiden ingevolge zijn bepalingen. Als eenige voorwaarde voor het inleiden van deze procedure is gesteld dat de betwisting, die aan den voorzitter onderworpen wordt, van de bevoegdheid zou zijn der rechtbank van eersten aanleg en dat er hoogdringendheid weze. Art. 373 B.W. nu voorziet dat tijdens het huwelijk de vaderlijke macht uitsluitend door den vader wordt uitgeoefend. Zulks is een burgerlijk recht in hoofde van den vader dat kan geschonden worden door de vrouw, die zonder aanleiding inbreuk maakt op deze vaderlijke macht. Een dusdanig geval is stellig hoogdringend en er kan dan ook geen twijfel bestaan dat de voorzitter der rechtbank bevoegd zal zijn om in kortgeding over deze aangelegenheid uitspraak te doen. De partijen zullen trouwens gerechtigd zijn beroep aan te teekenen tegen deze beslissing van kortgeding en nadien ook het geding ten gronde voor de rechtbank te brengen om definitief in eersten aanleg en in beroep over de betwisting te hooren beslissen. Stellig kan volgens art. 214j. de voorzitter over hetzelfde geval ook uitspraak doen op rekwest als willige rechter. Echter niet in alle gevallen daar het noodig is dat de echtgenoot verweerder grootelijks zijn plichten zou verzuimen. Dit is nu echter niet altijd het geval, zelfs wanneer inbreuk gemaakt wordt op de vaderlijke macht. Zulks kan geschieden met zeer goede bedoelingen en vanwege een echtgenoot die geenszins zijn plichten verzuimt, doch integendeel een zeer hoogen dunk heeft van zijn verplichtingen. Wanneer de voorzitter aangesproken door rekwest als willige rechter zulks vaststelt lijkt het noodzakelijk dat hij in

dusdanig geval niet in deze hoedanigheid zou mogen beslissen, doch partijen zou dienen te verzenden voor de gewone rechtsmacht, hetzij in kortgeding, hetzij ten gronde. Immers, hier zijn de voorwaarden voor de toepassing van art. 214j. niet aanwezig.

In de meeste gevallen echter zal zoowel het plichtverzuim als de inbreuk op de wet tegelijkertijd voorkomen en zal de partij, die zich te beklagen heeft en die rechtsherstel verlangt, naar eigen keus en inzicht zoowel de procedure mogen doen voorzien door art. 214j. als de vroegere procedure van kortgeding; en deze laatste rechtspleging zal dan ook aan te raden zijn wanneer ten gevolge van het delicaat karakter van het geval en het gebrek aan bewijsmateriaal het moeilijk zou wezen den voorzitter als willigen rechter nauwkeurig in te lichten en de mogelijkheden van den einduitslag dusdanig zijn dat de partij er belang bij heeft zich een verhaal in beroep te kunnen voorbehouden.

Wanneer dit punt wel zeker lijkt wat betreft de uitoefening van de vaderlijke macht, bestaat er grotere mogelijkheid tot betwisting wat betreft betaling van onderstandsgeld. Inderdaad voorziet art. 214b. onmiddellijk na het alinea dat de verplichting tot bijdrage in de lasten van het huisgezin vaststelt, het middel om te verhelpen aan het in gebreke blijven van een der echtgenooten, namelijk het vragen der toelating om een gedeelte van zijn inkomsten te mogen in ontvangst nemen. Doch het is zeer goed mogelijk dat er geen ontvangsten zijn en dat nochtans de echtgenoot over een aanzienlijk fortuin beschikt, hetzij in portefeuillewaarden, hetzij in niet uitgebate onroerende eigendom-

men. Het spreekt vanzelf dat in dit geval het middel voorzien door art. 214b. volstrekt ondoelmatig is en dat dus ook op dit gebied steeds de voorzitter zetelende in kortgeding moet kunnen aangesproken worden om ingevolge het gewoon recht de verplichtingen die spruiten uit het huwelijk te sanctioneeren.

Het is mij niet bekend dat dit vraagstuk reeds door een beslissing van de hogere rechtsmacht zou zijn opgelost geworden. Zooals ik hooger zegde is een vraag tot bewaking van een kind of tot het bekomen van steungeld steeds uitermate dringend en degene die een middel van onbevoegdheid hoort opwerpen in dergelijke omstandigheden, wanneer hij gedagvaard heeft voor den voorzitter in kortgeding, haast zich over het algemeen zijn vraag terug te trekken en biedt rekwest aan aan denzelfden magistraat zetelende als willige rechter. Aan de stelling dat dit laatste middel het eenig mogelijke zou wezen, zijn echter, zooals hooger aangetoond, ernstige bezwaren verbonden en het is dan ook niet denkbaar dat er gronden zouden voorkomen om in deze aangelegenheden niet zooals in alle andere, naast de bijzondere en voorloopige procedure voorzien door de wet van 1932, de normale en regelmatige uitoefening van het verhaal in rechte aan te nemen.

De handhaving van dusdanig verhaal kan niet enkel van het grootste belang zijn voor de partijen; het geeft hun niet enkel de mogelijkheid hun zaak eventueel te kunnen verdedigen voor een hogere rechtsmacht, doch het is een verhaal dat uitdrukkelijk voorzien is door de wet en dat dan ook moet kunnen uitgeoefend worden.

René Victor.

RECHTSPRAAK

165

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 23 Januari 1937.

Voorzitter : M. Godding.

Raadsheeren : MM. Delvaux en Ooms.

Advokaat-Generaal : M. De Vooght.

Pleiters : Mrs Clymans en Wilmots.

ECHTSCHIEDING. — BEROEP. — AANZEGGING VAN HET BEROEP AAN DEN GRIFFIER DER RECHTSMACHT VAN EERSTEN AANLEG. — TERMIJN. — INTERPRETATIE ART. 42 K. B. Nr 300 VAN 30 MAART 1936. — ERRATUM IN MONITEUR.

Art. 42 van het K. B. Nr 300 van 30 Maart 1936 (art. 264 B. W.) voorziet dat het hooger beroep tegen elk vonnis, waarbij de echtscheiding wordt toegestaan, binnen de 8 dagen na de uitspraak door exploit dient aangezegd te worden aan den griffier; in het «Staatsblad» van 16 Mei 1936 verscheen een erratum dat de woorden «na de uitspraak» dienen gelezen te worden «na den datum waarop beroep werd ingesteld».

Heeft de publicatie van dit erratum rechtskracht? Het arrest meent deze vraag niet te moeten oplossen daar het stellig is dat de voorafgaande handelingen, de samenhang der bepalingen der procedure in echtscheiding en de bedoeling van den wetgever laten blijken dat de eerste tekst niet kan aangenomen worden.

men worden en men zich dient te houden aan deze weergegeven in het erratum.

Van den Bergh t/ echtgenoot.

Aangezien bij vonnis van 4 April 1931, de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen aan vrouw Van den Bergh, de echtscheiding heeft toegestaan en den man toegelaten zekere feiten te bewijzen ter staving van den tegeneisch tot echtscheiding dien hij had ingebracht;

Aangezien het vonnis den 4 Juni 1936, aan Van den Bergh werd beteeënd, die er van in beroep ging bij exploit van 27 Juli 1936;

Dat bij exploit van 26 Oogst 1936, dit beroep werd aangezegd aan den griffier van bovengemelde rechtbank;

Aangezien zich de vraag stelt of ten aanzien der beschikking die de echtscheiding aan beroepene heeft toegestaan deze aanzegging bijtijds is geschied met het oog op de ontvankelijkheid van het appel;

Aangezien de oplossing ligt in de interpretatie van Art 42 Kon. Besluit nr 300 van 30 Maart 1936, (art. 264 B. W.);

Aangezien feitelijk art. 42 aldus werd opgegeven in het Staatsblad van 7 April 1936; «Op straffe van verval wordt het hoger beroep tegen elk vonnis waarbij de echtscheiding wordt toegestaan, binnen acht dagen *na de uitspraak*, bij exploit van deurwaarder, aangezegd aan den griffier van de rechtbank die de bestreden beschikking heeft uitgesproken»;

Aangezien het Staatsblad van 16 Mei 1936 onder het opschrift «erratum» bekend maakte dat in artikel 42 voormeld, de woorden «na den datum waarop beroep werd ingesteld» moeten gelezen worden in plaats van «na de uitspraak»;

Aangezien Van den Bergh aanmerkt dat het «erratum» in het Staatsblad verschenen geene wijziging aan eene afgekondigde verordening kan brengen en daar hij zich overigens houdt aan de letter van het afgekondigd artikel laat hij gelden dat de bepaling die het aanzeggen van het beroep binnen de acht dagen na de uitspraak beveelt niet vatbaar is voor toepassing wanneer men anderszins over eenen langeren termijn beschikt om in beroep te komen; dat uitgaande van dit standpunt, hij bijbrengt dat gemelde bepaling geen uitwerksel kan hebben en deswege als niet bestaan hoeft beschouwd;

Doch aangezien dit betoog geen steek houdt wijl het duidelijk is bewezen dat de tekst zooals hij werd gepubliceerd in het Staatsblad van 7 April 1936 niet aan de gedachte van den wetgever beantwoordt en om deze weer te geven moet hersteld worden zooals het Staatsblad van 16 Mei 1936, heeft gedaan; dat, waar de voorafgaande handelingen alsook de samenhang der bepalingen die de proceduur in echtscheiding betreffen en waarmede art. 42 in verband dient gebracht, gewis tot deze oplossing nopen, het er niet op aankomt of de terechtwijzing van 16 Mei in zich zelve eenige wettige kracht heeft;

Aangezien door dat in de onderhavige zaak de aanzegging niet gedaan is geworden binnen de acht dagen na het verzet het hoger beroep vervallen is;

Aangezien wat de beschikking van het beroepen vonnis betreft die aan beroeper toelaat zekere feiten te bewijzen, de rechtbank met reden heeft geoordeeld dat de gestelde feiten tot de zaak dienen en desaangaande een getuigenverhoor hoeft bevolen;

Aangezien, daar deze tusschenbeschikking hoeft te worden bekrachtigd, het niet aan het Hof, maar wel aan den eersten rechter behoort den grond der zaak af te doen;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gehoord ter openbare terechtzitting den heer Advocaat-Generaal De Vooght, in zijn eensluidend advies, alle niet uitdrukkelijk toegewezen besluiten ontzeggende, verklaart vervallen het hoger beroep tegen de beschikking waarbij de eerste rechter zonder verwijl de echtscheiding van beroepene heeft toegestaan; verklaart beroeper ontvankelijk in zijn hoger beroep van de interlocutie waarbij hem werd veroorloofd de door hem gestelde feiten te bewijzen, verklaart evenwel dit appel ongegrond, bekrachtigt dientengevolge deze beschikking, verwijst beroeper tot de kosten van hoger beroep.

166

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

1e Kamer. — 29 October 1936.

Voorzitter : M. Van Ginderachter.

Pleiters : Mrs Verhelst en De Vos.

I. — VERKOOP. — VRIJWARING WEGENS ONZICHTBARE GEBREKEN. — DRAAGWIJDTE.
II. — PACT. — MOGELIJKHEID HAAR IN TE ROEPEN TEGEN KOOPER. — ZICHTBARE OF ONZICHTBARE PACT.
III. — HUWELIJKSGEMEENSCHAP. — VERPLICHTING «IETS NIET TE DOEN». — MACHTIGING AAN GEHUWDE VROUW EIGEN GOED TE VERKOOPEN. — GEVOLGEN.

1. De regel vervat in art. 1624 en 1638 van het Burgerlijk Wetboek die den verkoper verplicht den koper te vrijwaren wegens de niet verklaarde onzichtbare lasten bedoelt niet enkel de zakelijke rechten maar zelfs alle lasten — die alhoewel ze geen zakelijk karakter hebben — een recht daarstellen dat tegen den koper kan ingeroepen worden.
2. Een niet geschreven landelijken pacht is een last die tegen den koper kan ingeroepen worden sedert het in voege treden der wet van 7 Maart 1929 vermits eene opzegging van minstens 2 jaar vereischt is om aan dergelijke pacht einde te stellen en de koper van het verkochte goed gedurende die tijdruimte ook gehouden is het genotsrecht van den huurder te eerbiedigen.
3. Een pacht is zichtbaar tenzij het bezit des pachters dubbelzinnig voorkomt en niet met zekerheid de uitvoering eener pachtovereenkomst veropenbaart.

4. De verkooper is dus verplicht tot vrijwaring wegens de niet zichtbare landelijke pachten welke hij niet in de koopakte heeft kenbaar gemaakt. Eene verklaring in algemeene en onzekere bewoordingen geuit is niet voldoende om den verkooper van die verplichting te ontslaan.
5. Alswanneer de huurder van het verkochte landelijk goed een der medeverkoopers is, stelt het genotsrecht in hoofde van den huurder een «persoonlijk feit» daar waarop art. 1628 van het Burgerlijk Wetboek toepasselijk is; in dat geval is de pachter-medeverkooper niet geoorloofd zijne pacht — zelfs indien zij zichtbaar is — tegenover den kooper in te roepen tenzij hij het bestaan van zijn pachtrecht duidelijk en volledig in de koopakte heeft verklaard.
6. De verplichting tot vrijwaring is onverdeelbaar en verplicht voor het geheel ieder der medeverkoopers.
7. Eene verplichting «om iets niet te doen» is van roerende aard en valt dus in de huwelijksgemeenschap.
8. De man — in gemeenschap van goederen getrouwd — die zijne vrouw bijstaat en bemachtigt om een haar eigen goed te verkoopen, begrijpt zoo doende in den verkoop wel is waar op stilzwijgende wijze maar toch met zekerheid het genotsrecht — eigenschap van het verkochte goed — dat niet aan de vrouw maar wel aan de huwelijksgemeenschap toebehoort. In die mate is hij zelf een medeverkooper en in die hoedanigheid gehouden tot de onverdeelde vrijwaring voorzien door art. 1626-1628-1638 van het Burgerlijk Wetboek. Diensvolgens mag hij zijn pacht die hij in de verkoopakte niet heeft verklaard tegenover den kooper niet invoeren.

De Winter t/ D'Hauwe.

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Gezien de stukken;

Overwegende dat het hooger beroep alsmede het tegenberoep tijdig en regelmatig werden aangetekend, de rechtbank ontvangt ze en er over beslissende;

Overwegende dat de kinderen De Winter, waaronder Clementina De Winter echtgenote Neirinx, aan de geïntimeerden D'Hauwe bij akt van notaris Van Laeys en Blanckaert, in dato van 30 Maart 1936, landelijke onroerende goederen hebben verkocht welke zij in onverdeeldheid bezaten en afhankelijk van de nalatenschap hunner moeder Philomena Van Dorpe, Weduwe Vit. De Winter;

Overwegende dat de verkoopakte luidt als volgt : « art. 8 de koopers zullen in het volle genot treden » te rekenen van den dag der beslissende toewijzing »;

« Art. 10. De koopers zullen moeten dulden en » eerbiedigen alle pachtvoorwaarden, indien er » zouden bestaan en zich ten eigenen koste en ge » vaar in bezit moeten stellen »;

Overwegende dat Th. Neirinx, echtgenoot van Clementina De Winter ten koopakte is verschenen ten einde zijne vrouw bij te staan en te bemachtigen;

Overwegende dat Philomena Van Dorpe Wwe Vit. De Winter, de na haar dood verkochte eigendommen, bewoonde en gebruikte met hare dochter

en schoonzoon de echtgenooten Neirinx-De Winter;

Overwegende dat de koopers, hier geïntimeerden, tegenover de echtgenooten Neirinx-De Winter de uitdrijving vervolgen; dat deze laatste integendeel beweren kwestieuze eigendommen te gebruiken krachtens eene pachtovereenkomst tusschen hen en de decujus gesloten, en staande houden dat bij toepassing van art. 3 der wet van 7 Maart 1929 er aan deze pacht maar einde mag gesteld worden mits een opzeg van 2 jaar;

Overwegende dat het bestaan dezer pachtovereenkomst niet ten genoegen van rechte is bewezen; dat daarenboven en in alle geval de echtgenooten Neirinx dergelijken pacht niet zouden kunnen invoeren tegenover de koopers;

Overwegende inderdaad dat de regels bevat in artikelen 1626 en 1638 van het Burgerlijk Wetboek die den verkooper verplicht den kooper te waarborgen wegens de niet verklaarde onzichtbare lasten, niet enkel bedoelt de zakelijke rechten maar zelfs alle lasten, die alhoewel ze geen zakelijk karakter hebben, een recht daarstellen dat tegen den kooper kan opgeworpen en ingeroepen worden; (Guillouard T. I. N° 407. Pand Franç. V° vente N° 1951 Baudry et Saignat N° 388; Huc T. X. N° 126. Aubry et Rau T. 4. par 555; Colin et Capitant T. 2. bl. 466-CI);

Overwegende dat een niet geschreven landelijke pacht een last daarstelt die tegen den kooper kan ingeroepen worden vermits sedert het in voege treden der wet van 7 Maart 1929 eene opzegging van minstens 2 jaar van noode is om aan dergelijken pacht einde te stellen en de kooper van het verkochte goed gedurende die tijdruimte verplicht is het genotrecht van den huurder te eerbiedigen;

Overwegende dat de pacht door beroepers ingeroepen niet zichtbaar voorkomt daar hun bezit dubbelzinnig is en niet met zekerheid de uitvoering eener pachtovereenkomst veropenbaart vermits ze samen woonden met de afgestorvene die eigenares was van de goederen zoo in gemeenschap gebruikt en na haar dood verkocht;

Overwegende dat een verkooper zich niet vrij maakt van de verplichting die op hem weegt zijnen kooper te waarborgen wegens een niet verklaarden niet zichtbaren last bij middel van eene loutere verklaring in algemeene en onzekere bewoordingen geuit, zooals deze welke in art. 10 van kwestieuze verkoopakte voorkomt (Troplong N° 474. Laurent T. 24 N° 254, Guillouard T. I. N° 397, Baudry et Saignat N° 404);

Overwegende dat, als wanneer een pacht is gegeven aan een der medeverkoopers — dergelijk genotsrecht in hoofde van den huurder, — medeverkooper — een persoonlijk feit uitmaakt waarop art. 1628 van het Burgerlijk Wetboek toepasselijk is; dat in zulkdanig geval het aan de pachter medeverkooper niet geoorloofd is zijn pacht, — zelfs indien zij zichtbaar is, — tegenover den kooper in te roepen, ten ware hij het bestaan er van duidelijk en volledig in de koopakte hadde verklaard;

Overwegende dat de verplichting tot vrijwaring onverdeelbaar is vermits ze voor doel heeft aan den koper een ongestoord genot te verzekeren en alle stoornis, al ware het ook maar in een gedeelte van het verkochte goed, toch voor gevolg heeft dat het genot niet rustig is en de verplichting tot vrijwaring aldus niet vervuld is; (Guillouard T. I. N° 344 Dall suppl. V° Vente N° 430; Baudry et Saignat N° 362, Aubry et Rau T. 4, par. 355; Laurent T. 24, N° 215; Collin et Capitant T. 2, bl. 468) dat bijgevolg elke medeverkooper voor het geheel dezer verplichting gehouden is;

Overwegende dat men te vergeefs zou opwerpen dat alleen de echtgenoot Neyrinckx in hoedanigheid van verkoopster, in de akte is verschenen en dat de beweerde pacht aan dezer man werd toegestaan;

Overwegende dat eerst dient opgemerkt te worden dat deze verbintenis «om iets niet te doen» van roerenden aard zijnde, in de huwelijksgemeenschap valt; dan ook nog dat Neyrinckx — in gemeenschap van goederen gehuwd — met zijne vrouw bij te staan en te machtigen om een haar eigen onroerend goed te verkoopen, aldus in den koop het genotsrecht, eigenschap van het verkochte eigendomsrecht, heeft begrepen, hetwelk genotsrecht aan de huwelijksgemeenschap toebehoorde; dat hij dus in die mate zelf als medeverkooper is opgetreden en als dusdanig gehouden is tot de onverdeelbare vrijwaring voorzien bij art. 1626, 1628 en 1638; dat hij diensvolgens ook niet, bij gebrek aan eene duidelijke verklaring diensaangaande in de verkoopakte, de pacht hem toegestaan tegenover den koper zou mogen invoeren;

Aangaande het tegenberoep :

Overwegende dat de gevorderde som van 400 fr. het bedrag der schade, spruitende uit het onregelmatig bezit der echtgenooten Neyrinckx niet overtreft;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere en tegenstrijdige beslitselen verwerpende, bekrachtigt het vonnis a quo voor wat den hoofdeisch betreft, het vonnis verbeterende en doende wat de eerste rechter had dienen de doen aangaande de tegeneisch;

Verwijst de echtgenooten Neyrinckx om aan consoorten d'Hauwe te betalen de som van 400 fr. boven de gerechtelijke interesten, verwijst ze tot de kosten van beide instantiën in hun geheel begroot op de som van

167

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE BRUGGE

4e Kamer. — 11 Januari 1937.

Voorzitter : M. Axters.

Rechters : MM. Fraeys en De Vreese.

Substituut-Procureur : M. Matthys.

JACHTMISDRIJF. — MISDRIJF IN BENDE. — VERZWARENDE OMSTANDIGHEDEN. — VOORWAARDEN.

JAGEN ZONDER VERLOFBRIEF. — BETALING JACHTRECHT. — MISDRIJF NIET UITGESLOTEN. — FISCALE STRAF. — NIET TOEPASSELIJK. OVERHANDIGING VAN HET WAPEN. — WEIGERING. — AFZONDERLIJK MISDRIJF.

Hij die jaagt zonder verlobbrief, samen met andere personen die een verlobbrief in hun bezit hebben pleegt geen jachtmisdrijf «in bende».

Hij die jaagt zonder in het bezit te zijn van zijn verlobbrief begaat een misdrijf ook al had hij reeds de verlobbrief aangevraagd, de takszegels betaald en herhaaldelijk aangedrongen om zijn verlobbrief te krijgen.

In dit geval is het fiscaal gedeelte van de voorziene straf echter niet toepasselijk.

De weigering het wapen te overhandigen is een afzonderlijk misdrijf waarvoor een afzonderlijke straf dient toegepast te worden.

Ruzette t/ O. M.

Overwegende dat verdachte niet loochent gejaagd te hebben zonder voorzien te zijn van een jachtverlof, doch voorhoudt zich tweemaal te vergeefs ten bureele van den arrondissementscommissaris te hebben aangeboden, om een nieuwen verlobbrief aan te vragen waarvoor hij reeds de takszegels had aangekocht;

Overwegende dat het niet toegelaten is te jagen, zolang de verlobbrief niet werd afgegeven, en dat het dus niet volstaat een aanvraag er voor te hebben ingediend of de takszegels te hebben aangekocht (zie : Nouvelles : La Chasse par L. Leschevin, n° 52);

Overwegende nochtans dat er niet is gebleken dat het misdrijf werd gepleegd in bende, het zelfde delictueel inzicht niet bestaande bij hen die jagen de bevonden werden met verdachte; dat diensvolgens het eerste feit ten laste van verdachte gelegd bewezen is doch zonder de verzwarende omstandigheid;

Overwegende dat echter de wet van 30 Juli 1922 art. 3 de veroordeeling tot het bedrag der taksen oplegt, in geval van gemis aan jachtverlof, omdat deze taks in de meeste gevallen, niet is vereffend; dat wanneer het vaststaat dat de taks wel is betaald geworden, zooals hier, er geene benadeeling in hoofde van Staat en Provincie bestaat, en er derhalve, geen spraak kan zijn, een tweede maal, de betaling der taksen op te leggen, op grond van het fiscaal rechtsbeginsel «non bis in idem»; (Verbr. 17 Juli 1923, Pas. 1923 I, 448).

Wat het tweede feit betreft :

Overwegende dat het bewezen is dat verdachte geweigerd heeft zijn jachtgeweer af te geven; dat hij echter voorhoudt dat een Arrest van het Verbrekingshof vermeld onder art. 20 van de wet van 28 Februari 1882 in het boek van Servais en Mechelynck bepaalt : «que le défaut de remise de l'arme au gardien verbalisant ne constitue pas une infraction spéciale et disintègre ; l'obligation im-

posée au délinquant est une conséquence du délit principal de chasse »; dat verdachte hieruit besluit dat hem om deze weigering geen afzonderlijke straf kan opgelegd worden, terwijl juist gemeld arrest van 7 April 1913 Pas. 1913, I, 179, er uit afleidt dat de bijzondere straf moet toegepast worden, zelfs wanneer de rechterlijke benaming aan het wanbedrijf in de dagvaarding gegeven, deze bijzonderheid niet heeft voorzien;

Overwegende dat verdachte tot nu van goed rechterlijke veroordeeling heeft opgelopen;

Overwegende dat verdachte tot als nu van goed gedrag geweest is en nog geene veroordeelingen ondergaan heeft tot lijf- en boetstraf, en dat de Rechtbank de hoop koestert dat de verdachte zich in het vervolg niet meer plichtig zal maken aan feiten van denzelfden aard;

Om deze redenen,

En gezien artikelen 40 van het S. W. B.; 9 der wet van 31 Mei 1888; 14 en 20 van de wet van 28 Februari 1882; 1 der wet van 27 December 1928; 194 van het wetboek van rechtspleging in strafzaken, welke door den heer Voorzitter aangeduid zijn geworden;

De Rechtbank, bij toepassing van bovenberoepene wetsbepalingen: verwijst den verdachte wegens het eerste feit, zonder verzwarende omstandigheid, tot eene geldboete van 100 frank;

Wegens het tweede feit tot eene geldboete van 100 frank, en tot de kosten van het geding begroot in het geheel op 24,60 frank;

Zegt dat bij toepassing van art. 1 der wet van 27 December 1928, hiervoren reeds ingeroepen, voormelde boeten van 100 frank, met 60 opdecimen verhoogd worden en alzoo gebracht worden op ieder 700 frank;

Beveelt dat bij gebrek aan betaling binnen den tijd door de wet bepaald, voormelde boete van 700 frank, zullen mogen vervangen worden door eene gevangenzitting van ieder acht dagen;

Spreekt hem vrij hoofdens jachtmisdrijf in benede;

Beveelt nochtans dat de uitvoering van dit vonnis, uitgezonderd voor de kosten zal opgeschorst worden gedurende drie jaren, te rekenen van heden en dat de veroordeeling als niet bestaande zal geacht worden, indien gezegde veroordeelde, gedurende dit tijdbestek geene nieuwe veroordeeling ondergaat tot lijf- of boetstraf;

Belast het Openbaar Ministerie met de uitvoering van dit vonnis.

Vlaamsche Juristen
Abonneert U op
RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD!!!

168

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE MECHELEN

20 November 1936.

Voorzitter: M. Dujardin.

Rechters: MM. Verdellen en L. Nobels (toegevoegd)

O. M.: M. Terlinden.

Pleiters: Mrs Verhoeven loco Bauchau en Vankesbeeck.

VERKEER. — VERDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID. — OVERSTEKEN VAN BAAN MET DRUK VERKEER EN UITGEBREID ZICHTVELD, MET ONVERLICHTE FIETS AAN DE HAND. — NIET TIJDIG REMMEN DOOR AUTOMOBILIST VOOR EEN OP AFSTAND GEZIENE HINDERNIS. — ONVOORZICHTIGHEID.

De weggebruiker die, met een onverlichte fiets aan de hand, zonder de minste aandacht, een baan met druk verkeer oversteekt, op eene plaats met uitgebreid zichtveld, draagt de grootste verantwoordelijkheid van het ongeval. De verantwoordelijkheid valt voor een deel ten laste van den automobilist, die het slachtoffer van op een tamelijk groote afstand (175 m.) bemerkt hebbende, zijne snelheid (70 à 80 km.) heeft behouden. Door niet tijdig te remmen, heeft hij zich onvoorzichtig getoond. (1)

O. M. en Belgische Spoorwegen t/ Van den Heuvel.

Betichting: bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om den persoon van een ander aan te randen, den dood te hebben veroorzaakt van De Swert Frans.

Aangezien de betichting bewezen is;

Aangezien er redenen bestaan den betichte, die nooit eene straf ondergaan heeft, voor misdaad noch wanbedrijf, het artikel 9 der wet van 31 Mei 1888 toe te passen, daar men mag vermoeden dat de voorwaardelijke verwijzing een voldoende waarschuwing zal zijn voor de toekomst;

Gezien er verzachtende omstandigheden ten voordeele van beklaagde bestaan, voortspruitende uit de afwezigheid van vroegere straffen;

Gezien de artikels 1 der wet van 27 December 1928; 37 der wet van 8 Juni 1926; 11, 12, 14, 31, 32, 34, 35, 36, 40, 41 van de wet van 15 Juni 1935; 9 der wet van 31 Mei 1888; 38, 40, 85, 418, 419, 47 van het strafwetboek; 1, 2, 3, 4, 5, 7 van de wet van 27 Juli 1871; 194 van het crimineele rechtsvorderingwetboek, waarvan de voorzitter de beschikkingen heeft aangeduid;

Rechtdoende wedersprakelijk veroordeelt beklaagde Van den Heuvel tot eene geldboete van 100 fr. en tot de kosten jegens de openbare partij belopende in 't geheel ter somme van 1064,28 frank;

Zegt dat de bovengemelde boete ingevolge wet van 27 December 1928 dient verhoogd met 60 decimen en aldus uitmaken zal 700 frank;

Beveelt dat, bij gebrek van betaling binnen den wettelijken tijd, die geldboete zal mogen vervangen worden door eene gevangenzitting van eene maand;

Stelt op 15 dagen den duur van den lijfswang voor de invordering der kosten jegens den Staat;

Gebiedt dat de uitvoering van het vonnis gedurende drie jaar zal opgeschorst blijven, uitgenomen voor de kosten;

Zegt dat de aangeslagen voorwerpen zullen teruggegeven worden aan den eigenaar.

En recht doende op de besluiten der burgerlijke partij :

Aangezien de N. Maatschappij der Belgische Spoorwegen hare aanstelling als burgerlijke partij tegen beklaagde steunt op het nadeel dat ze rechtstreeks geleden heeft door de onrechtmatige daad van deze en alleenlijk schadeloosstelling vraagt van kosten die haar opgelegd werden ex delicto en zich niet aanstelt als gesubrogeerd van het slachtoffer; dat deze vraag gegrond op art. 1382 van het burgerlijk wetboek en op art. 3 en 4 der wet van 17 April 1878 ontvankelijk is en gegrond;

Aangezien de geverge som van 995 frank niet kan betwist worden;

Maar aangezien de bestanddeelen der zaak laten uitschijnen dat het ongeval in allergrootste deel moet toegeschreven worden aan het slachtoffer zelf, die een onverlichte fiets aan de hand hebbende, een baan van groot verkeer heeft overgestoken, wanneer hij over een groot uitzicht beschikte en zonder de minste aandacht te schenken op wat er op de baan kon gebeuren; dat nochtans de verantwoordelijkheid van beklaagde ook dient aangesproken te worden, daar deze volgens zijn eigen verklaring aan de politie bekent het slachtoffer op een afstand van ongeveer 175 m. te hebben bemerkt en nochtans zijn vlugge vaart van 70 tot 80 Km. in het uur heeft behouden dan wanneer op zulken afstand hij toereikende zorgen kon en had moeten nemen om bijtijds te remmen en het ongeval te vermijden; dat hij zich niet had te vergenoegen met het gedacht dat het slachtoffer zich ging uit den slag trekken.

Aangezien de verantwoordelijkheid dus dient verdeeld in $\frac{3}{4}$ ten laste van het slachtoffer zelf en in $\frac{1}{4}$ ten laste van beklaagde; dat in zulke omstandigheden de vraag tot lijfswang niet is gegrond;

Om deze redenen :

Verwijst beklaagde te betalen aan de burgerlijke partij N. Maatschappij van Belgische Spoorwegen de som van 995 : 4 = 248.88 fr. ten titel van schadeloosstelling, verwijst hem daarenboven tot de rechterlijke intresten en tot $\frac{1}{4}$ der kosten jegens de genoemde partij, kosten beloopende op 3 fr.;

Verwerpt het overige harer vraag als ongegrond zijnde.

Belast het openbaar ministerie met de uitvoering van het tegenwoordig vonnis voor zooveel het hem aangaat.

169

HANDELSRECHTBANK TE ST. NIKLAAS

8 December 1936.

Voorzitter : M. Verscheuren.

Referendaris : M. Thuysbaert.

Pleiters : Mrs De Cleene en Van Haelst.

VENNOOTSCHAP. — BESPREKINGEN TOT OP-
RICHTING EN VOORLOOPIGE STORTINGEN. —
GEEN DAADWERKELIJKE MEDEZEGGINGSCHAP
NOCH TOEZICHT. — GEEN VENNOOTSCHAP.

Wanneer ter gelegenheid van besprekingen tot latere oprichting eener vennootschap, eene somme geld werd gestort, die later als inbrengst zou dienen, waar tijdelijk tot zekere doeleinden en onder zekere voorwaarden mag worden aangewend, mag de geldschietter niet als vennoot worden aanzien, wanneer hij, tijdens deze voorloopige periode geen daadwerkelijke medezeggingschap, noch verstrekking toezicht in de bedrijfsleiding heeft opgeëischt.

De Cleene en Cons. q.q. t/ Struys.

Aangezien de vraag strekt ten einde gedaagde, te hooren verklaren voor recht, dat een feitelijke vennootschap is ontstaan tusschen hem en den heer Jean De Backer, voorheen nijveraars te St Niklaas, thans verblijvende te Mariakerke-Oostende, met dezelfde gevolgen als een maatschappij in collectieven naam, gedaagde diensvolgens te hooren verwijzen, onder voorbehoud het gevraagde bedrag te verhoogen of te verlagen in den loop van het geding, om aan de aanleggers q.q. eene som te betalen van 300.000 frank met de gerechtelijke intresten en de proceskosten;

In zeer ondergeschikte orde, te hooren verklaren voor recht dat gedaagde eene participatie had in de zaken van den heer Jean De Backer, en hij diensvolgens 1/7 der geleden verliezen, sedert 1 December 1934 te dragen heeft, en zich aldus te hooren verwijzen om aan de aanleggers q.q. te betalen een bedrag van 28.571,50 frank met de rechterlijke intresten en de proceskosten;

In 't eene als in het ander geval, met verklaring dat het te vellen vonnis zal uitvoerbaar zijn niet-tegenstaande alle verzet en zonder borgstelling;

Aangezien het blijkt uit de bestanddeelen der zaak en meer bepaaldelijk uit de overeenkomst tusschen partijen afgesloten op 1 December 1934, dat op voormelde datum verweerder eene som van 100.000 frank den heer De Backer ter hand stelde ten einde, deze som op een nog onbepaalden datum te beleggen in een nog tusschen de ondergeteekende en gebeurlijk nog andere personen te stichten vennootschap;

Dat in afwachting van de oprichting dezer in 't vooruitzicht gestelde vennootschap verweerder aan den heer De Backer het recht verleende, deze som in zijne bestaande zaak te gebruiken en dit zonder de minste intrestvergoeding;

Aangezien het klaarblijkelijk is dat op 1 Decem-

(1) cf. Burgerlijke Rechtbank van Mechelen, 26 October 1936, R. W., 8 November 1936, col. 325.

ber 1934 de heeren De Backer en Struys het inzicht koesterden, binnen afzienbaren tijd, met of zonder andere personen, een vennootschap op te richten, dat in afwachting daarvan, verweerder vanaf 1 December 1934, 100.000 frank ter beschikking stelde van den heer De Backer, som die bestemd was om in de op te richten vennootschap belegd te worden en die in afwachting door den heer De Backer mocht gebruikt worden voor zijn persoonlijke zaak ;

Dat in ruil van den dienst aldus aan den heer De Backer bewezen door verweerder geëischt en door den heer De Backer toegestaan werd : 1°) 1/7 in de bedrijfswinsten, 2°) het in dienst nemen van den zoon van verweerder, zolang de 100.000 frank ter beschikking zouden blijven van den heer De Backer ;

Aangezien het niet opgaat, ten overstaan van de ondubbelzinnige en op geen enkel punt tegenstrijdige wilsuitdrukking van partijen, aan dezen inzichten en verbintenissen toe te schrijven die ze niet hadden, en die ze ook niet, noch uitdrukkelijk noch op bedekte wijze, in de overeenkomst van 1 December 1934 hebben vastgelegd ;

Aangezien de overige bescheiden die worden voorgebracht deze zienswijze nog versterken ;

Dat inderdaad het blijkt uit de overeenkomst tusschen partijen gesloten den 1 Februari 1935 dat de onderhandelingen die tusschen hen gevoerd werden met het oog op een op te richten vennootschap, niet tot een goed einde werden gebracht ;

Dat partijen, eens tot deze vaststelling gekomen, dan ook op 1 Februari 1935 de overeenkomst van 1 December 1934 hebben gewijzigd in dezen zin dat voor den duur van één jaar, gebeurlijk te verlengen in gemeen overleg, het oorspronkelijk bedrag van 100.000 frank op 130.000 frank gebracht wordt, en dat een vaste intrest van 7 % wordt bedongen ongeminderd één percent in de te verwezenlijken zuivere winst ;

Aangezien het toekennen van een vaste intrest, aan de overeenkomst van 1 Februari 1935 een uitgesproken karakter van verbruikleening geeft ;

Aangezien de stelling van verweerder nog bevestigd wordt door het feit, dat noch in de overeenkomst van 1 December 1934 noch in deze van 1 Februari 1935, de kapitaalbrenger eenig daadwerkelijke medezeggenschap heeft opgeëischt in de bedrijfsleiding, en evenmin een verstrekkend toezicht in de zaak, wat onverenigbaar zou geweest zijn met de passieve en bescheiden rol die deze is is van een eenvoudig geldschietster (Oostende, 12 Maart 1931, J. C. F. 1931, n° 5117, blz. 47) ;

Aangezien eindelijk de omstandigheid dat de heer De Backer een akkoord tot voorkoming van faillissement in eigen naam en voor persoonlijke rekening heeft aangevraagd, nogmaals bewijst dat ook hij nooit verweerder als vennoot beschouwd heeft ;

Aangezien de aanleggers wel is waar, aanbieden te bewijzen door alle rechtsmiddelen ook door getuigen, dat verweerder aan verscheidene personen verklaard heeft dat hij de vennoot van De Backer was ;

Aangezien dit aanbod van bewijs niet ontvanke-lijk is, niet slechts omdat het aangehaalde feit te weinig bepaald is om voor tegenbewijs vatbaar te zijn, maar ook en vooral dat de wet zegt, dat geen bewijs door getuigen toegelaten is tegen of boven den inhoud der geschreven akte noch omtrent wat men mocht beweren dat voor, tijdens of na het op-maken dezer akte gezegd werd (B. W. art. 1341) ;

Over den tegeneisch.

Aangezien het niet bewezen is dat de aanleggers het onderhavig rechtsgeding lichtvaardig of roeke-loos hebben ingesteld, dat veeleer dient aangenomen dat de aanleggers gehandeld hebben in het bewust zijn aldus hun plicht van vereffenaars te vervullen ;

Dat derhalve de tegeneisch niet gegrond is ;

Om deze redenen :

De rechtbank alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, verklaart den hoofdeisch en den tegeneisch ongegrond, verwerpt beiden en veroor-deelt de aanleggers q.q. tot de kosten.

170

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2e kamer. — 2 October 1936.

Voorzitter : M. Peeters.

Referendaris : M. Van Houtte.

Pleiters : Mrs Struyf en Cornette.

VERKEER. — ONVOLDOENDE RUIMTE OM TE KRIJSEN. — TRAMRIJTUIG. — ONVOORZIENE HINDERNIS. — UITSLIPPING. — IN SE GEENE ONVOORZICHTIGHEID.

Een weggebruiker is verplicht voldoende ruimte te laten om een voertuig, dat uit tegenovergestelde richting komt, doorgang te verleen; rijdend op hoogte van een tram, zal hij derhalve moeten stoppen of vertragen, indien de baan niet breed genoeg is om doorgang aan het tweede rijtuig te verleen.

De uitslipping van een auto stelt «in se» geene onvoor-zichtigheid daar; indien de weggebruiker rekening houden moet met den staat van den weg en de weergestelden, verdwijnt de onvoorzichtigheid, in-dien de uitslipping wordt veroorzaakt of beïnvloed door een onvoorziene hindernis.

N. V. Vervoer en Uitstappen t/ Vijverberg.

In feite :

Aangezien partijen accoord gaan dat aanlegger op hoogte van den tram reed, beiden in tegenover-gestelde richting van verweerder, het niet bewezen wordt dat één van beide partijen met een gevaar-lijke snelheid reed, en er geen accoord bestaat aan-gaande de stoffelijke gegevens met betrek op de ruimte overgelaten aan verweerder tusschen tram en aanleggers voertuig ;

Verantwoordelijkheid :

Aangezien, indien er ruimte genoeg overbleef

om doorgang op normale wijze mogelijk te laten aan verweerder deze laatste dient verantwoordelijk gesteld te worden, daar in dit geval het uitslippen het gevolg is geweest van het overbodig en ontijdig manœuvre dat door aanlegger welke normaal zijn weg vervolgde niet kon voorzien worden;

Aangezien in tegenovergesteld geval aanlegger ontegensprekelijk alleen de verplichting had hetzij te vertragen of te stoppen om zich te verwijderen van den tram en alzoo de doorgang aan verweerder mogelijk te laten;

Aangezien inderdaad verweerder door geen enkel manœuvre de aanrijding kon vermijden indien aanlegger's voertuig steeds op dezelfde hoogte als het tramrijtuig blijft;

Aangezien het feit dat verweerder uitglipte «in se» geen onvoorzichtigheid daarstelt vermits, indien de weggebruiker moet rekening houden van den staat van den weg en de wedergesteltenis, zulks niet van toepassing is bij een onvoorzienne hindernis;

Aangezien de verantwoordelijkheid dus nog uitsluitelijk beïnvloed wordt door de afmetingen van weg, en voertuigen en de ligging van tramsporen desaan gaande dient overgegaan tot hierna vermelde onderzoeksmaatregel;

Om deze redenen :

De Rechtbank, benoemt in hoedanigheid van deskundige den heer Simons Carlos, ten einde in een beredeneerd en met redenen omkleed verslag onder eed te bevestigen zijn advies te geven over de mogelijkheid van kruisen van litigieuze voertuigen, in litigieuze omstandigheden op litigieuze plaats.

171

SCHEIDSRECHTERLIJKE UITSpraak

10 October 1936.

Scheidsrechters : Prof. Kruyskens; Mrs Bellemans (adv. Gent) en Willy Van Eeckhout (eere-adv. Antw.).
Pleiters : Mrs De Pesseroey en Brusselseers.

VERZEKERING. — VERZWIJGING VAN OMSTANDIGHEID BETREFFENDE RISICO. — NIETIGHEID. — TERUGSTORTING PREMIES. — OPENBARE ORDE.

Het verzekeringscontract is nietig wanneer verzwijging voor gevolg heeft een omstandigheid verborgen te laten die van aard is de meening te wijzigen die de verzekeraar zich vormt omtrent het risico.

Wanneer het contract aan den verzekerde den plicht oplegt op straffe van nietigheid van het verzekeringscontract deze omstandigheid schriftelijk in de polis te doen opnemen is de verzekerde niet toelaatbaar te bewijzen dat gezegde omstandigheid op eene andere wijze ter kennis was gebracht van den verzekeraar.

Bij nietigverklaring van het verzekeringscontract heeft de verzekerde te goeder trouw recht op terugbetaling van de gestorte premies (art. 10 der verzekeringswet). Deze beschikking is van openbare orde. Derhalve is nietig het kontraktueel beding luidens

hetwelk de premie in ieder geval ten bate van den verzekeraar verworven blijft.

De Pesseroey q.q. t/ Verzekeringsmaatschappij X.

Bij compromis van 15 April 1934 aangegaan tusschen :

1°) den heer advocaat de Pesseroey, handelende in de hoedanigheid van curator van den gefailleerde V.;

2°) de Naamlooze Vennootschap X., hebbende haar maatschappelijke zetel te Antwerpen;

werden als scheidsrechters aangesteld de ondergeteekenden, Mr Bellemans, advocaat bij het Hof van Beroep te Gent, door den eerste; Mr Willy Van Eeckhout, eere-advocaat te Antwerpen, door de tweede, en Mr Kluyskens, hoogleeraar te Gent, door de twee laatstgenoemden om een geschil te beslechten tusschen partijen gerezen, zooals in het compromis wordt uiteengezet;

Op 25 April 1934 werd het scheidsgerecht te Gent gehouden, alwaar partijen verschenen : de eerste in persoon en de tweede vertegenwoordigd door Mr Brusselseers, advocaat te Antwerpen;

Elkeen der raadslieden gaf lezing van zijne besluiten en zette zijn verdedigingsmiddelen uiteen; naderhand werden de rechtsbündels nedergelegd. Na kennis er van te hebben genomen en na beraadslaging werd de volgende uitspraak gedaan :

Gezien het compromis en den eisch strekkende tot betaling der sommen van frank 196.124 en frank 200.000;

Gezien de feiten en stukken van het geding;

Gehoord de partijen in hun middelen en besluiten, voorgedragen door Mr De Pesseroey voor den gefailleerde en door Mr Brusselseers voor de verzekeringsmaatschappij X.;

Overwegende dat de verwerende maatschappij terecht de nietigheid van de verzekering inroept voortspuitende uit het niet verklaren van een vorig schadegeval dat zich binnen de tien jaar voor de dagtekening van de polis voorgedaan heeft;

Dat inderdaad volgens art. 10, par. 5 en 6, verzekerde verplicht was de vorige schadegevallen op straf van nietigheid in de polis te doen vermelden;

Aangezien verzekerde derhalve de polis niet geldig onderteekenen kon indien deze vermelding er niet in voorkwam, en persoonlijk moest nazien of zulks wel geschied was;

Dat het dienvolgens onverschillig is of hij ja dan neen den agent van de verzekeringsmaatschappij op de hoogte van de vroegere brandramp mocht gesteld hebben (Scheidsr. Uitspr. 28 Juni 1933, Bull. des ass. 699);

Dat aldus de verzekering door een verzuim dat aan den verzekerde te wijten is nietig is;

Dat in verband met bovenstaande de andere middelen der partijen niet dienen onderzocht;

Aangezien anderzijds de kwade trouw van verzekerde niet bewezen is;

Dat hij derhalve recht heeft op teruggave van de betaalde premien, die fr. 11.551,80 bedragen;

Om deze redenen :

Alle andere besluiten verwerpende, zeggen wij, ondergeteekende scheidsrechters voor recht dat de verzekering nietig is en dat eischer dienvolgens geen aanspraak op de betaling van de vergoeding kan maken; dat nochtans, gezien de goede trouw van verzekerde, de betaalde premiën, hetzij de som van 11551,80 fr., door de verzekeringsmaatschappij in handen van den curator dienen terugbetaald te worden;

Zeggen voor recht dat de kosten van het geding door de Maatschappij en door den verzekerde elk voor de helft zullen gedragen worden.

NOTA. — Volgens de polis van het Comité der Belgische Verzekeraars, die in België schier algemeen in voege is, moet de verzekerde, op straf van nietigheid der verzekering, verklaren en in de polis schriftelijk doen vermelden o. m. al de rampgevallen welke hij geleden heeft gedurende de tien jaar den datum van de polis voorafgaande (art. 10 § 7). Deze verplichting sluit aan bij een algemeen beding van dezelfde polis luidens dewelke «de polis wordt opgesteld volgens de gegevens en inlichtingen verstrekt door den verzekerde die voor hunne nauwkeurigheid instaat» (art. 9).

De polis huldigt hier het beginsel van den «Aanzeigeplicht» volgens hetwelk de verzekerde gehouden is spontaan alle nuttige verklaringen te doen — in tegenstelling met de in menig uitheemsch recht erkenden «Antwoortspfflicht» volgens dewelke de verzekerde enkel openhartig te antwoorden heeft op de vragen die hem worden gesteld bij het afsluiten van de polis.

In onderhavig geval was de verzekerde dus verplicht ieder vorig rampgeval voorafgaandelijk bekend te maken. Ofschoon deze bekendmaking slaat op een rampgeval aan hetwelk de verzekeraar vreemd bleef is zij nochtans meer dan een loutere formaliteit. Zij vormt integendeel een belangrijk element van appreciatie van het risico. Immers, de verzekeraar die aldus kennis krijgt van een vorig rampgeval heeft er alle belang bij na te gaan hoe verzekerde zich bij dit rampgeval gedroeg: Had het soms een verdacht karakter? Heeft verzekerde onmiddellijk alle voorzorgen genomen om de ramp te beperken? Was zijne aangifte omtrent de gevolgen van de ramp openhartig en eerlijk? Heeft de vorige verzekeraar bij gelegenheid van die ramp de polis opgezegd?

Doch de polis legt aan verzekerde een tweeden plicht op: namelijk deze inlichtingen schriftelijk in de polis te doen vermelden.

Het is dus niet voldoende dat het vroeger rampgeval bekend worde gemaakt aan den verzekeraar. Deze bekendmaking moet op eene bepaalde manier geschieden.

Men is licht genegen de vraag te stellen welk belang het biedt voor den verzekeraar op zulke manier kennis te krijgen van een feit liever dan op een andere manier mits al de omstandigheden die van aard zijn om zijne meening te beïnvloeden hem worden bekend gemaakt?

Nog eens: ook dit voorschrift is geen loutere fantazij.

Wanneer het gaat om eene verklaring van zulk belang, moet de verzekeraar te allen tijde de juistheid en de volledigheid van de bekendmaking kunnen nagaan. Hij mag hierbij niet overgeleverd zijn aan de onzekerheid van eene mondelinge mededeeling noch aan de onveiligheid van een getuigenverhoor aan de

hand van hetwelk de verzekerde ettelijke jaren later zal willen bewijzen dat hij deze of geene bekendmaking aan dezen of genen min of meer verantwoordelijken agent van de maatschappij had gedaan.

In de gegeven omstandigheden was het de scheidsrechters dus niet mogelijk een getuigenverhoor toe te laten omtrent het bestaan en de draagkracht van eene bekendmaking die verzekerde beweerde te hebben gedaan bij het afsluiten van de polis, zonder hierbij een beding over 't hoofd te zien (art. 10 der Belgische type-polis) dat uitdrukkelijk en opzettelijk tusschen partijen was bedongen.

Wij verwijzen terloops naar eene interessante scheidsrechterlijke uitspraak in dewelke deze thesis reeds vroeger op scherpe wijze was belicht (1).

Dezelfde regel geldt ook in het Nederlandsche recht «In de polis, zegt Molengraaff, onderscheide men... 3° omstandigheden welke de verzekerde ge»houden is aan den verzekeraar vóór het sluiten der »overeenkomst mede te deelen. De verzekerde kan »door alle middelen bewijzen dat deze omstandig»heden aan den verzekeraar zijn medegedeeld (behou»dens de vereischten welker uitdrukkelijke vermelding »in de polis op straf van nietigheid wordt gevorderd) »ofwel dat ze aan den verzekeraar bekend waren »(Handelsrecht, dl. 2, bl. 800).

Wij stippen hierbij aan dat deze regel des te meer eerbied afdwingt wijl de wetgever van 1878, door eene van het gemeenrecht afwijkende bepaling, het bewijs van het verzekeringscontract uitdrukkelijk afhankelijk maakt van het bestaan van een schrift, zelfs tusschen handelaars (wet 11 Juni 1874 art. 25).

Na de nietigheid te hebben uitgesproken van het verzekeringscontract bevelen de scheidsrechters de teruggave van al de door verzekerde betaalde premies.

Deze beslissing druischt weliswaar in tegen een beding tusschen partijen (art. 8 van het type-polis) luidens hetwelk de premies, in geval van vernietiging van het contract, aan den verzekeraar verworven bleven.

Terecht zijn de scheidsrechters de meening toegegaan — ofschoon zij hunne zienswijze hieromtrent niet uitdrukkelijk te kennen geven — dat art. 10 van de verzekeringswet luidens hetwelk de premiën «zullen» terugbetaald worden aan den verzekerde te goeder trouw een gebiedend karakter heeft weshalve het tegenstrijdig beding van art. 8 der polis van geener waarde blijkt (2).

Men zou nochtans kunnen volhouden dat het wettelijk stelsel van art. 10 niet altijd logisch is.

De verzekeraar heeft administratiekosten betaald gedurende gansch den duurtijd van het contract, hij heeft innings- en zegelkosten blootgesteld, hij heeft commissies betaald aan zijnen agent. Door eene nalatigheid, dus door eene fout van den verzekerde, werden al deze kosten nutteloos gedaan.

Waarom zou de verzekeraar niet het gemeenrecht kunnen inroepen en op grond van art. 1382 tegen den nalatigen verzekerde de uitgaven verhalen die nutteloos werden blootgesteld door zijne fout?

Het komt ons voor dat art. 8 van de type-polis onder dezen vorm kan weerhouden worden. Maar — wij voegen het er onmiddellijk bij — enkel voor wat betreft het benaderende aandeel voor hetwelk administratiekosten en verhoopte winst in de geïnde premie tusschenkomen.

P. B.

(1) Scheidsrechterlijke uitspraak 28 Juni 1933; Bulletin des Assurances 1933-699.

(2) Willy Van Beekhout; Assurances Terrestres, 113.

172

BESTUURLIJKE RECHTSpraak**BESTENDIGE DEPUTATIE VAN DEN PROVINCIE-
RAAD VAN ANTWERPEN**

29 April 1936.

**ELECTRICITEITSVOORZIENING. — VERGUNNING.
— GOEDKEURING DER HOOGERE OVERHEID. —
SCHORSENDE VOORWAARDE.**

Wanneer een vergunning betreffende electriciteitsvoorziening ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Hoogere Administratieve Overheid, dient deze, voor wat betreft de voorwaarden van het lastenboek, zich te plaatsen op den dag der aanbesteding. Wanneer nadien wettelijke bepalingen den inhoud van de lastenboeken bij dergelijke aanbestedingen hebben gewijzigd dient hiervan geen rekening gehouden. Inderdaad, de goedkeuring door de Hoogere Overheid staat in rechte gelijk met een schorsende voorwaarde, waarvan de gevolgen, indien de voorwaarde verwezenlijkt wordt, terugwerken op den datum der overeenkomst.

Gezien de beraadslaging van den gemeenteraad van D. d.d. 22 November 1935, goedkeurende het lastenboek voor de concessie van een openbare electriciteitsvoorziening voor het tijdperk van 11 November 1936 tot 31 December 1960;

Gezien de beraadslaging van zelfden gemeenteraad, d.d. 4 Februari 1936 waarbij wordt goedgekeurd het verleen van de concessie aan de Maatschappij E.;

Aangezien deze aanbesteding aan de goedkeuring van de Hoogere Overheid wordt onderworpen;

Gezien de bepalingen der wet van 10 Maart 1925 op de electriciteitsvoorzieningen, bijzonder art. 8 en 21 par. 2° dezer wet;

Gezien de bepalingen der Koninklijke Besluiten van 10 Februari 1927 houdende reglementeering der algemeene voorwaarden en van 11 Februari 1927 houdende vaststelling van een model lastenboek, beide Koninklijke Besluiten genomen in uitvoering van bovenvermelde wet van 10 Maart 1925;

Gezien het Koninklijk Besluit van 19 Februari 1936 ook genomen in uitvoering van bovenvermelde wet en waarbij wijzigingen worden gebracht aan het model lastenboek door bovenvermeld Koninklijk Besluit van 11 Februari 1927 vastgelegd;

Aangezien het lastenboek waarvan sprake in bovenvermelde beraadslagingen van den Gemeenteraad van D. overeenkomstig met het model voorgeschreven door het Koninklijk Besluit van 11 Februari 1927 doch niet meer voldoet aan de nieuwe bepalingen ingevoerd door het Koninklijk Besluit van 19 Februari 1936;

Overwegende dat door het feit der aanbesteding eene overeenkomst werd afgesloten tusschen de gemeente D. en de concessiehouder, overeenkomst die echter maar in werking kan treden mits goedkeuring der Hoogere Overheid;

Overwegende dat de Hoogere Overheid, in onderhavig geval de Bestendige Deputatie is, krachtens art. 8 van bovenvermelde wet van 10 Maart 1925;

tens art. 8 van bovenvermelde wet van 10 Maart 1925;

Overwegende dat deze goedkeuring, door de Bestendige Deputatie te verleen of te weigeren, de juridische waarde heeft eener schorsende voorwaarde, waarvan de gevolgen, indien zij verwezenlijkt wordt, terugwerken op den datum van de overeenkomst (Burgerlijk Wetboek art. 1179) stelsel dat vrij algemeen door rechtsleer en rechtspraak wordt aangenomen (cfr. Les Nouvelles T. I. Lois politiques et administratifs, Inst communales par. 898, 2° alsmede par. 893 en volg., Pand. B. V° Domaine privé N° 133 en volg., Ber. Luik, 30 November 1876);

Overwegende dat bijgevolg de wetgeving in voege op het oogenblik van het afsluiten der overeenkomst moet geraadpleegd worden om de wettigheid van deze laatste te beoordeelen;

Overwegende dat de wetgeving in voege op het oogenblik van het afsluiten der overeenkomst, d. i. op den dag der aanbesteding, n.l. 4 Februari 1936, het Koninklijk Besluit van 11 Februari 1927 was, en dat men zich dus tot dit laatste moet wenden om te beslissen over de wettigheid van het lastenboek en van de er in vastgelegde bepalingen;

Overwegende dat anders te handelen, d. i. zich tot het Koninklijk Besluit van 19 Februari 1936 te wenden, in feite daarop zou neerkomen aan dit laatste Koninklijk Besluit en aan de wet van 10 Maart 1925, krachtens dewelke dit Koninklijk Besluit genomen werd, eene retroactieve werking toe te schrijven waartegen zoowel de algemeene rechtsprincipiën als de tekst zelf der wet zich verzetten;

Aangezien onderhavig lastenboek in al zijne bepalingen streng overeenkomstig blijkt te zijn met het model voorgeschreven door het Koninklijk Besluit van 11 Februari 1927; dat het daardoor, bij toepassing van art. 21 par. 2 van de wet van 10 Maart 1925, voldoet aan de bepaling van artikel. 8, al. 3 derzelfde wet, eischende goedkeuring van het lastenboek door den Koning;

Aangezien de aanbesteding volkomen wettig is onder alle andere opzichten, en dat de aldus verleende concessie gunstig is voor de belangen zoowel van de gemeente als van het algemeen welzijn;

Gezien de gemeentewet van 1936;

Gehoord haar lid, den heer C., verslaggever.

BESLUIT :

Art. één. — Goedkeuring wordt verleend aan de beraadslaging van den gemeenteraad van D., d. d. 4 Februari 1936, goedkeurende het verleen aan de Maatschappij E. van de bovenvermelde concessie voor electriciteitsbedeeling.

Art. 2. — Dit besluit zal ter kennis gebracht worden van de belanghebbende gemeente.

NOTA. — Dit besluit van de Bestendige Deputatie is eigenlijk de toepassing van een principieel dat meestal door rechtspraak en rechtsleer wordt aangenomen. De goedkeuring door de Hoogere Overheid aan eene bestuurlijke daad van eene hiërarchisch ondergeschikte overheid verleend, heeft het karakter eener schorsen-

de voorwaarde «waarvan de gevolgen, indien zij verwezenlijkt wordt, terugwerken op den datum der overeenkomst», zooals de motiveering van het besluit het zegt.

Indien dus een gemeentebestuur met een privaatschap of maatschappij, eene overeenkomst aangaat, waarvoor de goedkeuring van de Bestendige Deputatie, krachtens de wet vereischt wordt, bestaat deze overeenkomst vanaf den datum waarop zij op geldige wijze door de daartoe bevoegde gemeentelijke overheid wordt aangegaan, doch zij bestaat onder schorsende voorwaarde, en blijft dus van alle uitwerkende kracht ontbloot, totdat de voorwaarde vervuld wordt, d. i. totdat de goedkeuring wordt verleend.

De principen van het Burgerlijk Recht, in zake voorwaarde, zijn hier dus ook van kracht.

In het hier vermelde besluit der Bestendige Deputatie wordt nog eene andere vraag behandeld, n.l.: wanneer de wetgeving tusschen het oogenblik waarop de overeenkomst werd aangegaan en het oogenblik waarop deze overeenkomst werd goedgekeurd, veranderingen onderging, welke wetgeving moet door de Hoochere Overheid toegepast worden?

Aangezien het gaat over eene stof van zeer specialen aard, zijn hier wel een paar woorden uitleg noodig, om het behandelde geval duidelijk te maken:

De wettelijke voorschriften betreffende openbare electriciteitsvoorzieningen zijn vervat in de wet van 10 Maart 1925. In haar art. 8, bepaalt deze wet dat zulk eene concessie mag verleend worden aan particulieren of maatschappijen.

«De vergunning, aldus gaat het art. voort, wordt in openbare aanbesteding gegeven op grond van een lastkohier door den Koning vastgesteld of goedgekeurd.

De beredeneerde beslissing van het College van Burgemeester en Schepenen, waarbij gevoegd het proces-verbaal der aanbesteding, wordt aan de goedkeuring van de Bestendige Deputatie onderworpen, behoudens beroep op den Koning.»

Op 20 Februari 1927 verscheen in het Staatsblad een koninklijk besluit van 11 Februari waarbij werd vastgesteld een modellastkohier voor concessies van electriciteitsvoorziening. Dit K. B. werd genomen in toepassing van art. 21, par. 2 van de wet van 10 Maart 1925, waarin gezegd wordt:

«Art. 21. — Koninklijke besluiten bepalen namelijk:

» 1^a

» 2^b De bedingen van een model-lastkohier op grond waarvan in elk geval de aanbesteding der in vergunning te geven voorzieningsbedrijven mag geschieden.»

Wanneer een gemeenteraad dus eene concessie voor electriciteitsvoorziening verlangt te verleen, kan hij, met het aannemen van dit model-lastkohier, de formaliteiten vermijden die noodig zijn om de koninklijke goedkeuring te bekomen. Het weze nochtans opgemerkt dat de eigenlijke aanbesteding aan de goedkeuring der Bestendige Deputatie onderworpen blijft.

De hier betreffende gemeente had reeds aan eene zekere maatschappij E. de vergunning voor electriciteitsvoorziening verleend. Deze vergunning moest einde nemen op 11 November 1956. Op zeker oogenblik achtte de gemeente het gewenscht deze concessie te verleen tot 31 December 1960. Daar deze verlenging echter in werkelijkheid het karakter had eener nieuwe concessie moest de procedure door de wet voorzien toegepast worden en moest tot de openbare aanbesteding overgegaan worden. In zitting van 22 November 1935 besloot de gemeenteraad als last-

kohier te aanvaarden het model vastgelegd door het K. B. van 11 Februari 1927.

De aanbesteding had plaats en op 4 Februari 1936 keurde de gemeenteraad het verleen der vergunning aan de reeds vermelde Maatschappij E. goed, die overigens de eenige bieder geweest was.

Het bundel werd onmiddellijk ter goedkeuring verzonden naar de Bestendige Deputatie.

Ondertusschen echter verscheen een K. B. van 19 Februari 1936 (Staatsblad 1 Maart 1936) waarbij verschillende wijzigingen gebracht werden aan het model-lastkohier.

Wat betreft de duur der te verleen concessie, bepaalde het vroegere K. B. van 11 Februari 1927 enkel dat deze duur de 30 jaren niet mocht overschrijden, doch stelde geen enkel minimum vast. Het nieuwe K. B. van 19 Februari 1936 stelde echter dit minimum vast, n.l. op 20 jaren, en bepaalde daarbij nog dat de aanvangsdatum der te verleen concessie niet meer dan 2 jaar mocht verwijderd zijn van den datum waar de aanbesteding zou worden goedgekeurd.

Aangezien dit laatste K. B. verschenen was vóór dat de Bestendige Deputatie hare goedkeuring aan de nieuwe vergunning had verleend, moest de vraag oprijzen naar welke wetgeving de Bestendige Deputatie zich moest richten. Inderdaad, indien de nieuwe wetgeving op deze concessie toepasselijk was, dan moest de Bestendige Deputatie hare goedkeuring weigeren, om reden van onwettigheid in de aanbesteding, vermits het lastenboek, niet meer gelijkvormig zijnde met het model door de Regeering voorgesteld, moest beschouwd worden als ontbloot van de koninklijke goedkeuring.

De Bestendige Deputatie besloot nochtans, met gegronde reden, tot toepassing van de vroegere wetgeving, ten aanzien van het terugwerkend karakter der schorsende voorwaarde.

Georges De Kepper,
Dr. jur.

BIBLIOGRAPHIE

Mr. J. H. P. BELLEFROID. — Inleiding tot de rechtswetenschap in Nederland. — Dekker & Van de Vegt N. V. Nijmegen-Utrecht. 1937. — Prijs Fl. 6.

De noeste werker Prof. Bellefroid, uit Nijmegen, waaraan onze Vlaamsche rechtsliteratuur zooveel arbeid in het belang van de vervlaamsching van het gerecht heeft te danken, zooals vertalingen van codexen, formulierboeken, enz., heeft thans wederom een zeer belangrijk werk laten verschijnen, gewijd aan de theorie van het recht. Vóór enkele jaren reeds verscheen van zijn hand het algemeen zoo gunstig onthaald boek «De bronnen van het stellig recht en haar onderlinge verhoudingen», dat reeds kon beschouwd worden als een soort inleiding tot de rechtswetenschap en waarvan ook in Vlaanderen veel gebruik wordt gemaakt.

In het boek dat thans verschenen is heeft Prof. Bellefroid de stof, die reeds voorkwam in het vorig werk, aanzienlijk uitgebreid, hij heeft ze volledig, rijkelijk voorzien van alle mogelijk wetenschappelijk materiaal en het is thans geworden tot een uitvoerige inleiding tot de rechtswetenschap in Nederland.

Hierbij dient onmiddellijk gevoegd te worden dat de ondertitel «in Nederland» het boek niet onbruikbaar maakt voor de Vlaamsche juristen. De

algemeene beginselen welke de rechtsorde zowel in Nederland als in België beheerschen, zijn dusdanig gelijkaardig dat het boek van Prof. Bellefroid in de beste voorwaarden door onze studenten kan gebruikt worden bij den aanvang van hun rechtstudien. Het geeft zelfs veel meer dan dit en het is uitstekend geschikt om ook aan gevorderde juristen een prachtig overzicht te geven van het geheel hunner wetenschap.

Het is wel wenschelijk even aan te stippen in wat het nieuw werk van Prof. Bellefroid zich onderscheidt van de andere inleidingen in de rechtswetenschap die wij kennen in onze taal. Er is eerst en vooral het klein boekje van J. Van Kan, dat een beknopt meesterstukje dient genoemd te worden en waarvan trouwens het eerste en het laatste hoofdstuk, die een algemeene karakteristiek van het recht geven, uiteenzettingen zijn van definitieve waarde. Doch het boek van Van Kan is zoo uiterst beknopt en zoo elementair wat betreft de uiteenzetting van de onderdeelen van het recht, dat het hoofdzakelijk is uitgewerkt geworden ten dienste van leeken, die vreemd blijven aan de juridische studie. In dit kader is het boekje een resultaat van aller-grootste waarde.

Er is dan nog het uitgebreid boek van W. Zevenbergen « Formeele encyclopædie der rechtswetenschap ». Doch dit werk is zonder twiifel oneindig veel te moeilijk, zelfs voor studenten in de rechten. Enkel diegenen die aan het einde van hun studie gekomen zijn, kunnen er met vrucht kennis van nemen. Het is veeleer een rechtsphilosophie dan een inleiding tot de wetenschap van het recht zelf. Hoe hoog ik dan ook de waarde van het boek van Zevenbergen schat, toch is het onbruikbaar als pedagogisch werk en beantwoordt het niet aan het doel dat men kan stellen aan een inleiding in een wetenschap.

Hetzelfde kan gezegd worden van het boek van W. van der Vlugt, dat zeer speciaal van inhoud is, dat op dezen dag reeds zeer verouderd lijkt en dat trouwens meer voor doel heeft de uiteenzetting van enkele algemeene ideeën van den schrijver in verband met het recht te geven, dan wel een synthetische inleiding. Ik heb trouwens steeds den indruk gehad dat dit werk van van der Vlugt maar al te zeer overschat werd. Mij persoonlijk lijkt het enkel een geschrift van ondergeschikte waarde.

De inleiding tot de studie van het Nederlandsch recht van L. J. van Apeldoorn is wel het werk dat het dichtst dit van Prof. Bellefroid nabij komt. Het is een uiterst zakeijk boek, dat prachtig geschikt is voor de studenten, dat hun in eenvoudige bewoordingen zeer veel stof en materiaal geeft en dat werkelijk op alle gebied dient aanbevolen te worden.

Wanneer ik nu het werk van Prof. Bellefroid met dit van van Apeldoorn vergelijk, lijkt mij het eerste stellig te verkiezen. Er zit in het boek van Prof. Bellefroid meer logische gang; de onderwerpen zijn beter aaneengeschaakeld, het vormt meer een volledig geheel, het geeft meer een synthese dan zulks in het boek van Van Apeldoorn het geval was. Er is geen vraagstuk in de algemeene rechtsleer dat er niet in behandeld wordt op uiterst bevattelijke wijze en toch met voortdurend een kijk op de verre horizonten die de algemeene rechtsleer openspreidt. Het boek gaat trouwens oneindig dieper dan het werk van Van Apeldoorn, dat meer een technische inleiding is in de rechtswetenschap, terwijl ik het boek van Prof. Bellefroid een philosophische inleiding in dezelfde wetenschap zou willen noemen.

Men zou den schrijver kunnen verwijten dat hij in sommige kapitels de technische aangelegenheden van het recht eenigszins verwaarloost. Dit verwijt zou niet treffen want ik meen dat dit juist de bedoeling geweest is van den schrijver. Alle vraagstukken stellen die zich in de rechtswetenschap voordoen en tevens den dieperen ondergrond ervan laten aanvoelen, dit is zeker zijn bedoeling geweest, met verwijzing dan voor wat de technische vraagstukken betreft naar een zeer uitgebreide bibliographie, die voor de studenten een schat van documentatie vormt.

Zoo gezien acht ik het boek van Prof. Bellefroid stellig het beste dat wij als inleiding in de rechtswetenschap in onze taal kennen. Naast de hierboven opgesomde inleidingen, die elk hun verdiensten hebben, was het nuttig dat de schrijver zich de zeer groote moeite getroostte ons dit prachtig werk te schenken en het is ons een bijzonder genoegen bij het verschijnen van dit boek van blijvende waarde te herinneren, dat het een Vlaming is, een oudstrijder voor de hernieuwing van onze Vlaamsche rechtscultuur, die het komt te schenken aan de Nederlandsche wetenschap.

René Victor.

J. F. CAMBIER. — Recueil général de la jurisprudence belge 1926-1935. — F. Larcier, Brussel 1937.

Een geweldige hoeveelheid rechtspraak wordt hier gebundeld in een zeer overzichtelijken vorm. Goed gekozen en uitstekend geclasseerd, dit zijn wel de beste hoedanigheden van een jurisprudentieel verzamelwerk. De korte inhoud der beslissingen die hier gegeven worden, is de samenvatting van alle belangrijke vonnissen en arresten die verschenen in de bijzonderste tijdschriften van ons land. Dit werk is dus van een onberekenbaar nut en van harte dient den lof gesproken van den benediktijn-verzamelaar Mr Cambier, die de juristen van ons land zulken uitstekenden dienst bewijst.

Het deel dat thans verschenen is, geeft de rechtspraak van A tot en met Louage. Het vervolg van het werk zal, naar men aankondigt, niet lang meer op zich laten wachten. Wij zouden slechts een enkele opmerking willen maken, namelijk wijzen op de volstrekte noodzakelijkheid om, ter volledige inlichting van de juristen, ook de Vlaamsche rechtspraak terdege te ontleiden. Stellig worden meerdere beslissingen, die in het R. W. verschenen, in het werk vermeld, doch vele andere missen wij er, zoo bijv. reeds onder de rubriek « langues », waar meerdere belangrijke beslissingen betreffende de toepassing der wet van 15 Juni 1935 ontbreken. Dit wordt stellig in het vervolg hersteld.

INGEZONDEN BIJDAGEN

DE MOTIVEERING INZAKE MISBRUIK VAN VERTROUWEN

De motiveeringsverplichting inzake misbruik van vertrouwen, heeft aanleiding gegeven tot menigvuldige moeilijkheden. De algemeene regelen nopens de motiveeringsverplichting van den strafrechter moeten hier inderdaad in verband gebracht worden met de complexe natuur van het misdrijf en in dit opzicht moet oogenblikkelijk gezegd dat ter zake de Fransche rechtspraak in het algemeen niet kan ingeroepen worden,

daar de Fransche strafwet het misdrijf anders omschrijft wat betreft het hoofdbestanddeel, met uitdrukkelijk de contracten te vermelden die de basis vormen van den bezittitel.

Hieruit volgt dat het Hof van Cassatie van Frankrijk alle arresten vernietigt die een veroordeeling wegens misbruik van vertrouwen uitspreken zonder het contract te vermelden waarvan de verkrachting de basis van het misdrijf vormt. (H. Saillard. De l'Abus de Confiance. Paris 1928 blz. 223. Cass. fr. 21 Febr. 1827. Bull. cr. 66. 16 Oct. 1924, Bull. cr. 358).

De Belgische strafwet maakt geen melding van contracten. Art. 491 S.W.B. is in algemeene bewoordingen opgesteld. Het Hof van Cassatie heeft de stelling ingenomen door den wetgever duidelijk verklaard in een arrest van 10 Januari 1870 waarin gezegd wordt: *Attendu qu'en décrétant l'article 491 du code pénal, le législateur a substitué au texte restreint de l'article 408 du code pénal de 1810 des termes généraux et absolus, et qu'il a voulu y comprendre, sans les spécifier, les divers cas de détention précaire que le délit d'abus de confiance suppose.* (Pas. 1870.I.25. Cass. 16 Juli 1917. Pas. 1918.I.61).

Dit neemt echter niet weg dat in elk misbruik van vertrouwen een voorafbestaande overeenkomst waarbij een precaire bezittitel overgedragen werd, moet verbroken worden door bedrieglijke verandering van den bezittitel. Het feit dat art. 491 S.W.B. geen limitatieve opsomming van contracten geeft neemt niet weg dat er inzake misbruik van vertrouwen steeds het voorhanden zijn van een overeenkomst gevegd wordt. (Nijpels en Servais IV. art. 491 N° 17. Simon en De Beus. Belg. Strafwetten art. 491 nota).

De strafrechter heeft de verplichting de essentiele bestanddeelen van het misdrijf vast te stellen in de gedraging van den betichte; hij moet dus aanduiden ten welken titel de betichte de achtergehouden goederen in zijn bezit heeft. (Cass. fr. 22 Febr. 1900. D. P. 1901.I.499).

De aanduiding van dezen titel of van het contract gebeurt op soevereine wijze door den rechter ten gronde. (Cass. fr. 20 Mei 1915. Bull. cr. 107. Saillard ib. N° 725). Hetzelfde geldt voor de waardeering van de overeenkomst. (Cass. fr. 26 Jan. 1888. D. P. 1889. I.46). De omschrijving dezer overeenkomst mag echter niet tegenstrijdig zijn met de feitelijke gegevens door den rechter vermeld. (Cass. fr. 21 Febr. 1918. Bull. cr. 47 cfr. Nijpels en Servais IV. ib. N° 34).

Het wordt door een blijvende rechtspraak bevestigd dat de vaststelling van het misdadig inzicht op soevereine wijze door den strafrechter wordt gedaan. (Cass. 18 Nov. 1895. Pas. 1896.I.22. Cass. 3 Augustus 1896. Pas. 1896.I.260. Cass. fr. 20 April 1901 Bull. cr. 125. Saillard ib. N° 729).

Een arrest dat een veroordeeling uitspreekt wegens misbruik van vertrouwen zonder vast te stellen dat de betichte met bedrieglijk inzicht een zaak die hij moest teruggeven achtergehouden heeft, dient verbroken. (Cass. 4 Maart 1912. Pas. 1912.I.144).

Het vaststellen van de benadeelde personen wordt ook op soevereine wijze gedaan door den rechter. (Cass. 7 Juni 1921. Pas. 1921.I.395). Deze vaststelling is trouwens niet altijd verplichtend. (Cass. fr. 14 Juni 1872 D. P., 1873.5.7. Garçon c. p. art. 408 N° 792-793).

De overeenkomst waarbij het bezit eener zaak werd overgedragen, moet niet uitdrukkelijk en speciaal aangegeven worden in het vonnis wanneer uit de bewoordingen het karakter der overdracht duidelijk blijkt: *Une condamnation du chef d'abus de confiance est*

motivée lorsqu'il résulte des constatations du juge du fond que le prévenu a réalisé, à son profit exclusif, des marchandises qu'il avait reçues du plaignant à charge de les vendre à profit commun. (Cass. 14 Mei 1917. Pas. 1918.I.20). Dit geldt des te meer wanneer de betichte geen besluiten genomen heeft: *A défaut de conclusions prises par le prévenu, l'arrêt qui condamne du chef d'abus de confiance ne doit énoncer ni l'existence ni le mode de preuve du mandat qui aurait été donné.* (Cass. 6 mai 1919. Pas. 1919.I.137). Ook hier mag de strafrechter op impliciete of virtueele wijze zijn beslissing motiveeren. (Cass. 27 April 1925. Pas. 1925.I.222) en mogen de beweegredenen ingeroepen worden indien het dispositief aan duidelijkheid of nauwkeurige omschrijving mangelt. (Cass. fr. 24 Juni 1910. Bull. cr. 335).

*R. v. Lennep,
advocaat.*

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 8. — 20 Februari 1937. — Mr. N. de Beneditty, Analogische toepassing in het strafrecht. — Mr B. L. F. Clemens Schröner, Gebruiksaanmatiging, inzonderheid van vervoermiddelen.

TIJDSCHRIFTEN VOOR ADMINISTRATIEVE BEDRIJFSORGANISATIE. — Nr 2. — November 1936. — Invoering in de bedrijfseconomie, door A. Dinnewet. — Portefeuille ondernemingen, door E. F. — Sociale wetgeving. — Boekbespreking. — Belastingwezen. — De Wereld-graandhandel, door A. Dinnewet. — Overzicht van tijdschriften.

HET LEVEN OP 'T KANTOOR. — Nr 4. — Februari 1936. — Bankverrichtingen: Leeningen op effecten. — Crisisbelasting. — Hoe de Staat zijn Begroeting opmaakt. — Incoterms 1936. — Leidraad bij de studie van het Belgisch Handelsrecht. — Onze Premie: de fiskale Roosters. — Over de burgerlijke aansprakelijkheid. — Prijskampen (Boekhouden). — Risico van vervoer. — Uit het Staatsblad. — Vergoeding voor arbeidsongevallen. — Verzekeringen (Vergoedingen in geval van ongeschiktheid tot werken). — Vrijstellingen inzake Factuur- en Overdrachtstaxes. — Wettelijke regeling van het beroep van bediende. — Wissel (Techniek en Boekhouding). — Aankondigingen. — Boekbeoordeeling.

DALLOZ. — RECUEIL HEBDOMADAIRE DE JURISPRUDENCE. — Nr 7. — 18 Februari 1937. — Chronique: Aux sources de la compétence juridictionnelle en matière de colis postaux, par M. J. D. Ricard.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr. 3480. — 7 Februari 1937. — Profession, état ou nation? — Jurisprudence. — La chronique judiciaire. — Faillites. —

REVUE GENERALE DES ASSURANCES ET DES RESPONSABILITES. — Nr 7. — Juli, Augustus, September 1936. — A. Le Paige: Une tendance nouvelle en matière de réparation des dommages causés par une faute. — Jurisprudence. —